

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 ft.).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A halálbüntetés.

Budapest, december 4.

(F. G.) Mikor az újságolvasók érdeklődését egy-egy kivégzés izgalmai foglalkoztatják, akkor ez a közérzés ne legyen csupán meddő hangulatok kuforrása, hanem tanulságos igazságok szülő-anyja is. Alig izgatja az emberket valami inkább, mint egy-egy kivégzés részletei. Ez a lázas érdeklődés az emberek tömegének olyan közös és olyan alacsony-rangu vonását tárja föl a szemlélt előtt, amelyből kegyetlenül következtetés logikával éppen ahhoz a szomorú tanulsághoz, ahhoz a szégyenletes igazsághoz jutunk el, hogy a halálbüntetés csakis az idealisták szemében lehet kérdés, ellenben szociológusok és politikusok előtt: *elmellőzhetetlen szükség*. Még csak álmolni sem szabad ma arról, hogy ez a barbár büntetési mód a gyakorlati életből kiküszöböltesse! Miért? Azért, mert nem alkalmas erre az idő. Nem következett el a szelidebb erkölcsök kora, mely megadná az állami érdek gondozóinak a módot, hogy emberesebb büntetési formákra szorítkozzanak. A közhangulatnak lázas érverésében, az általános érdeklődésnek élénk lüktetésében, éppen ebben rejlik a szomorú bizonyíték arra nézve, hogy az élet- és vagyonbiztonságot emberesebb méretű sáncokkal körülárkolni még mindig nem lehet, még mindig nem szabad. Általában mindig lázassá s nagyméretűvé válik a nagy tömegek érdeklődése, valahányszor a legsötétebb társadalmi rémkép, a bitófa kerül napirendre. Ez a lázas érdeklődés egyenes és közvetlen bizonyíték annak a vigasztalan igazságnak, hogy még mindig és mindenütt otthon van a vadság az idők szellemében. Addig pedig, míg ez így van, nem lehet mással fönttartani a társadalmi rendet, csakis az idő szellemének meg-

felelő büntetési rendszerrel, szükség esetén kegyetlenségig fokozott szigorral.

És itt hiába használja fennkölt érzések által sugalmazott szofizmát az ideális ember-szeretet. Ez a tiszteletreméltó szofizma ugyanis azzal érvel a halálbüntetés ellen, hogy minden kivégzés a legdurvább érzéseket ébreszti föl a tömegekben és így az elrettentés céljából végrehajtott aktus megannyi tápláló forrásává válik a bestialitásnak, megannyi emelőjévé lesz az emberi lélek legvadabb indulatainak.

Az ideális emberszeretet könnybe borult szemmel nézi a kényszerült szigornak barbár aktusát és éppen ezért fatyolozottá válik a látóképessége. A praktikus emberszeretet ezzel válaszul nemes hévtől áthatott féltéstvérenek, az idealisták filantropiájának: Tévedsz, testvér, ha abban az általános érdeklődésben, melylyel a modern társadalom tényleg úgy, mint gondolatban, valósággal körülönlöni a bitófát, csupán az eldurvulásnak kedvező alkalmatosságát, az elvadásulásként állami védőnkesség mellett fönttartott gyakorló iskoláját látod. Az érdeklődésnek minden más méretet meghaladó hullámverése elsősorban azt a nagyfotosságú igazságot világítja meg, hogy valamennyi eszköz közül, melylyel a mai kódex rendelkezik, egyik sem ébreszt annyi félelmet, annyi borzalmat, annyi rémületet, mint éppen a halálbüntetés. Hogy ez így van, annak éppen az a nagy élénksége a bizonyíték, mely a siralomház körül tapasztalható. Ha a tömeg nem ismerné föl a halálbüntetésben a törvényes rendnek legfélelmebb fegyverét, akkor nem is tornyosulna oly magasra a közkíváncsiság a bitófa körül.

Minél alacsonyabb nívón áll a tömeg, annál messzebb esik attól a fennkölt állásponttól, mely az eszmények értékét magasan

föléje helyezi az individuális élet értékének. A tömegek szemében az egyéni élet az abszolút minden. Ha ez elveszett, akkor minden elveszett. Amíg ez megvan, addig véglegesen nem veszett el semmi. Ugyanennek az alacsony álláspontnak a hívei azok is, akik a siralomházon keresztül a bitófa alá jutnak. A bitófának az érdeklődő nagy tömegek között elszórt egyes kandidátusait nem változtatná át szelídebb emberré a halálbüntetés eltörlése. Ez kétségtelen. Ellenben a halálbüntetés megszüntetése fölszabadítaná nagyon is sok esetben a legkegyetlenebb önzésnek eddigelé fékentartott energiáját, azt, amelyik anyagi haszonért rabolni és gyilkolni kész.

Majd ha oly időket élünk, hogy a kivégzések elől menekülni fog a tömegek megmésesült gondolkozásmódja, majd ha néptelenné válik az a területre, ahol a vég-szükség undorító tragédiái lezajlanak, majd akkor lehet a jelennek életéből kiemelni a bitófát és elhelyezni azt a mult idő legesőtebb emlékei közé. De míg ez a ködbeburkolt és szédületes időtávlatból megálmodott szebb jövő bekövetkezik, mindaddig érvényben fognak maradni azok a rendíthetetlen argumentumok, amelyek a halálbüntetés fönttartása mellett szólnak. E megdönthetetlen érvek közül a két legsúlyosabb ez:

A halálbüntetésnek, amint ezt a tapasztalás beigazolja, elriasztó hatása van. Ahol eltörlötték eddig a halálbüntetést, ott fölszaporodtak a főbenjáró bűnesetek, a gyilkosságok. Ez a tény beszél, bizonyít, megcáfolni nem lehet.

A második megdönthetetlen érv pedig az — e részben csak a próféták és a megváltók kivételek, — hogy az ember, „aki sárból és napsugárból van összegyurva”, lelké-

TÁRCA

Király-idillek.

(Szerző a darabjáról.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Iria: Bródy Sándor.

„Király-idillek” címmel három kis magyar színjátékot irtam és most, a premier előtt való napon az a gondolat gyötör, hogy mért nem irtam inkább „koldus-idillek”-et, ezekhez van jogom, tanulmányaim, kedvem és hivatottságom! Mít akarok a multtal, amikor az írónak ama pártjához tartozom, akik mind csak előre nézének és szünetlenül a jövőért dolgoznak. Előttem a dramatikusan jelen: a kacagtató katasztrófák, a nevetető drámák, a friss hatások, az új életnek változatos alakulása, szóval az, ami a drámaíróknak természet-arany. És én arra adom magamat, hogy az alchimisták mesterkedésével aranyat pároljak le az elmult felhőből — idilleket volt koronás főkről. Mért tettem, hogyan juthatott eszembe, hogy megtegyem és a szegény kis palóc „dada” után hogyan merészkedhettem szememet a nagy Anjoura, a magyar Lajos királyra emelni — valóban már nem is tudom. Arra biztosan emlékszem, hogy nem a Rostand sikerei biztattak vagy izgattak, mert nagyszerű és romantikus történelmi genrejét bárha szeretem, sőt csudálom, nem tudnám követni. Mért irtam hát meg a három egyfelvonásost? Azért, hogy a Nemzeti Színházban egy estét betöltsön? Mert kettőnek meg-

volt a tárgya két régebben írott novellámban? Alig ha ezeken a kényelmes és könnyű okokon mulott az, hogy rendes mesterségemtől, a friss és közvetlen élet rajzolásától eltértem. Az a valószínű, hogy kitört rajtam legerősebb és legrégebbi kedvelésem: a festés, amihez egymagamant csak keveset értek. Fogtam magamat és kiravaszkoztam: segítségül hivatam az irodalmat, a színpadot minden nagyszerű rekvizitumával. Félek is, hogy az egyik passzióm kitöltése kedvéért némileg árulást követtem el a dráma ellen és holnap estére azért megszenvedök és a kis képzőművészeti színdarabok nem fognak tetszeni, legfeljebb egy-két nacionalistának, pedig nem ezeknek irtam.

Az előremozgó tablókért azért nem kérek kegyelmet és bár — természetesen — szeretném, ha tetszenének, nem leszek tulságosan lesújtva, ha a nagy közönség nem lesz velük megelégedve. Szépen visszatérek a rendes mesterségemhez, a mai tárgyaimhoz. Addig azonban, amíg ez a kérdés eldőlt, szívesen bevallom, hogy gyönyörűségem tellett a tárgyaimban. Nagy Lajos kora bűbájos szép, olyan, mintha az Anjouk arany lilomának illata volna. Tudósok azt mondják, hogy az igazi magyar korszak volt. Én csak úgy érzem és úgy is szeretném éreztetni. Ami a másik, Mátyásról szóló egyfelvonásost illeti: ahhoz volt még csak igazi kedvem. A Hollós király alakját imádom, nem azért, mert olyan nagy ur volt, hanem azért, mert költő volt, ember volt, mintha az arany koronájában is vér csergedeztet volna. A reneszánsznak két legszebb virága: ő és Leonardo, igaz, hogy a

Hollós vérről festett, de a miénk volt, a miénk marad mindörökkön és a földi lét után, oltár mögött, mint a népballada két magyar tulipánja, összeölelekezik — Petőfi Sándorral, akivel különböző mesterségük mellett lelkük oly rokon. Alakjuk éli ama paraszti szívekben is, akik csak az adókönyv révén ismerik a nemzeti államot.

A harmadik kis dráma a nagyságos fejedelemről szól, Bethlen Gáborról, a korszakos genioról, akit a maga korában Gusztáv Adolfal egyszerre emlegettek és aki magyar király lett volna, ha nagy és erős szívének a közönséges korszak még egy kicsiny ideig kegyelmez. Oh be nagy öröm is volt a vele való foglalkozás és bizony türtőztetni kellett magamat, hogy e hatalmas férfi alakjához külön király-dramát ne komponáljak, ne is egy estére, hanem egy egész trilogiára valót. Bethlen Gábor sokkal nagyobb, hogy ki ne nőjön az én szűk és apró historiai tablómól. Ahonnan nézem, mindenünnen tragikus hős. A história természetesen másképp látja, kicsinyesen, sőt zavartan és mindenünnen buzógkodása dacára kékis megfisztítani alakját egy furcsa és nehéz árnyéktól. Bethlent nem szerette a felesége, éppúgy mint Napoleont. (Ezek az excessívus emberek ugyancsak megszenvednek a kivételességükért! Az asszonyoknak még a trón, még a dicsőség sem imponál, hiába kerengnek körülötte, loholnak utáná!) A fejedelem halálos beteg és halálosan öregen vette el a brandenburgi választó leányát. És a fenséges hercegnő röviden és egyszerűen megcsalta életében, halála után meg éppen haetera lett. És a százszerű, a körültekintésben mester Bethlen Gábor — úgy tudja a

nek átlagos nivójában sohasem emelkedhetik odáig, ahol minden büntbeborít a feledésnek, minden véték eltakar a szeretetek fátóval a megbocsátó-képesség és így a megtorlás gondolata fölöslegessé válik. Az átlagos emberre nézve abszolút szükség a megtorlásba vetett hit. E nélkül kihull a mérleg az Isten-asszony kezéből, mert ha a *bűn* és *bűnhődés* serpenyői közül az egyikből kilopja a nehezéket a lágyzivü Irgalom, akkor a mérlegetelg hazugság, család, komédia. A megtorlásnak, még pedig a bűn nagyságához mért megtorlásnak gondolata a tömegek lelkétől el nem választható, és pedig mert éppen ez az, ami az emberi lélekben fönntartja és konzerválja az igazságerzetet. Mikor pedig így egymással szembe helyezzzük a részvét és igazság fogalmát, akkor hozzá fűzzük azt is, hogy a részvétnék nem volt soha, mindig csakis az igazság fogalmának volt meg az államalkotó és államfenntartó ereje. Aki a részvét névében elengedi a büntetést, vagyis a büntetés jogáról és kötelességéről lemond, az: az államalkotó erkölcsnek, az igazságra vetett hitnek alapjaitól kitér.

Az indemnity.

— A képviselőház ülése. —

Budapest december 4.

Megint napirend előtt volt az ülés érdekesebb része. A tegnapi megpisskált szavak közül ma Korodi-Lutz és Lindner Gusztáv próbáltak mosakodni, de vajmi kevés szerencsével. Aztán folytatódott az indemnity-vita, ha ezt még vitának szabad nevezni. Ma a változatosság kedvéért nem egy, hanem két szónok beszélt ki az ülést. Az egyik Papp Elek volt, a másik Madarász Imre.

A képviselőház ülése december 4-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallán Béla.

Elnök az ülést megnyitja s a múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után előterjeszti az irományokat. Elnök aztán jelenti, hogy Korodi Lutz és Lindner Gusztáv napirend előtt személyes kérdésben kértek szót.

Korodi Lutz Gáll Sándor tegnapi felszólalásával szemben kijelenti, hogy ellene látás miatt nincs eljárás. Nem áll, hogy a Tribunalban megjelent, a magyarokat rágalmozó cikket a Kronstädter Zeitungban közölte volna. E cikket csak átolvasta és enyhítette, de nem ő adta nyomdába.

Endrey Gyula: Hanem a lapjában jelent meg!
Barta Odön: Korrigálja!

Korodi Lajos: Nem vagyok a Kronstädter

Zeitung tényleges szerkesztője, de ez újság elveit én is vallom.

Barta Odön: Derék dolog! Ezt magyar képviselő mondja!

Egy hang jobbfelől: Hát akkor ne is beszéljen, ha ezt vallja!

Korodi Lajos: Ez újság elvei összhangban vannak a magyar törvényekkel.

Barta Odön: A büntetőtörvény meggyéjén járnak!

Korodi Lajos: Nem értem!

Fallagi Géza: Ugy éri ő is, mint Barta!

Korodi Lajos: Azt mondták róla, hogy a felesleges mögé bujik az ismeretes felseg-folyamodvány tárgyában. Kijelenti, hogy teljesen azonosította magát a helységnevek ügyében készített felseg-folyamodványval.

Egy hang a szélsőbaloldalon: Kihez volt címzeve?

Endrey Gyula: A császárhoz!

Korodi Lajos: A magyar királyhoz! Gáll azt mondta, hogy Szász-Régenben sárba dobták a magyar zászlót. Ez nem áll.

Sebess Dénes: Ez köztudomású tény!

Pozsgay Miklós: Tanítókat csináltak! Azért helyezték át őket Szász-Régenből!

Barta Odön: Elcsapták azt!

Korodi Lajos kijelenti, hogy szász tanító ilyenre nem képes.

Barta Odön: Látjuk, mire képes!

Sebess Dénes: Ily vezető mellett mindenre képes.

Korodi Lajos: Reméli, hogy a jog és igazság a gyakorlatban is megvalósul. Csak úgy oldható meg a nemzetiségi kérdés.

Sebess Dénes: Ön árt legtöbbit a békének!

Korodi Lajos figyelmeztet Gállt, hogy ha bármi kifogása van szóló ellen, forduljon választóihoz.

Lindner Gusztáv személyes kérdésben elmondja, hogy őt báró Eötvös József pályázat mellőzésével birta meg a kolozsvári egyetem közgyűj tanszékére. Gáll Sándorral szemben ünnepélyesen kijelenti, hogy nem tartozik azok közé, akik a polgárok jó viszonyát megromlítja és a gyűlölet és visszavonás üszkét eldobják.

Kabik Béla: Elitéli azokat?

Lindner Gusztáv: Nem értem, mit mondott?

Kabik Béla: Elitéli az igaztákat?

Grasskowitz Vilmos: Körtünk nincs olyan, tessék elhinni.

Lindner Gusztáv: Egy állásponton van választóival: az állampolgári hűség, a törvények iránti tisztelet és a király-hűség álláspontján.

Kabik Béla: Hát a haza?

Lindner Gusztáv: Az én hazám Magyarország!

Arra a vádra, mintha a miniszterelnök nem folytatna erőlyes nemzetiségi politikát utal a helységnevekről szóló törvényre, mely szólnak nem tesszik.

Barta Odön: Ninos életbelepítve!

Széll Kálmán: Elettebe leíptevé, most adtam ki a rendeleteit!

Lindner Gusztáv: Határozatlanlag tagadom, hogy mint nemzetiségi agitátor vagyok jelen. Mint képviselő van jelen s itt joga van elmondani panaszait.

Olay Lajos: Igaza van!

Lindner Gusztáv: Báró Eötvös József szavaival igazolja álláspontja helyességét. Álláspontja a szász néppárt álláspontja, amely nem áll ellentétben a hazafias elfogással. Ezt Bánffy is beismerte. S hol adnák elő ezt a programot, mint itt e Házban.

Olay Lajos: Helyes, ugy van. Látom, hogy okosabb, mint Korodi kollégája és kevésbé veszedelmes.

Korodi Lajos: Mert még fiatalabb vagyok. De én is fejlődöm.

Lindner Gusztáv idézi Eötvös kijelentéseit amely szerint a haza érdekében meg kell oldani a nemzeti-ségi kérdést.

Sebess Dénes személyes kérdés keretében kijelenti, hogy sem Korodi, sem Lindner a szász néppárt elveit nem vallják. A szász nép derék, hazafias nép. Korodi azt mondta egyszer, hogy ha tudná, hogy egy magyar véresepp van az ereiben. akkor kieszenének azt. Lindner pedig tanári működését azzal végezte, hogy egy hazafiatlan német pohárüzösöntől mondott Brassóban s az utolsó nyugtáját némélti irta meg. (Zaj a szélsőbalon.) Sajnos hogy ilyen érzésű magyar ember közgyűj tanár lehetett magyar egyetemen.

Lindner Gusztáv: (Zaj a szélsőbalon.) Személyes kérdésben kijelenti, hogy a lehozott pohárüzösönt után rögtön tegyelmét kért ön maga ellen. De a tanári testület ugy találta, hogy nincs ok annak megindítására.

A Ház aztán folytatja az indemnity tárgyalását.

Papp Elek ugy látja, hogy egyes bajok továbbterjedése ugy őli meg a nemzetet, mint szű a lát. Az egyház és állam közötti viszony rendezésére mind- eddig semmi sem történt. Pedig ezek megoldására ütött az utolsó óra. A nemzetiségi létszék-ödések meg- létezésére sem történik semmi. A miniszterelnök beszé- dében nem emlékezett meg a nemzetiségi bankok működéséről sem. Pedig egymásután veszik meg bir- tokainkat. Beszél ezután a véderő kérdéseiről s kesz- szasan vitatja, hogy a közös hadsereget el kellene türlüni. Születet kér.

Elnök az ülést 10 percre felfüggeszti.

Szünet után.

Papp Elek bűnnek mondja a civillista felemelését mindaddig, amig a néptanítók fizetését fel nem emelik. A függetlenségi part nem szavazza meg a civillistát, mert a király csak szállónak s nem otthon- nak tekinti a budavári palotát. Nem fogadja el a tör- vényjavaslatot. (Zajos tetszés a szélsőbalon.)

Madarász Imre hosszas beszédben tagadja az obstrukció létezését. Majd polemizál Nagy Ferenczel, Rubinekkal s nem talál okot a kormány iránti bizalomra. Szól a véderőről, a civillista felemeléséről, a nemzet és a korona közötti viszonyról, a Kossuth- ünnepről, a nemzeti kincseknek visszahozásáról Bécs- ből, végül kijelenti, hogy a törvényjavaslatot nem fogadja el.

Elnök a vita folytatását holnapra halasztotta el s az ülést 1 óra 45 perckor bezárja.

Szünet után.

Lindner Gusztáv országgyűlési képviselő felkért bennünket annak konstataására, hogy Sebess Dénes országgyűlési képviselőnek a képviselőház mai ülésén tett s az ő figyelmet kikerülő megjegyzését, hogy ő (Lindner) utolsó tanári fizetését nyugdíjaztatása előtt német nyelven kiállított nyugta alapján vette föl, már azért sem felel meg a valóságnak, mert magyar királyi adóhivatal nem fogad el állami tisztviselőtől német nyelvű nyugtát. Ha Sebess Dénes ezt meggon- dolja, ilyen állítást meg sem kockáztat.

történelem — türté maga mellett, kegyelte, sőt trónusát is reá akarta átszarmaztatni. A história ezen a ponton érthetlenné teszi a nagy fejedelem karakterét. Itt megáll, hebeg, ötlöl-hatol, nem tud mit mondani. És nekem itt támadt valami mondanivalóm. Ebben a rettenetes helyzetben próbáltam megvilágítani és glorifikálni a hősömet, aki nekünk, tollforgatóknak különö- sen kedves, a fajtánknak alatta volt a leg- jobb dolga. A világító szerszámom mint minden ily király-idillben itt is az asszony. És ezért némiképpen tartok is attól, hogy érdek- kel- többek mint maguk a főalakok. Amihez hozzá- járul az hogy mind a három asszonyt Márkus Emilia játszsza. Egy estén három alakot? — kér- di az olvasó. Csak hármát, kérdem én, aki látom, hogy e színésznőben háromszáz is él, az egyik csudálatosabb, igaztobb, becsesebb mint a másik.

De a szerkesztő ur, a színészet szeretetében legszerosabb bajtársam, be fogja látni, hogy a legmohóbb szerző sem beszélhet előre többet a darabjáról annélkül, hogy ennek ne ártsón. Eppen ezért az a kérésem, engedje meg nekem, hogy egy kissé magam elé ereszszem Abrányi Emilt, a bírálót és a közönséget, és ezeknek az ítélete után egészítem ki ezt a cikkelyt. Előre is jelzem, hogy egy nézetem lesznek velük, kivé- vén egy esetet, ha a színházat és a színészeimet meg nem dicsérik kellőképpen. A Nemzeti Szin- ház oly jól bánt velem, hogy szinte szégyen- lem magam és szeretném meg nem történné tenni azt a sok borsot, amit a környékén egykor elhelyeztem. Figyelmük, gondosságuk, áldozatra való készségük, erős munkájuk hála- ra

kötelez és megérdemelt volna egy rendez, kerek, egész darabot. Attól tartok, hogy ez a mostani nem az, de egyszermind vizsgálalom magamat, hogy megérem még azt is. Csak el ne vesztse hozzám türelmét a színház és ami még fontosabb — az íróársaim. Ami a közönséget illeti, attól nem tartok: annak eredménye kell és elfeled bu- kást és — dicsőséget. Az előtt ugy is újra kell kezdeni minduntalan. És ezzel az érzéssel vagyok e pillanatban tele, azzal, hogy holnap újra kezdem!

Vye Lun.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Francis Hope.

Vye Lun odaszoritotta fejcséskjét az ablak- hoz, aztán némán meredt maga elé. Kikottatták rá, hogy nem illik minden csekély okból sirni, így hát minden lehetét elkövetett, hogy a zok- gást elfojtsa. De rövid létele alatt annyi minden- féle történt már vele, amiről tudta, hogy tulajdon- képpen elmaradhatott volna, hogy már el sem tudott nagyon igazodni. Vye Lun csak tizenöt éves volt és már is mondhatatlanul szerencsét- lennek érezte magát. Ennélfogva olyan sűrűn hullottak könnyei kendőzött orcáira és hajzata lassankint ugy összekuszálódott, mikor görsősen oda-odaszoritotta fejcséskjét Gee Gov nagy kínai áruházának az ablakába a Moott streeten.

Vye Lun a Sárge folyam partjáról, ahol olyan boldogan élt, jött New-Yorkba, amely csak szenvedést és bánatot hozott rá. Apja halász volt a Sárge folyamon és a hullámokból szerezte ki a keresetét. Vye Lun szivesen lett volna megint otthon és már nem találta többé olyan borzal- masnak, hogy szülei házában a koszt-többyire

halból állott. Milyen keserves szemrehányásokat tett magának, hogy a házat, melyben felnőtt, olyan szivesen odahagyta, mikor egy gazdag hong- kongi kereskedőnek az ügynöke megjelent és an- nak a számára feleségül kérte. Az az ember sok pénzt, száznál is több dollárt hagyott a halász házában, Vye Lun pedig magával vitte.

Mi minden történt aztán!

Azt mondták volt neki, hogy pompás házba viszik, sok szobája és sok cseléde lesz, aki lesni fogja parancsait. Mikor végre Hong-kongba értek, a kísérője tudtára adta, hogy az ura üzleti ügyekben New-Yorkba utazott és meghagyta neki, hogy Vye Lun New-Yorkba kísérje. Vye Lun egy nap hajóra szállott és sok napig a tengeren volt. Hirtelen nagybeteg lett és nem igen remé- lte, hogy élve kerül el a hajóról. A betegség azonban elmúlt és Vye Lun megint jókedvű, ele- ven lett, mikor a kísérője lefestette előtte, mi- esoda pompás élete lesz neki, mint Gee Gov, a gazdag kereskedő feleségének. A fiatalemberek, akik a fedélzetten voltak — „fehér ördög”-öknek mondta őket Vye Lun — nagyon érdeklődtek a fiatal kínai leányka iránt és sokat időztek a közelében. A hosszú tengeri út alatt hamarosan angolul is megtanult egy keveset, ugy, hogy végül a saját nyelvükön beszélgethetett a „fehér ördög”-kel, akik azonban éppensé- gével nem voltak olyan gonoszok, mint ahogy az ügynök mondta. Végül San-Franciscoba érkezett, aztán több napig vonaton utazta meg- érkezett New-Yorkba. De nagyon dobogott kis szive, mikor a nagy város felé közeledett, amely- ben ura és férje lakott. Hanem néhány nap múlva már rájött, hogy mennyire behálózták. Gee Gov fősvényi öreg ur volt, aki csak arra törekedett, hogy minél több pénzt harcoljon össze. Esze- ágában sem volt, hogy Vye Lun feleségül vegye. Vye Lun csak elarusított volt az ő nagy boltjá- ban, mint a többi kínai leány, akit ugyanilyen módon csalt el a szülőföldjéről. Szüksége volt

BELFÖLD

As Állami hívatások öröme. A Pol. Ért.
Jelenti: Biztos értesülés szerint az 1902. évi költségvetésbe felvett három millió koronát karácsonyi ajándéknak december 21-ikén kapják a IX., X. és XI. rangoszlályba sorozott állami tisztviselők. A tervezet szerint fizetésük 6%-ot kapják meg december 21-ikén.

A puchói választás. A puchó-illavai kerületben, amelynek mandátuma Kubinyi György halálával megüresedett, ma volt a képviselőválasztás. A szabadlevélpárt Sipéky Sándor földbírtokos lépette föl, a néppártnak pedig báró Kaas Ivor volt a jelöltje. Petrács Károly választási elnök délelőtt nyolc órakor megnyitotta a választást. Bizalmiérlelki a szabadlevélpárt részéről Kácsor Nándor és Spokovszky József a néppárt részéről Chocholus Bálint pruszkai esperes és Gyuris Emil vármegyei tiszteletbeli ügyész. A felvonulás mindkét részről teljes rendben ment végbe. Este hat óráig a felhivatalos Magyar Távirati Iroda oszloknak minden órában kapott jelentést a szavazás állásáról és e szerint a Sipéky-párt állandóan többségben volt. Este hat órakor, amikor már harminckét közöség szavazott, Sipékynek 336, Kaasnak 222 szavazata volt. A számarány később még kedvezőbbé alakult, mert csak ezután szavazott az illavai járás, ahol a szabadlevélnek vannak túlyom többségben. De még ezután is harmincegy közöség van hátra, úgy hogy a választás eredménye bizonytalan.

As Omge a kivándorlási törvényjavaslatról.
Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgató-választmánya legutóbbi ülésén elhatározta, hogy Széll Kálmán miniszterelnököt a kivándorlási törvényjavaslat benyújtásáért fölirattal fogja üdvözölni. Ezt a föliratot az O. M. G. E. most terjesztette föl a miniszterelnökhez mint belügyminiszterhez.

A fölterjesztés örömmel jelenti, hogy a törvényjavaslatokban a magyar gazdaságszolgálat főbb vonásaiban érvényesülni látja azokat az elvi szempontokat, amelyeknek figyelembevételét nagyrányú mozgalmakban kívánatosnak találta. A fölterjesztés aztán utal arra, hogy a kivándorlási bizottság, mely a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége megbízásából a kivándorlás ellen való mozgalmakat irányította, legutóbbi ülésén tárgyalás alá vette a javaslatokat a részletekben való módosításokat kívánatosnak jelözte. A fölterjesztés e tekintetben különösen megjelöli a szállító-vállalkozókra és ügynökökre szóló szakaszokat. Így fölültesnek tartja, hogy a kivándorlást közvetítő szállító-vállalkozóknak másra, mint tengerenauti szállításra engedelmet adának. A törvényjavaslat megengedi, hogy az ily szállító-vállalkozók a szerződések megkötése és előkészítése céljából ügynököket alkalmazzanak. Valamennyi kivándorlási-kongresszus a leghatározottabban állást foglalt a magánügynöki intézmény ellen. A kongresszusok állásapontja az volt, hogy a javaslatban ügynököknek szánt föladatakat állami kivándorlási irodák vagy kíván-

dorlási felügyelőségek végezzék, amelyek az iránításhoz és ellenőrzéshez is hivatottak volna. Ily intézményeket szükség szerint a kivándorlás suttotta vidékeken és Fiumében kell létesíteni s egyúttal az is föladatuk volna, hogy a kivándorlás körül szerzett tapasztalataikról a kivándorlási tanácsnak jelentéseket tegyenek. A fölterjesztés végül reményét fejezi ki, hogy a belügyminiszter a javasolt módosításokat azzal a jóindulattal fogadja, amelyet a törvényjavaslat előkészítése során a gazdaságszolgálat kivándorlási iránt tanusított.

A tápéi mandátum. A tápéi kerület közöségeiben, mint a Magyar Távirati Irodának jelenti, erős küzdelem indult meg a szabadlevélpárti Rohonczy Géza és a Kossuth-párti dr. Kélemen Béla képviselőjelöltek között. Rohonczy a napokban Horgoson mondott programbeszédet, pénteken pedig Kistelekre utazik választói közé. A jelölt és hívei erősen bíznak a diadalban, mert mindinkább szaporodik a szabadlevél tábor.

Nessi Pál a becsületbírósg előtt.

Budapest, december 4.

A hetvenkilencedik honvédegyezred becsületügyi választmánya ma délután hallgatta ki Nessi Pál országgyűlési képviselőt a kolozsvári tüntetés dolgában. A választmány a kihallgatásról jegyzőkönyvet vett föl, azt Nessi Pállal is aláírta, de a választmány maga nem dönt e kérdésben. Az ő feladata még a jegyzőkönyvet a tisztgyűlés elé terjeszteni s ez dönt azután abban a kérdésben, megindíttassék-e Nessi ellen a becsületügyi eljárás, vagy sem.

Nessi Pál délután 3 órakor katonai díszben jelentkezett a kaszárnyában és azonnal tisztelgett Mattyasovszky alezredesnél, a becsületügyi választmány elnökénél. Mattyasovszky arra kérte Nessit, hogy várakozzék a segédosztály szobájában, míg a választmány megállapítja a kérdőpontokat. Tíz percnyi varakozás után a tanácsotembe hívták Nessit, hol Mattyasovszky elnöklöte alatt Rákos Ernő százados, Ujházy Ernő főhadnagy és Pongrácz Emil hadnagy tagokból álló választmány foglalt helyet.

Nessi Pál kérésére mindenekelőtt kiigazították a minősítési táblázatban foglalt adatokat, melyek egy év óta változtak szenedtek. Ezután Mattyasovszky elnök leolvasta az öt kérdésből álló vádpontokat.

Az első kérdés: Igaz-e, hogy midőn József Ágost főherceg a Mátyás-ünnepek alkalmából Kolozsvárra érkezett a Gotterhalte ellen az ifjuság zajosán tüntetett s abban Nessi részt vett? Általában adja elő a dolog történetét.

Nessi válasza: Én Kolozsvárra mint a képviselőház küldöttségének tagja mentem gróf Apponyi elnök vezetésével s midőn a Központi szállóban vacsoráltam, a kolozsvári egyetemi ifjuság egy küldöttsége jelent meg nálam azzal, hogy este a pályaudvaron a főherceg megérkezésekor a Gotterhaltat lojalk játszani és ők ez ellen tüntetni akarnak, a Kossuth-nóta ének-

lésével s kértek, hogy álljak e tüntetés élére. En a dolgot több képviselőtársammal megbeszélve, ezekkel abban állapodtam meg, hogy bár a Kossuth-nóta nem antidinasztikus néma, de mégis, mint hogy némely körökben hajlandók a Kossuth-nóta éneklésének antidinasztikus tendenciát tulajdonítani, felkérem az ifjuságot, hogy ne a Kossuth-nótát, hanem a magyar Himnusz énekeljék. En tehát vacsora után kimentem a pályaudvarra s ott beszédet intézve az ifjusághoz, felkértém őket, hogy a magyar nemzeti himnusz énekeljék, mert osztrák himnuszra csak magyar himnusz lehet a méltó válasz. Amikor a főherceg vonata berobogott a pályaudvarra, az ifjuság adott jelre a Himnuszt kezdte énekelni és ezt még kétszer megismételte. Midőn pedig a főherceg kocsiát lát, akkor a Szózat hangzott fel.

Ezután megindult a menet a város felé, folytonosan a Himnusz és Szózatot énekelve. A Széputóához érve, midőn én egy kissé hátramaradtam a nagy sár miatt, azt láttam, hogy az ifjuság velem szemben rohanna jön kiabálva és ordítva. A történetek meg tudandó, előre siettem és láttam, hogy egyalag s mögötte lovas rendőrök jön támadólag felépve. Ezt látva odaugrottam és elkiáltottam magamat: Az ifjusághoz csak a testemen keresztül mehetnek. Erre a rendőrök kérésére fogta a dolgot és én megígértém, hogy negyed óra múlva eloszlatom az ifjuságot. Az ifjuság kívánságára akkor még egyszer énekeltek a Himnusz s utána beszédet intéztem az ifjusághoz, melyben arra kértem, hogy a ólt elérve már most nyugodtan oszlojanak szét. Mire az ifjuság egy szónoka megkösözönte közreműködésemet, én aztán a már akkor keresésemre odaérkezett Prem József és Gara József barátaimmal kocsiba ülve elvátoztam.

Második kérdés: Igaz-e, hogy a tüntetés alkal-mával egy lovasrendőr lábával meglökte?

Nessi válasza: Ez nem igaz. Az elnök hívatkozott a kolozsvári rendőrségtől beszerzett tanuallomásokra, amelyek szerint egy Mina Kálmán nevű lovasrendőr azt vallotta, hogy ői (Nessi) a lábával meglökte. Egy másik látta, hogy Nessi hajadon lövel felkelt s őt földeten lövel szalagált.

Nessi kijelenti, hogy ez sem igaz.

Harmadik kérdés: Igaz-e, hogy midőn a rendőrség az ifjuságot meglátoadta, legyalátoza a rendőrséggel s alávalóknak, gazembereknek nevezte?

Nessi válasza: Ez sem igaz, sőt az ellenkezője igaz; mert éppen én voltam az, aki az ifjuságot kértém, hogy ne bántsa a rendőrséget, mert azok kötelességüket teljesítik, azok is ami véreink, azzal pedig, aki nekik ilyen parancsot adott, majd elbánok én.

Negyedik kérdés: Való-e, hogy egy rendőrtiszt azt mondta ünek: „Illetlen dolog, hogy egy képviselő tüntetés élére áll” s hogy ön ezért semmité e elégtételt nem vett?

Nessi válasza: Ha hallottam volna, nyakonütöttem volna az illetőt.

ezekre a kínai elárúsítókra, akik a legolcsóbb munkaszerőt tették abban a drága országban, amelyben a „fehér ördögök” mind olyan nagy börtököt követeltek. Es ennéltojva Vye Lun úgy érezte, hogy minden reményében és várakozásában keservesen csalódtott. Es ezért mindig kiskökönt a könny a szeméből, valahányszor reménytelen helyzetére gondolt.

Vye Lun egyszerre csak látta, hogy egy ember élesen figyel az utáról. Véletlenül meglátta az az ember, a mint a könnyeit törölgette. Rögön be is jött a boltba és legyezöt kért. Mialatt Vye Lun több legyezöt elébe rakott, az idegen megkérdezte, hogy miért sirt.

— Szerencsétlen leány vagyok — zokogta Vye Lun, tört angol nyelven — ön nem olyan, mintha rosszat akarna velem. Vigyen el innen.

— Ez éppen a misszióknak való — dünnyögte a férfi. — Ismeri a missziót? — kérdezte aztán Vye Luntól.

A kínai leány hallotta már ezt a szót és bólintott.

— Majd bejelentem ott a dolgot — mondotta az ismeretlen. — Es ha pártját fogják, akkor oda hagyhatja ezt a házat, ha nem akar itt maradni.

Azután elment, barátságosan köszönye. Az utóan megállt egy pillanatra, mintha jól megakarna jegyezni magának a helyet.

Vye Lunban új bátorság éledt. A beszélgetésüket azonban kilesték. Egy ferde szemű kínai ember, aki a bolt közelében lödörgött, hallotta az ajtóból a „fehér ördög” szavait és első dolga az volt, hogy Gee Govot a fenyegető veszedelemre figyelmeztesse. Vo Leongnak, — így hívták a lelkedöt, — mint minden kínainak, kifejtett üzleti érzéke volt. Rögön feltojta, hogy itt a legkönynyebb uton-módon jutna néhány dollárhoz. A misszió — jól tudta, — csakhamar meg fog jelenni a rendőrséggel, a newyorki rendőrség iránt pedig

minden kínai és így a gazdag Gee Gov is nagy tisztelettel viseltetett.

— Egy jó barát fenyegető veszedelemről akarja megóvni, — mondotta Vo Leong, mikor a kereskedő előtt állott.

Ez a közlést eleinte teljesen hidegen fogadta Gee Gov.

— Mint jó barát jövök, — folytatta Vo Leong — el akarják venni egyik elárúsítóniét.

Most már kezdett érdeklödni Gee Gov. Beszélgetni kezdett a jó barátal. Ez, eleinte bizonyára sokat kért a közléseért. De azért volt Gee Gov kitünő kereskedő, hogy mindjárt tul is járhasson a másikon. Atadott neki öt dollárt és még egyszer annyit ígért neki, ha Vo Leong közlése csakugyan fontos.

Vo Leong először is besöpörte óvatosan a pénzt, lesüllyesztette zsebe mély fenekére és aztán nagy terjedelmességgel hozzálátott elbeszéléséhez. Gee Gov rögön hozzálátott az óvintézkedésekhez.

Félóra múlva jött a várt látogatás. Két rendőr, két matróna, akikben a missió ügynököit ismerte fel, továbbá egy ur, akiben helyesen ismerte fel a látogatás okozóját. Bejöttek Gee Gov szobájába. Hanuyag kérdezte meg Gee Gov a jövevényektől, hogy mi járatban vannak.

— Önök egy leány van — mondta az egyik asszony — aki nem akar önnel maradni. Gondjainkba fogjuk venni.

Gee Gov esküdözött, hogy itt valami félreértésnek kell lennie. Az ő elárúsítója mind önként van nála. Ezenközben az egyik rendőr az üzletbe akart menni, hogy a főszerelőt elhozza.

— Hagyja — mondta az érdemes matrónának egyike — öntől talán félni fog. Majd magam hozom ide.

Es nagy buzdósággal elisietett. Két percel később hangos sikoltása hallatszott.

— A hálátlan! Megharapott.

Mindenki besietett Gee Gov irodájából az üzletbe.

— Megörült! — mondta a megharapott hölgy. — Ez a leány nem akar innen elmenni.

— Talán valami félreértés? — Kérdezte az egyik rendőr azt az urat, aki odahívta öket.

— Lehetetlen! — felelte ez. — Jól megjegyeztem magamnak a szótát. Délelött mindenestre másnyilván volt ez a leány.

A két rendőr nem sokat tekintőrizözött. Közrefogták a leányt, minden lármás tiltakozása ellenére és az egész menet megindult. A leányt a sheriff elé vitték s ott ezeket mondotta:

— A nevem Sing Fa. Rokona vagyok a kitünő Gee Govnak, akivel mindig békességben és barátságban éltam. Ezek a „fehér ördögök” eljöttek ma jölvétöm házába és erőszakkal elhurcoltak. Térdem állva kérem a nagy mandarint, bocsásson vissza Gee Govhoz.

— Ez különös, — mondotta az a férfi, aki a rendőrséget Gee Gov házába vezette. — Soha életemben így nem csalódtam még.

— Azt hiszem, — mondotta Gee Gov, mikor a másik öt dollárt átadta Vo Leongnak, — hogy baráti szolgálatát becsületesen megfizettem.

— Ön jól felhasználta az értesítésemet, — felelte a másik. — De azért nagyon veszedelmes dolog volt Sing Fa-t Vye Lun helyére ültetni.

— Epp ellenkezőleg. Tudtam, hogy ezek a „fehér ördögök” nem tudják majd megkülönböztetni gyerekes szemükkel az egyik kínai leányt a másiktól. Sing Fa régóta New-Yorkban él már és jól ismeri a „fehér ördögök” gyengéit. Igazán jól csinálta a dolgot.

S míg ezek ketten így beszéltek, azalatt Vye Lun egy sötét szobába zárta, várta azt a jó fehér embert, aki megígérte neki, hogy Gee Gov házából elviszi...

Ötödik kérdés: A tisztí méltósággal összeegyeztethetőnek találja-e, hadnagy ur, hogy egy ilyen tiszti tömeg élére állt, mely tömeget rendőri karbantartással kellett feloszlatni?

Nessi így válaszolt: Ha nem tartottam volna összeegyeztethetőnek, akkor nem vettem volna részt. Az a tömeg, amelynek élére álltam, kizárólag egyetemi ifjúságból, tehát úriemberekből állt.

Ezzel a kérdőpontra ki voltak merítve.

Az **elnök** most felolvastatta a kihallgatásán levett jegyzőkönyvet s megkérdezte Nessit, vajon helyesen lett-e felolvasva s van-e megjegyezni valója.

Nessi kijelentette, hogy a jegyzőkönyv helyes és csak az a megjegyzése van, hogy 16 éves tiszti múltja bizonyossága annak, hogy mindenkor tudta, hogy mivel tartozik a tisztí állás méltóságának.

Mattyasovszky **elnök** konstátálta, hogy **Nessi** tisztí minősítési táblázatában semmiféle megjegyzés nincs.

Ezzel a jegyzőkönyvet aláírták s a kihallgatás véget ért.

Nessi Pál az egyik kolozsvári újságban felhívást intézett az egyetemi ifjúsághoz s felkéri őket, hogy akik a tüntetés alkalmával körülötte voltak s azok, akik küldöttségileg kérték őt fel, jelentkezzenek, hogy igazolják azt, hogy őt semmiféle inzultus nem érte.

A véderőjavaslatok.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, december 4.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután 5 órakor **Falk** Miksa elnöke alatt ülést tartott, amelyen folytatva a véderőjavaslatok tárgyalását. A kormány részéről jelen voltak: **Szell** Kálmán miniszterelnök, báró **Fejérváry** Géza honvédelmi miniszter, **Lukács** László pénzügyminiszter, **Toepeke** Alfréd államtitkár és **Papp** Elek miniszteri tanácsos.

A tárgyalást ismét **Komjáthy** Béla nyitotta meg és eleve kijelentette, hogy ma nem fog soká élni a bizottság türelmével. Hogy ilyen hosszavolt, oka az, hogy a véderőbizottság igen röviden bánt el a javaslatokkal, ami nyilvánvaló a bizottság jelentéséből. Legelőképp a kétévi szolgálat kérdése fölött tért könnyűszerrel napirendre. Állítja, hogy a kétévi szolgálat semmiesetre sem kerül annyiba, mint amennyit az szőnyegen forgó javaslatok kerülnek. Komoly feltétele a kétévi szolgálatnak az intenzívebb kiképzés a megjelölt számú altisztek alkalmazása, valamint az alantas tisztek szaporítása.

Különdi példaként igyekeznek igazolni állítását. Németország legnagyobb részét megvalósította a kétévi szolgálat. Ez es nem jart nagy költséggel, mert 54 millió tulkiadást vont maga után. Holott 10.912 altisztséget és 59.118 legénynek is emeltek ugyanakkor a létszámot és ennek a költsége is benne van ebben az összegben. Franciaországban is keresztülment a dolog éviéig. A szenasz pénzügyi bizottságának jelentéséből azt látja, hogy ott a kétévi szolgálat 35 millió irankba kerülne. Beléértve azt a kárpótlást is, amelyet olyan családok kapnának, amelyeknek fiait a mentesítéssel elveszíteték. Magunkról szólva, azt állítja — bevallja, hogy merészen — hogy nálunk a kétévi szolgálat semmivel sem kerülne többbe, mint a mostani hároméves szolgálat. Kétféves szolgálat mellett a jelenlegi úncosam helyett 154.000 újoncot kell beállítanunk. A kiképzés nem kerülne többbe. Az intenzívebb kiképzést végzeztük a megfelfo alantas tiszt- és altiszt-állomány szaporításával, ami pedig kikerül a harmadik szolgálati év költségeinek megtakarításával. De még ha áldoztatba kerülne is az az adózó név viseli az áldozatot és szivesen viseli, ha tudja, hogy fainak a harmadik esztendő nem kell szolgálniuk. Ha a szőnyegen levő javaslatot elfogadjuk, akkor természetesen, hogy a kétévi szolgálat még több költséget okoz, mert 63.000 újoncra többről van szó.

Ezzel bevégzi harmadnapos felszólalását, amelyért bocsanatot kér, de úgy véli, hogy a haza iránt való kötelességének tett eleget.

Elnök kérdésére a bizottság kijelenti, hogy **Münich** Aurél előadónak joga van **Komjáthy** tamaradására a bizottsági tagok nyilatkozata előtt lelélni.

Münich Aurél előadó megkérződni az előzőkeny határozatot és konstátálta, hogy ő tisztán az előtte lévő javaslatokról szólott és azokat ajánlotta előadására. **Komjáthy** szavá tette a változásokat és azt állította, hogy sntnyomban történtek változások. Ezzel szemben utal azokra a jelentésekre, amelyeket a delegációban ő adott le és konstátálta, hogy a változásokat jelentéseiben minden esztendőben kimutatta. Ha **Komjáthy** tud dolgozni, tud más is. Jelentéseiből és a költségvetéséből évről-évre és csapatról-osapatra kimutatta, hogy az új szervezések mennyi újoncötöbletet vontak maguk után, tehát nem útiokban történtek a változások, hanem a delegáció megszavazta, beikerülték a költségvetésbe és tudta mindenki, nem kellett ezeket most feltedezni. A hadügyi kormány mindig kimutatta, hogy az újoncötöblet kikérültek a szervezések új szükségletei. Hiány azonban volt, mert egy bizonyos száralék a létszámából esett. Ezt a hiányt pótolni kellett. A hadügyi kormány mind a mellett kénytelen volt a megjelölt kiképzésselről gondoskodni. A hiány lassanként 13.000 re emelkedett s e t akként pótolta törvényadva jogánál fogva, hogy a póttartalékokat 28 napra behívta és a 13.000 löny hiány költségét ezekre a póttartalékokra fordította. Ebben megfelelt **Kom-**

játhy azon nagybanu vádjára is, hogy hova lett a költség, amit a hiánnyal megtakarított a hadügyi kormány, **Komjáthy** nagyon kimelenteni vádaskodott, főleg a hadügyi bizottság szemben. Ezeket a vádakat a leghatározottabban visszautasítja, mert ha **Komjáthy** odalárat és beletekint a bizottság munkálataiba meg fog győződni a bizottság nagy és kötelességtudó munkájától. (Felkiáltások: Tessék bemenni a delegációba! Derüljés!)

Komjáthy Béla — közbeszólásképpen — ismét utal arra az 1894-iki kimutatásra amelyet említett, de amely 1894. óta többé nem jortul elő.

Münich Aurél előadó jelzi, hogy 1893-ban a delegáció tárgyalta ezt a kérdést is és a hadügyi kormány 1894-ben kimutatta az újoncötöblet elosztását. De később a delegáció többé nem tárgyalta ezt a kérdést, hanem azért az előadó mindig elkészítette a kimutatást és beszámolt a 93-ban kívánt dologról megjelölt kimutatásokkal. Hogy miért kér a hadügyi kormány ekkora létszámot, annak megvan a magyarázata. Újoncötöblet-emelést kérni nem kelemes dolog. Ha egyszer kéri, tessz azért hogy ne legyen kénytelen a közel jövőben ismét zaklatni a törvényhozást. Annnyit kéri tehát ez alkalommal, amennyitől azt hiszi, hogy az új szervezésekhez elégséges. Ez csak természetes eljárás s ezt nem valami nehéz megérteni. Azután kimutatta hogy az újoncötöblet mire szükséges. Csapatonként mutatja ki egy a hiányok pótlását, mint az új szervezések szükségleteit.

A kétévi szolgálatról nagyon természetes, hogy a véderőbizottság ezutal röviden szólott. Miért? Mert most nem a kétévi szolgálatról van szó. Amennyiben mégis szóba jött, a véderőbizottság annyiban foglalkozott is a dologgal, ugyiszint jelentése is, hangsúlyozván, hogyha majd meglesznek az előfeltételek, akkor ezzel is foglalkoznak és a feltételekhez képest intézik el ezt a fontos kérdést. Szólván még a két évi szolgálat költségéről, amelyet **Komjáthy** állításával s: ember sokkal nagyobbban mond, arra kéri **Komjáthy**at, hogy biraatában, amelynek sok munkáját elismeréssel említi nézően jobban utána az okmányoknak és tárgyalásoknak s ne adjon személyes élt biraatának, mert ez az objektív tárgyalásnak nincs előnyére.

Komjáthy Béla személyes kérdésben szól és — közszóva az elismerést — kijelenti, hogy személyes éle nem volt felszólalásának s ha mégis valahol erősebb volt, az a beszéd bevésben esett meg.

Rakovszky István felvilágosítást kér az előadótól a hiányra nevére. Szükséges ez arra, hogy tisztán lássuk a kérdést.

Münich Aurél előadó ismétli, hogy a katonai év elején, októberben, mindig megvolt az újoncötöbletben a szükséglet; a hiány szabadságolások betegegség stb. folytán évközben keletkezett s ezt a hiányt pótlókat a póttartalékokos törvényeszerű 28 napi gyakorlatra való behívásával.

Szedérikényi Nándor mindeuéléköt kös-öndet mond **Komjáthy** Bélnak azért az okadásért, amivel ezt a kérdést tanulmányozta s a mivel igen nagy szolgálatot tett. Átérve a tárgyra, sajnálatil tapasztalja, hogy a katonai tisztikarban a magyar elem, katonai múltjának dacára, olyan kis számmal szerepel. Az egyetlen nemzet a magyar, amely két nye-v terüvel kénytelen katonai szolgálatat teljesíteni. Ezt tovább tűrni nem lehet. Eppen ezen oknál fogva a javaslatokat nem szavazza meg, ellenben pártolja **Komjáthy** indítványait.

Rakovszky István kéri hogy a **Komjáthy** Béla által kért kimutatásokat adja be a miniszter, addig pedig tiggesszék lel a tárgyalást.

Szell Kálmán miniszterelnök kéri, hogy ezt az indítványt ne jogadják el, mert azoknak a kimutatásoknak az összallítására idő kell. Egyébként is a vitára ezek a kimutatások felvilágosítóak lehetnek, de nem döntők. Az időből különböző okok folytán ki fogynak és ennéhogyva nem indokolt a halasztás. Kéri **Rakovszky**at, hogy ne tartsa önn indítványát.

Barta Odön szerint ez adatok annyira fontosak, hogy esetleg a kimutatások szükségessé teszik az újabb felszólalásokat, amelyek igazán hosszúra nyujthatják a vitát, sokkal hosszabbra, mintba bevárnók a kimutatásokat.

Komjáthy Béla nincs abban a helyzetben, hogy a szőnyegen forgó adatok nélkül tisztá képet alkosson magának.

Szell Kálmán miniszterelnök ismételen hangsúlyozza, hogy az idő kibanszálása kötelességünk és ha folyton vakációt csinálunk, ezt a kötelességet szegjük meg. Ha az ember az idő kibanszálását sürgeti, akkor a szőnyegszabadság korlátozásának a vádját hangoztatják. Az indemnty-vita hosszadalmissága is zavarólag hat közre ebben a tekintetben, de hát ezen segíteni nem lehet. Ugy is lesz kélnapi szünet — vasárnap és hétfőn — addig pedig kéri a bizottságot, hogy a vitát holnap folytassa.

A bizottság ez értelemben határozott.

KÜLFÖLD

Oroszország Mandzsuriában. Az egész kínai háborúból Oroszországnak volt a legtöbb haszna. Rátette a kezét Mandzsuriára s most ott háziában kezd berendezkedni. Vámhivatalokat szándékozik létesíteni Mandzsuriának keleti határán, ahol a vámokat a kínai vámtarifa alapján szednék és Kínának szolgáltatnák be. A vámhivatalokat *Pratásif* felügyelete alá helyeznék, aki a legutóbbi időkig pénzügyi titkár volt Port-Arthurban. Névleg, a látszat megóvása céljából, a vámhivatalok esetleg a kínai tengeri vámigazgatóság alatt maradnak, de Oroszországnak az a szándéka, hogy idővel teljesen kivesszi ezeket a

hivatalokat a tengeri vámok főfelügyelőségének ellenőrzése alól.

A száműzött nagyherceg ezrede. **Alexandrovics** Pál orosz nagyhercegét, akit házassága miatt az orosz hadseregből kizártak, most a orosz hadseregben viselt tiszteletbeli állását is megfosztották. A nagyherceg idáig tulajdonosa volt a Brandenburburgban állomásozó vértés ezrednek. Vasárnap este távirat érkezett oda, amelyben a német császár tudatta, hogy az *cár lett az ezred új tulajdonosa*, amibez a császár szorosonót kívánt az ezrednek.

Két kormányválság. Az egyik Európának a nyugati, a másik a keleti csúskén. Az egyik Spanyolországban, a másik Görögországban. A spanyol miniszterválság politikai körökben nagy nyugalanságot kelt. Egy barcelonai távirat újabb diaktüntetésekéről ad hírt. A diákok a profektus lemondása ellen tüntetnek. Az egyetem zárva van. A király ma tanácskozást tart a kamara elnökeivel. A helyzet nagyon válságos, mert a hadsereg és a tengerészet létszáma még nincs megállapítva. A mai tanácskozásnak nagy politikai jelentőséget tulajdonítanak, mert ez az első eset, amikor a fiatal király államférfiakat konzultál.

A görög kormányválság, mely a képviselőválasztások eredménye, nagy utcai tüntetésekkel jár. **Delianisz** a lakása előtt összegyűlt tömeghez beszédet intézett, amelynek végén közölte, hogy a király magához hívatta őt a palotába. Azután **Ralli** beszélt, aki annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a nép döntést tisztelni fogják. A tüntetők bejárták az utcákat és bevették a *Szkip* című Theotokisz-párti lap szerkesztőségének ablakait, de néhány vak revolverlövésessel szétoszlatták őket. Theotokisz lakását katonaság őrzi. A városban katonai őrjáratok cirkálnak.

Athén, december 4.

A király **Delianisz**at bísta meg az új kormány megalkotásával. Midőn **Delianisz** távozott a királyi palotából, a néptömeg ovációkban részesítette. Az új minisztérium tagjaiként többek közt **Smolensky** tábornokot **Skanzent** és **Mauriohialist** emlegetik.

A török reformok. A török reformok, amelyek a szultán által kinevezett bizottság hónapokon keresztül tartó tanácskozásainak eredményei, némely pontban csakugyan alkalmasak arra, hogy megszüntessék a macedon lakosságéledeletlenségének okait, de korántsem kimerítők és a mellett nincs is elég garancia arra nézve, hogy ezeket a rendszabályokat végre is fogják hajtani. Mindenesetre tény az, hogy a rendszabályok kihirdetése, nagy sikere annak az akciónak, amelyet konstantinápolyi nagykövetségünk, báró **Calice** és Oroszország nagykövete, **Smolov** indított és erőlyesen folytatott s amelyhez többi időben a német nagykövet és az utolsó pillanatban az olasz nagykövet is esatlakozott támogatásával. Eglyelőre azonban nincs ok arra, hogy a rendszabályok kihirdetését örömrivalgással fogadjuk, noha komoly jelentőségük nem tagadható. Mindenesetre meg kell várni, hogyan fognak ezek a rendszabályok a gyakorlatban bevalni.

Konstantinápoly, december 4.

Az európai tartományok váljái részére kiadott és a nagykövetségekkel közölt utasítások ugyan néhány nagykövetségnek az illető tartományok helyzeének javítására irányú ó ismételt felszólalásai tekintetében adattak ki, mind a mellett a Yildiz és a porta napokon át tartó saját tanulmányának és tanácskozásainak eredményei.

A cukoregyezmény az angol parlamentben. Az angol parlamentnek tegnapi ülésén **Crarborne** külügyi titkár **Gibson Bowley** azon kérdésére, hogy milyen hatása lesz a brüsszeli cukoregyezménynek az angol-orosz kereskedelmi szerződésre, azt váaszolta, hogy az angol kormány fellogása szerint a prémios cukornak kiegyenlítő vámokkal való megterhelése, vagy az ilyen cukor behozatalának megtiltása összeegyeztelhető a legtöbb kedvezményt biztosító záradékkal. 1899-ben, amikor az angol kormány az orosz cukorra kiegyenlítő vámakot vetett ki, közölte az orosz kormányval, hogy ez a brit kormány fellogása, de ha az orosz kormány nem osztóznék ebben a nézetben, az angol kormány hajlandó az 1859-iki szerződést felmondani. Erre az orosz kormány nem váaszolt. Egy másik kérdésre megjegyzi még **Crarborne**, hogy az említett angol-orosz szerződést nem mondták fel.

Bowley azt kérdezi azután, hogy mivel az orosz kormánynek egészen más a nézete, mint az angol kormánynak, milyen lépéseket szándékozik tenni a kormány az eltérő nézetek kiegyenlítésére. **Crarborne** azt váaszolja, hogy az angol kormány, amint **Bowley**

lítja, felajánlotta a szerződés felmondását, de az orosz kormány erről az ajánlatról tudomást sem vett.

Az ülés további tolyamán *Boules* kérdését intéz a kormányhoz a németalföldi pénzügyminiszterek a nyilatkozata felől, hogy Angliát az egyezmény kötelezni fogja arra, hogy a gyarmatairól származó prémiumos cukorra kiegyenlítő vámokat vessen ki. *Cranborne* arra kéri az interpellálót, hogy az ilyen kérdéseket előre közölje vele.

A kibékülés útján.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Bécs, december 4.

Az osztrák képviselőház megkezdte a hálózáskereskedésről szóló törvényjavaslat részletes tárgyalását. *Ofner* azt mondta, hogy nem a jogszolgáltatás belső hálózással, hanem az idegenek jogszolgáltatás hálózással van a baj. A törvény éppen ezzel nem segít a magyar hálózó ellen, sőt kedvez is nekik, mert egész Ausztriában megengedik nekik a hálózat. Nem a hálózás indokolatlan korlátozására van szükség, hanem olyan törvényre, amely a tisztességtelen verseny ellen irányul. Őva inti a Házat, hogy ne vigye bele a törvénybe a felekezeti szempontot. Végül az 1. §. stílusát módosítást indítványozza. A Ház az 1. §-t a bizottság jelentése értelmében fogadja el, azután az elnök berekeszti az ülést. A legközelebbi ülést szerdán lesz.

Bécs, december 4.

A nagynémet kivételével az összes német frakciók elvileg hozzájárultak a csehországi német képviselők által kidolgozott javaslatokhoz, melyek alapelvül jognak szolgálnak a cseh képviselőkkel való tárgyalásoknál avval a feltétellel, hogy a harcot a német-cseh nyelvviszály egész vonalán beszüntetik és a parlament haladéktalanul hozzáfog az államfenntartó osztályokra nézve fontos kormányjavaslatok tárgyalásához.

Ezek a javaslatok első csoportként magukban foglalják a külső és belső hivatalos nyelv szabályozását az állami és autonóm hatóságoknál, amire nézve fontos előmunkákat a majdnem teljesült meg egyezés a csehországi autonóm hatóságok nyelvére vonatkozó törvényjavaslat tárgyában. További előmunkákat javasolják a nyelvi és autonóm kerületi közigazgatás létesítését, egyrészt az által hogy nemzeti elhatárolt kerületi kormányzatokat állítsanak fel, melyeknek átengedik a helytartóság illetékességi körének lényeges részét, másrészt autonóm kerületi képviselők alakítását által, melyeknek hatáskörébe tartoznak az egész népiskolaügy és a jótékonyági intézmények. Ez által lehetőleg kevés vegyes nemzetiségű kerület keletkezne és azokban az egy-nyelvű kerületekben, amelyekben más nyelvű kisebbség van, de csak oly arányban, mely még nem teszi azokat vegyes nyelvűekké, gondoskodás történne az ilyen kisebbségről a kerületi hatóságoknál és bizottságoknál alakítandó osztályok útján. Bár ragaszkodnak a német államnyelvnek mint állami és közvetítő nyelvnek törvényes megállapításához, tisztán cseh területeken megengedhetők mondják a belső cseh hivatalos nyelvet az ügykezelés egyszerűsítése szempontjából, akként, hogy a hatóságok és a hivatalos cselekmények íjait taxatívén felsorolják. Ami a külső hivatalos nyelvet illeti, egész Csehországban mind a két nyelven lelt beadványokat benyújtani, ha ezáltal az egy-nyelvű hatóságoknál további hivatalos eljárás hivatalos nyelveinek használata tekintetében nem befolyásoltatik. Az államhivatalnokok és állami szolgák kinevezésénél az az elv legyen irányadó, hogy az elhatárolt területeken belül csak olyanok nevezhetők ki, akik a legutóbbi népszámlálásnál azt a nyelvet vallották magukénak, mely ott hivatalos nyelv. Prágában és külvárosában a hivatalnokok mind a két nyelvet tartoznak tudni, ugyancsak valamelyik tiszta nyelvtérletében belül minden hivatalnak legalább egy hivatalnok is. A német-cseh kérdés megoldására további csoportok alaknak a kisebbségi iskolák és a kereskedelmi és iparkamarák nyelvi szétválasztása, továbbá a választási reform és a kuriák. A javaslatok szerint a csehországi bírói rend törvényhozandó a csehországi kerületi kormányzat alakításáról és tartományi törvényhozandó kerületi képviselők létesítése tárgyában és ezekre nézve kimondandó volna a junktim annyiban, hogy mind a két törvény egyszerre lép életbe.

Prága, december 4.

Az ifjúségek pártvezetősége az egyeztető akció tárgyában a párt tagjához körlevelet intézett amelyben hangsúlyozta, hogy a párt a német részről eredő elaborátumot alaposan meg fogja vitálni. — *Német részről* azt híresztelik, hogy ha az ifjúségek a legközelebbi konferencián esetleg ismét az obstrukció mellett nyilatkoznak, akkor a 14. §. uralmára kerül a sor. — Az ifjúségek közt megvan a meg egyezés arra nézve, hogy a jelenlegi kormányzat egyetlen törvényjavaslatot sem szavazzanak meg s míg igéret helyett tetteket nem lát, addig kitartó az obstrukción.

Bécs, december 4.

A nyelvkérdésről szólóan, beszámolójában *Prade* kijelentette válaszlátóit, hogy a nyelvtörvényt sze-

renesésnek tartja, de nem igen bizik a tervezet megvalósulásában.

Bécs, december 4.

A lengyelklub egy küldöttsége ma küldöttség útján arra kérte a vasutügyi minisztert, hogy vegye figyelembe a petróleum-gyárosok folyamodványát. *Witte* miniszter azt válaszolta, hogy kész felhatalmazni és utasítani a vasut igazgatóságát Lembergben, hogy a petroleum-termelők kívánásának megfelelően tegyen próbákat lokomotívoknak petróleummal való fűtésére. Egyelőre évenként 25.000 koronára tehető ily módon a petroleum szükséglet, de ez az összeg 50.000 koronára is emelkedhetik.

HIREK

Budapest, december 4

— BUDAPESTI NAPLO. November 30-án új előfzetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfzetése ezen a napon lejárt méltóztatásnak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldessük tovább.

— A király állapota. Bécsből jelentik, hogy a kellemetlen időjárás miatt a királyt ismét reumatikus fájdalmak gyöttrik s ő felsége ez idő szerint annyira gyöngéledik, hogy a legközelebbi időkben nem is várható Bécsbe. E miatt *Eulenburg* herceg busonkihagatása is valószínűleg a jövő hétre marad. Udvari körökben az a hír van elterjedve, hogy az orvosok *Cannest* ajánlják a királynak téli tartózkodásra. A király magyarországi útja ebben az évben teljesen elmarad. A londoni *Standard* bécsi levelezője azt táviratozta lapjának — állítólag illetékes forrásból — hogy a király ha egészségi állapota és a politikai helyzet megengedi, karácsony táján *Waisee*be fog utazni üdülésre s *Mária-Valéria* főhercegnő látogatására.

— A kijelentő vadászatok. Kis-Jenőről táviratozta: A vadászatáság a mai napon is kielégítő eredménnyel működött. Leterítettek 876 nyulat, 904 foglyot, 16 őzet, 16 fácánt. Az összeredmény eddig 4032 nyul, 206 fácán, 1102 fogoly, 2 róka, egy vadmacska, egy kánya és négy különféle vad. Gróf *Ceirák* Antal és *Urban* tőspán ma a társasághoz csatlakoztak. Holnap vaddisznóra vadásznak.

— Vilmos császár baja. *Slaventitz*ből táviratozta, hogy *Vilmos* császár *Gross-Strelitzen*ben könnyű szemgyulladását kapott balszemén. A mai vadászaton ezért nem vett részt, hanem a kastélyban maradt. A császár holnap visszatér az új palotába.

— Apponyi Albert állapota. Gróf *Apponyi* Albert, képviselőházi elnök állapotában — mint értesülünk — teljes javulás állott be. A beteg még tegnapi délután elhagyta az ágyát. Kezelőorvosának véleménye szerint holnap már megjelenhetik a képviselőházában is.

— A tanítók a kultuszminiszternél. A magyarországi tanítók országos bizottságának küldöttsége ma tisztelt *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszternél *Nagy László* alelnök vezetésével s átadta az ország tanításának képviselőletében azt a kérvényt, melyben az állami tanítók fizetésének méltányos és a XI. rangosztályú tisztviselők arányában való megállapítását kéri.

A miniszter a küldöttség előtt kijelentette, hogy tövesen itélik meg a tanításgából egyesek a helyzetet, mikor azt állítják, hogy a tanító az irnok mögött marad fizetés dolgában, mert az irnok, a számúzt, a fogalmazó mind huzamosabb időn át marad ideiglenes díjra és fizetésnélkül állásban s mikor azok a fizetési minimumot elérik, a tanító is el fogja érni a XI. fizetési osztály első fokozatának megfelelő javadalmazást. Megvalja ószintén, hogy rosszul esett neki, hogy a tanításg gyűlésén oly hangok emelkedtek, mintha ő nem viselné szíven a tanításg érdekeit. Kiemeli, hogy a tanítók ügyét magáévá tette s minden befolyását felhasználta, hogy ez a kérdés a tanításg javára döntessék el. Az ügy közeledik a megoldás felé és neki sikerült, olyan megoldási módot találni, hogy az, ha talán az első pillanatra nem is tűnik fel mindenkinek előtt teljesen kielégítőnek, de aki azt alaposabban szemügyre veszi, be fogja látni, hogy az a kívánalmaknak megfelel. Meg van győződve, hogy nagyobb eredményt senki sem ért volna el az ő helyén. Nagy vívmányának tartja s ennek keresztülvételére büszke, hogy a tanító és tanári állás függetlenségét aképpen fogja biztosítani az új törvény, hogy az előlépés minden kormánybefolyástól teljesen ment lesz. Reméli, hogy ha az ügy rendezve lesz, s a nyugalom helyreáll, az új rend nagyot fog lendíteni a iskolaügy fejlődésén.

— Belorédi halála. *Gmunden*ből táviratozta: *Belorédi* gróf holstétét holnap délután 3 órakor szentelik be a halottasházban, azután átszállítják a morvaországi *Ingrowitz*ba. Az uralkodóház tagjai és a legtöbb állami méltóságok, köztük *Koerber* miniszterel-

nök, rendkívül meleg hangon fejezték ki részvétüket. A cseh helyhalóság és a közigazgatási bíróság koszorút tettek a koporsóra. A halottas-szoba már tele van koszorúkkal. Prága városa, melynek az elhunyt diszpolgára volt, szintén kifejezte részvétét. Táviratokkal kondoleált a cseh konzervatív nagybirtokosság, az illu-csehek és a cseh agráriusok klubja.

— A szerény svéd király. Egy király szájából vagy tollából sokkal derekabb dolog a szerénység, mintha jó magunk, egyszerű munkások emberek nem engedjük meg azt, hogy elragadjon magunkkal szemben hozott ítéletünkben a magunk tulságos megbecsülése. A királynak igazat ad a környezete akkor is, ha szerénytelen s az uralkodóknak nagyon könnyű elhinni magukról azt, hogy nagy emberek, mert annyiszor hallják ezt, akár igaz, akár nem, hogy végre a meggyőződésüké válhatik. Ime azonban akad ugyan szerény király is, akit nem bődít el az udvar levegője. *Oszkár* svéd király úgy ír a maga poéta-pályájáról, mint a hogy ez egy józan öreg urhoz illik. Olyan urhoz, aki tisztában van azzal, hogy talentuma nem hasogatta az egeket. A svéd írók egyesületének évkönyvében mondja el több író, hogy hogyan kezdte el a pályáját. Köztük van *II. Oszkár* svéd király is, aki a többek közt ezeket írja:

— Fiatalkoromban tudvalevőleg tengerész voltam és pedig a vitorlázó hajók idejében amikor a gőzhajót még nem ismerték. A tengerész-életben akkoriban kétségkívül több poézis volt, mint manap, legalább úgy tűnik nekem, ha visszagondolok arra az időre. Talán nem mondhatom éppen, hogy szellemem dakra és költészetre termett, de bizonyos, hogy akkoriban szellemem gazdag fejlődési ereje volt.

A király így folytatja tovább:

— Igazán mondhatom, hogy egész lelkemet mely hazaszeretet hatotta által akkor s ennek az érzésnek adott hangot az a versgyűjteményem, amelyet „Emlékezés a svéd flottára” címmel kiadtam. Beismerem, hogy ezek a dalok, sajnos, sem formában, sem tartalomban nem oly originálisak, mint akkor hittük s mint ahogy most óhajtanánk, ám az ijoni lelkesedésnek oly üde forrásból fakadtak, hogy a kritikai világ talán némi elnézéssel ítélheti meg azokat.

Mit szól ehhez a hanghoz *Vilmos* császár, aki nemrégiben az összejött beszédoit foglalta kötetbe és más várakozással adta közre, mint ahogy a királyi poéta pályájára visszatérint ez a szerény király.

— Párbaellenes Liga Bécsben. Az osztrák fővárosban ma megalakult a párbaellenes liga. Az alakuló-ülésen a bécsi társadalom színe-javán, előkelő hivatalnokok, volt miniszterek és egyetemi tanárok jelentek meg. *Lammach* egyetemi tanár előadói beszéde és *Klein* titkos tanácsos, igazságügyminiszteriium első osztályiönök felszólalása után, aki arról a kérdésről referált, hogy miy elvek alapján szervezendők a becsületügyi tanácsok, egyhangulag elhatározták, hogy becsületbírságot választanak és a liga tagjai tartoznak magukat alávetni a becsületbírság határozatainak.

— Maoskakiállítás a király házában. A százmillió németből mindenre telik, arra is például, hogy tenyésztő- és védőegyesület alapsítsanak — a macskáknak számára. S az egyesület agilis. Komolyan veszi a dolgot — és a macskák érdekében ísvetti a programjába bennünket is, akik ez ideig még nem jöttünk rá annak a kérdésnek a különös fontosságára, hogy mire jó a macskavédelem. A Münchenben székelő egyesület maoskakiállítás: rendezet be a Kigyó-téren a király palotájában s a kiállításnak nagy publikuma van. Ma nyílt meg s már az első napon is nagy tömeg szorongott a termekben. Hosszu ketrecorban vannak elhelyezve a különféle macska ajok legszebb példányai, színek, fajok szerint csoportosítva. Szépek a magyar kiállító háziamoskái, de a kiállítás legőbb és legszebb példánya Bajorországból való. Ritka, megcsodálni való, exotikus példányok vannak a kiállításon, így a Mann-szigetéről való kötélfarku macska, a malteszi macskák, a kékesmájú, süket angóra-macskák és az ázsiai két- vagy háromszínű angórak. Kedvesek a hat- és nyolchetes fiatal macskák, melyek egy közös ketrecben játszadoznak. A kiállítás legszebb látníva-ója a sötétszürke algr macska, a müncheni *Bumzer*, mely a londoni nagy díj nyertes. A kiállítás szeniora egy harminckét éves vörösbarna angóra, most is tele a fájbeli rugékonysággal, míg bársonyos szőre csillog az egészségéről. A számi király palotájának macskáiból is van néhány kékszemű, rövidszőrű példány.

— Egy százados halála. *Bécsből* jelentik, hogy ott ma reggel tragikus halállal halt meg egy százados. Egy csapat bosnyák katona ugyanis a katonai lövőt közelében egy fa ledöntésével volt elfoglalva. Ügyetlenegük következésében a fa éppen az ellenkező oldalra dőlt és ráesett *Klemencics Jenő századosra*, aki azonnal meghalt.

— **Krupp halálának igazi oka.** A Newyork Herald érdekes és új magyarázatát adja annak, hogy mi volt a Krupp hirtelen halálának az oka. Azt mondja az amerikai újság, hogy Krupp a Vorwärts cikkeinek megjelenése után, halála előtt két nappal levelet írt feleségének ur barátságának, Vilmos császárnak, amiben sürgős audienciát kért tőle. Azon akarta bebizonyítani azt, hogy ártatlan a szocialista újság által fejre olvasott vádakkban. A levélre rendes körülmények között telegramválasznak kellett volna érkeznie Eszenbe, a császár azonban vadásztorn volt, amikor megérkezett a levél s nem felelhetett rá. Amint hogy nem is látta azt, csak a levél irójának halála után. Krupp a késedelmet félremagyarázta. Azt, hitte, hogy a császár hitelt adott a vádakkal s azért nem érkezett válasz, hogy ebből megérthesse, hogy a baráti viszonyok kettejük között vége van. — A válasz késedelmeskedése ölte meg Kruppot, aki iszonyu izgalomban lészte, hogy vajon védelmére kél-e a császár. — A newyorki újságok ezt a híret a Frankfurter Zeitung reprodukciójában olvassuk. Ez az újság azt mondja s nagyon valószínű, hogy igaza is van, hogy a hír nem igen hiteles. Végre is Krupp tudott volna módot találni arra, hogy eljuttassa a levelet a császárhoz s az se valószínű, hogy ő ne értészt volna idejében arról, hogy a császár nincs Berlinben.

— **Lorm Hieronymus.** Brünből jelentik, hogy dr. Landesmann Henrik, a Lorm Hieronymus néven ismert kiváló német költő, tegnap este agyszélhűtés következtében meghalt. Lorm 91 éves volt. A sors nagyon mostoha volt iránta, mert már hetven évvel ezelőtt megosztotta a látástól és hallástól. Később még egy súlyos benuálás is érte úgy, hogy a külvilággal csak egy általa kigondolt tapintó jelbeszéd tudott érintkezni, melyet neje, majd leánya, ki haláláig híven mellette maradt, gyorsan megtanult. Ily módon szerzett tudomást a politikai és irodalmi eseményekről, így közvetítették vele a könyvek tartalmát és ily módon diktálta műveit is. Gazdag leiki életet élt és sorsának mostohaasága nem tudta elkeseríteni az élet ellen. Eleinte még uralkodott benne a lázadó pessimizmus, de később egy bár melanholikus, de a sorsa belenyugvó világnézetig tudott felemelkedni. 1846-ban adta ki első munkáját, kritikai tanulmányokat Metternich uralmáról. Ebben a könyvben oly szabadelvű nézeteket hirdetett, hogy Bécsből Berlinbe kellett menekülnie. Két év múlva visszatért a császárvárosba és nagy irodalmi működést fejtett ki. Ir regényeket, elbeszéléseket, drámákat, esztétikai és filozófiai tanulmányokat, de legbecesebbek mesteri formájú és mély gondolatokkal telesztől lírai versei, melyek legtovább fogják fenn tartani nevét. 1892-ben Brünből költözött, ahol egyik fia, mint orvos él. Leánya neki szentelte egész életét. Hűséges ápolója és titkárja volt. Az ő karjaiban halt meg Lorm Hieronymus, aki ritka példája annak, hogyan győzhet az emberi akaratérő a sors legnagyobb mostohaaságán is.

— **A pozsonyi vasuti baleset.** A Lamacs és Poszony állomások közt kedden történt vasuti baleset tényállását egyes lapokban megjelent hírekkel szemben, a magyar királyi államvasutak igazgatóságától nyert értesítés alapján a következőkben közöljük:

A Bécsből délután 5 órakor induló és Budapestre este 9 óra 5 perckor érkező 107. számú gyorsvonat e hó 2-án Lamacs és Poszony állomások közt az előtte haladó 5471. számú tehervonat utóirta és annak utolsó kocsijával összekötözött. A gyorsvonat mozdonyja és a tehervonat négy kocsija kisiklott és négy teherkocsi megrongálódott. A gyorsvonati étkezőkocsi szakácsa és a tehervonat két fűkezője kisebb zúzódásokat szenvedtek. Az utasok közül senki sem sérült meg s 90 perc késéssel folytatták útjukat sérgévonattal Budapestig. Esti 9 óratól a vonatok ismét akadálytalanul közlekedtek a baleset színhelyén. Szigorú vizsgálat folyamatban van.

— **Halálos ugrás.** Szabó László 12 éves iskolásfiú ma délután félkettőkor hazafelé utazott a Budapest-Czinkota között közlekedő vasuton. A Zöldikevendéglőnél a szél lefutta a kalapját, Szabó a kalapja után leugrott a vonatról, de olyan szerencsétlenül, hogy a feje belevágódott az egyik kocsiába s a szerencsétlen fiú nyomban meghalt. Holtestét a boncolóintézetbe vitték.

— **Estélyedt hajó.** Fiuméből táviratozzák, hogy a magyar-horvát gőzhajós-társaság ma azt az távirati értesítést kapta, hogy a Zvir hajó, amely cukrot szállított Ausztráliába, Adelaide közelében hajótörést szenvedett. A legénységet sikerült megmenteni. — **Hamburgból** jelentik, hogy a Neptun gőzhajó az Északi-tengeren estélyedt. Legénységéből huszonegy tengerbe vészett és öt megmenekült.

— **Házasság.** Schrottman Miksa budapesti órás és ékszerész eljegyezte Schärer Malvin kisasszonyt Bécsből.

— **Az ünnepek és a főposta.** Ezen a címen több napilapban megjelent az a közlemény, hogy a posta- és táviratigazgatóság, tekintettel a karácsonyi és újévi órási levél- és csomagforgalomra, 200 férfi munkaeót alkalmaz. Minthogy ez a hír teljesen alaptalan, úgy a munkakeresők hiábavaló fáradozásainak megkímélése, mint az ebből származó zaklatások elkerülése céljából a posta- és táviratigazgatóság kijelenti, hogy a karácsonyi és újévi forgalom alkalmából napszámokat nem fogad lel.

— **Kisniny gazdaságnyok.** A Tanítók Kaszinójának József-körti helyiségében ma este érdekes előadást tartott Wilhelm Franciska fővárosi tanítónő, aki arról a bugró munkásságáról ismeretes, amelyet a szülődoktatás fejlesztése körül kifejt. Ezuttal ugyan csak a gyermekek, még pedig a leánygyermek gyakorlati kioktatásának csinált propagandát, olyan széles, programmszerű fejtegetés keretében, amely élénken igazolja ismereteinek és tapasztalatainak a gazdaságról.

A leányismétlőiskolák tervszerű szervezéséről van szó, amelyhez a főváros körültekintő közoktatásügyi osztályának erősen meg van a hajlandósága, s az előadás alaposagat bizonyítja, hogy a jelen volt szakfériák eisméréssel fogadták és pártolásra valónak találták az előadó tanítónő törekvéseit és nézetét. A programm lényege az iskolából kikérült tizenkét-tizenöt éves leánykák háziasságra való kinevelése a varrómunkában, ízőzésben, kertészkedésben, gyümölcskezelésben és egyéb hasznos házi munkákban, amennyire az már a tizenöt éves korig lehetséges. Wilhelm Franciska az elmúlt nyáron künt járt Németországban, Drezdában, Kölnben, Bonnban, Darmstadtban s több városban alkalma volt az ottani ismétlő leányiskolák szervezettel alaposan tanulmányozni. Különösen a fővárosi tanítónő mondott el kimerítő érdekes adatokat, s általában beszámolt arról az egységes nevelésmódról, amely Németországnak csupa érdek, házas praktikus gazdaságot ad a legkülönbözőbb társadalmi osztályoknak. Képzelték nekünk, Magyarországon is látja már azt a növekedést, amely az ország gazdasági érdekeit a családi otthonban támogatja okosan azoknak az ismereteknek az alapján, amelyek az ismétlőiskolákban szerzett meg. Nincs módunkban hogy ezen a helyen a tervezett részleteire is kitérjünk, de a közönségnek módja lesz arra, hogy a főváros támogatásával kinyomtatott értekezésből értesüljön róla. Az értekezésről még csak annyit hogy nem a német nyelvű nagy mozgalmának a támogatására siet vele az előadó tanítónő. Oskis kisniny gazdaságnyok nevelésére gondol, akikből nagy gazdaságnyok lesznek s a házi tűzhelynél teljesített eredményes munkájukkal tesznek eleget honleányi kötelességeiknek. Nagyszámú hölgy- és férfiközönség hallgatta meg az előadást s ott volt többek között dr. Havas Keszó iskolászeki elnök, György Aladár, Ember János, Percs nöképző igazgató. Előnk eszmecserre következett, főként a fővárosi aktuális kérdéséről. Dr. Havas elismerő szavakkal ajánlotta az előadás kinyomtatását, Svédországban tett tapasztalatai bevonásával és az iskolák, iskolászek és városi bizottsági tagok közt való szótátszást tartja szükségesnek. György Aladár határozati javaslatot való kibővítéssel ajánlotta a szakosztálynak, hogy sáit a rendezze. Az előadást a hallgatóság nagy tiszteessel foglada.

— **Szegény gyermekek felruházása.** A Fővárosi Szegény Gyermekekért Egyesület e hó 7-én vasárnap délelőtt 11 órakor tartja az évi teli felruházási ünnepélyét, Akácia-utca 32. szám alatt lévő intézetének dísztermében. A jótékony ünnepélyen, melyen az egyesület 300 szegény gyermekvédenoe kap teljes teli ruházatot, Herzegy Ferenc mond ünnepi beszédet **Vasárnyí Irén**, a Vigszínház művésznője pedig elszavalja **Ábrányi Emiline** ez alkalomra írt költeményét. Ezt a felruházotti gyermekek játékaának és étkezésének megtekintése követi. Az ünnepélyre, amely rendkívül látogatottnak ígérkezik, **Széll Kálmán** miniszterelnök is megígérte megjelenését.

— **Halálozás.** Stern Mór, a budapesti életrétközsdő ügyvédnek nesztora ma 80 éves korában Budapestben meghalt. Az elhunyt a fővárosnak megalapítása óta tagja volt, s általános tiszteletnek örvendett. Pénteken délután 2 órakor temetik a Báró Atzél-utca 3. számú gyászházából.

A szegény iskolásnővérek magyarországi főnöknője, **Hentz Ágnes** 52 éves korában Temesvárott meghalt. Az elhunyt nyolcadik életévétől kolostorban volt és két év óta a nővérek második magyarországi főnöknője.

— **Vasuti baleset.** Pilsenből jelentik, hogy a bécs-egeri vonal blowitzi állomásán ma két tehervonat összekötözött. Mind a két vonatvezető súlyosan megsebesült és egy mozdony 11 kocsiával megsérült. Az 1. számú gyorsvonat, amelynek 5 óra 30 perckor kellett volna Bécsből Pilsenbe érkeznie, a baleset miatt egy órát és 25 percet, a 11. számú személyvonat pedig, amelynek 7 óra 30 perckor kellett volna Pilsenbe érkeznie, fél órát készt.

— **Nagy bóra Fiumében.** Fiuméből táviratozzák, hogy néhány nap óta tarló gyönyörű idő után ma rettenetes bóra támadt és dermesztő hideg lett. A tengeren nagy vihar dühög.

— **Tanítók mosgalma.** Az állami tisztviselők fizetésejavitása során a magyar tanítóóság érdemes tetteit mindenképpen méltányolásra érdemes törekvésben fogtak kezét. Anyagi helyzetükön kívának javítani a tanítók és a törekvésük sikere érdekében most a **Hevesmegyes Tanító-egyesület** kéri szóval fordul a kormányhoz a képviselőházhoz és a magyar társadalomhoz. A tanító munkássága s különösen a magyarországi tanító buzgósága olyan, hogy a kérésnek alig van szükséges argumentációra. Véges-végig igazság is az, amint a hevesmegyei tanítók kérésük támogatása érdekében elmondanak.

Amidőn magunknak körünk, — olvassuk a képviselőházhoz intézett kérdésben — magának a népoktatásügynek körünk, mert a tanító: az iskola! Amint elcsigázott hadfiakkal nem lehet csatát nyerni, lehet-e kivánni, hogy az ug szólván agyonnyomogtatott tanító kar diadalra vigye azt a zászlót, amelyre a népoktatásügy szent neve van feljegyezve? Avagy méltányos és igazságos-e tovább tenni azt, hogy ez a nagy testület, amelynek minden egyes tagja az áldozathozatal egész sokadalmát képes felmutatni tovább is áldozathozatalra legyen kárhözhatva? Gondolkozoznak ezen fentt és alant s aztán tekintsenek be a tanító érzelmi világába! Keressék lel otthonában és az iskola miázmakkal telített levegőjében, amint 80—100 gyermekkel vesződik! Nézzék őt meg a gazdasági ismétlő-iskolában; ifjúsági egyesületekben; a nép- és iskolai könyvtárakban. Aztán vegyék figyelembe, hogy még ingyenes pedagógiai író geológus, meteorológus, nemzetgazdász, szövetkezteljesítő, természetbúvár, iskola-kezelő, selyemtenyésztési akcióriárus, mérész stb. A teljesített munkának kétharmada merő áldozathozatal s egyharmada alig van megfizetve. Hevesvármegye általános tanítói egyesülete kötelességének tudatában, de különösen jóvendősorsának biztosítása tekintetéből, lelemeli tiltakozó szavát a tervbe vitt fizetésrendezés mikéntjével szemben. Épp úgy, mint az állami tanítók országos nagygyűlése, egyhangulag sérelmesnek, lealázónak mondja az 1000 koronás minimumot. Föltétlenül előadnaktalannak tekinti a nem állami iskoláknál eltiltított szolgálati idő negyfeladát annál is inkább, mert a más jellegű iskoláknál eltiltított szolgálati idő az állam javára történt. Egészen nyílvánvaló, hogyha csupán az állami szolgálatot veszik szinórtemértékű, pár ezer állami tanító semmit sem fog kapni, sőt érdekesonkita részeese leend, mert dacára 15—30 szolgálati évének, amelyből talán csak két évet tltött el mint állami tanító — ugyszólván sohasem éri el a tervbe vitt maximumot. Sérelmes továbbá azért is, mert az állami tanítói testületnek ez a pár ezer tagja immár családos ember, aki a mainál is kinosabb helyzetbe jut — a második évtizedős korptőlék eltörése folytán. Hevesvármegye általános tanítói egyesülete is úgy, mint az állami tanítók országos egyesülete törvényesen kimondani kívánja azt hogy:

1. Az állami tanító is tisztviselő s mint ilyen soroztassék abba a rangosztályba, amelybe a hason minősítési tisztviselők soroztának. 2. A törzsfizetésbe minden szolgálat (a közsegeknél és telekezeteknél eltiltított idő is) okvetlenül betudassék. 3. A szerzett jogok, mint: az évtizedős korptőlék, nevelési pótlék stb. meghagyandók.

— **A letartóztatott házasságveszélő.** A rendőrség — mint már megirtuk — letartóztatta **Korzinek** Tivadar felsőhádvégi születésű 50 éves rovvott mlntu mechanikust, aki több hiszékeny lánytól esalt ki pénzét házassági ígéretekkel. A szélahámosnak zivarosn multja van. Bankóhamisításért Budapestén 5 évre, Horvátországban 7 évre, ezenkívül magánokirathamisításért Nagy-Kanizsán 3 hónapra volt elítélve. A pestvidéki törvényszéken most iolyik ellene a vizsgálat kettős házasságért. Korzinek ugyanis 1878-ban Oguliban nősült először, aztán elhagyta a feleségét és másodsor is megnősült 1897-ben Soroksáron. Dacára két feleségének, hírdeléseket tett közzé a lapokban, amelyekben mint nyugdíjas állambizaltalnok szerepelt és némi hozományával menyasszonyt keresett. A hírdelésekre ajánlközött egy kolozsvári szobaleány és két budapesti szakácsnő. Ezeknek mint nőlen ember mutatkozott be és két leánytól 600—800, egytől pedig 300 koronát esalt ki, az ígértén, hogy feleségül veszi őket. Rendes **Kovács Lajos** és **Rónai Tivadar** néven szerepelt. A becsapott leányok feljelentésére amúnt a rendőrség letartóztatta.

— **Nemosa a hazai,** hanem a berlini kórodán folytatott kísérletek eredményei is teljesen beigazolják a Zoltán-féle kenőcs kiválóagat oszsnál és közveszélyes bántalmaknál. Az 2. korona. Zoltán gyógyszerárában, Budapest, Sétáter-utca, Szabadság-tér sarkán.

— **Huszárhárom ember tűzhalála.** Chicagóból táviratozzák: A Madison-utóban lévő Lincoln-szállodában ma reggel tűz ütött ki, mely alkalommal 23 ember életét vesztelte. A szálloda nem puzsult el. Hír szerint a legtöbb lakó fulladás következtében halt meg. Eddig 19 holtestet hoztak ki. A tűz kiütésénél sokan leugrottak a negyedik emeletről, mások leomlásával igyekeztek megmenteni életüket.

— **Ingyentej.** Gróf **Pejaecsevich** Tódorné 80 koronát küldött be az ingyentej javára. Ezt az összeget rendeltetésre helyére juttattuk.

Archőr és kezek ápolására ne használjon mást, mint a

Fortuna-crémet! Egy tégely 1 kor. Hozzávaló szappan 80 fillér. Teljesen ártalmatlan! Kapható: Schubert Arnold "Fortuna" győzteszeriárában Budapest, VII. Csengery-és Dob-u.sarok.

— **A boerok pénze.** Érdekes kérdés foglalkoztatja a londoni politikai köröket, meg az angol sajtót, annyira érdekes, hogy bátran számíthat az idegenek érdeklődésére is. Arról van szó, hogy van-e a boeroknak az országból kivitt léreltetett pénzük, vagy nincs. Most, amikor a háború romboló munkáját reparálni kellene, nagyon fontos ez a kérdés. Az a kérdés tehát, hogy van-e pénz, vagy nincs? Chamberlain és a lapjai azt mondják: van; a boer generálisok kijelentik, hogy semmit se tudnak róla. Most a Reuter-ügynökség részén egy levélváltás kerül nyilvánosságra, amely Chamberlain és Botha között folyt le, amikor a boer hadvezér kijelentette, hogy kénytelen a civilizált világ irgalmasságához fordulni, mert amit az angol kormány a háborúban tönkrement boerok segítségére ajánl, a nyomor enyhítésére, a pusztítási munkájának jóváértelmezésére kevés. Chamberlain erre megírta, hogy az ő felsége kormányának határozott tudomása van róla, hogy még a háború folyama alatt nagy összegeket hoztak át Európába a dél-afrikai köztársaság ügyének támogatására. Ami még ebből a pénzből megmarad és ami jelentős summa kell, hogy legyen, az természetesen az angol kormányt, mint a köztársasági kormány jogutódját illeti, amely a legnagyobb készséggel, lorditaná azt kizárólag a szegény, tönkrement burgherek fölsegítésére. Megkérem tehát önt — írja Chamberlain — üredekjék velem együtt, hogy fölutasítsuk és számadásra hívjuk föl azokat az embereket, akikre a pénz rábízta és azt maguknál tartják. Botha azt válaszolta, hogy ilyen Európába áthozott nagy summáról semmitőle tudomása sincs. Biztosítja Chamberlain, hogy ő örülne legjobban, ha ilyen pénz csakugyan volna és azzal szerencsétlenül honfitársai sanyaru sorsát megjavítani lehetne. Botha levelével szemben egy londoni lap, a Daily Mail a legnagyobb határozottsággal kijelenti, hogy a boerok pénzének, amelyre Chamberlain célzást tett, meg kell lennie. A kormányunk egész csomó hiteles dokumentuma van arról, hogy egyszer 250.000. azután még 850.000 font sterlinget hoztak át Dél-Afrikából Európába. Ez a rengeteg pénz nem volt se a Krügeré, se a dr. Leydsé, csak rájuk volt bízva. Leyds doktor mégis arra határozta magát, hogy a pénzt ki nem adja, megtartja a Dél-Afrikában élő hollandus faj erősítésére, más szóval: az angol kormány ellen viselőző politikai hadjárat költségeire.

— **Footballozó bika.** Érdekes látvány volt a tanu a napokban egy angol football-verseny nézői. Hanley mellett békésen legelészett egy bika, a szomszédságban lévő verseny pályán pedig épp akkor volt football-verseny. Az ide-oda rohanó vereséges legények láttára s a tömeg ordítására egyszerre csak nagyot ordított a bika, áttört a palánkra és a football-pályára rohant. A játékosok abbagyagtak a mekközébe. A bika egy szökéssel a labdánál termelt, majd a legközelebbi veresruhás játékos után vetette magát, akire gyanakodott, hogy el akarja kaparintani előle a labdát. A vereséges azonban eljutott előle. A bika lassanként egészen beleléte magát az újfajta mulatságba és egyenkint, meg csoportosan kergette meg a játékosokat. A játékosok egy része már ekkor egy föfal mögé vonult s a közönség is eltűnt a tribünökről. Egy vereségest alaposan meggurított a bika. Végre is mindenki eltűnt és csak ketten voltak a pályán: egy vereséges meg a bika. Jó ideig egy fatörzs körül kergetőztek, akkor a bika egyszerre hátrafordította fejét, hogy kikémlelje, nem tér-e reája vissza valamely tarkainges ellenfél, amit a vereséges arra használt fel, hogy hirtelen átvette magát ő is a föfalra. A bika aztán darabokra törte a touch-vonal zászlónyeleit, azzal visszaballagott a legelőre, amire a vereségesek lassan megint összegyűltek és folytatták bika nélkül a játékot.

— **Egy szakácsné ügyilkossága.** Egy német fővelségi tanácsosné Párisban a Rue Logelbachban a minap lakomát adott. Ennek a lakomának szomorú epillógusa lett. A tanácsosné a lakomára még a mult héten megfogadta egy előkelő párisi vendéglő szakácsnőjét, Marit, a szakácsnőt, mikor ennek a híret vette, a dolog úgy bántotta, hogy sirva könyörgött a tanácsosnénak, ne tegye vele ezt a szegényt. Az asszonyt meghatotta a leány könyörgése, a szakácsnő megüzente, hogy ne iáradjon. Mari pedig nekilátott a maga mestersége tanulmányozásának. Szakácskönyveket bujt, recepteket gyűjtött: elhatározta, hogy olyan ebédet főz, amelyet még soha. Minden étel egy-egy újdonság volt. A nagy nap elérkezett és a szegény szakácsnő reszkette várta az eredményt. Az eredmény kedvezőtlen volt. Az új étel nem ízlett. Mari elsápadt, de egy szót se szólt. Bevonult a cselédszobába és — eszéngázzal megölte magát.

— **Vidéki hírek.** Rajecsről írják, hogy az ottani sírásó négyéves fia a jégen csuszálva a jég alá merült. Kétnapi keresés után találták meg megtárgya.

— **Tolvajvilág.** A rendőrség tegnap letartóztatta Mechida Ignác rovvit multú mérszáróst, aki egy Andrássy-uti papirkereskedésből egy napárt, egy ház aljáról pedig egy kisebb cégtáblát lopott. — A Szabolcs-utca 7-ik számú házában Kis Julia napszám-

nónél laktak Vrt Gáspár, Pusik Géza, Lerch Pál és Károlyi József csavargók, akik az egész nap összelopkodott holmikát itt raktározták el. A minap egy hordó sört loptak egy Teréz-körtúri korosmából, került hozzá sonka is s a tolvajok azután nagy lakomát csaptak. Eppen ekkor ütöttek rájuk a rendőrök és valamennyit letartóztatták. A lakoson sok lopott holmit többek közt tejes kannákat és egy hegedűt is találtak. — A Telek-téri zsidóbusz-csarnokban ellopott Simon Zsófi 43 éves napszámósni, aki egy lopott lakkoipót akart eladni. — Onként jelentkezett a rendőrségen Mészáros György kocsis és bealotta, hogy Komáromban a Vison-tesiverek cirkuszából egy hegedűt, meg egy felőőt, Tatán pedig 40 korona készpénzt lopott. Letartóztatták. — Brenner János mérszárós Akácia-utca 15. számú lakását tolvajkules-csal telnították, s 300 korona készpénzt és 800 koronát érő ruhát elloptak. A ruhákban B. J. monogram van. — Lövy Sándor paplankészítő Csengery-utca 51. számú lakásából tolvajkulesok 100 koronát érő ékszeret vittek el. — Galgácsáról táviratozzák, hogy az ottani katolikus templomban 2-án éjszaka belőrök jártak és egy bronz szentésg-tartót meg egy ezüst áldozattartó helyet vittek el. — Veresegyházán is megkíséreltek egy betörést a templomba, de nem sikerült. A környéken sátoros cigányok tanáztak, valószínű, hogy ők voltak a templomrablók. A lökapitányság is nyomozza a betörőket.

(x) **Kévé-, tea- és rum-különlegességek** legelőcsöbön kaphatók Pratieli Deisinger-öegnél Budapest, Ferenciek-tere, királyi bérpalota. Raktárak Fiume-Tries-t.

(x) **Fiatal ember!** Kérdezze meg orvosát, akkor megtudja, hogy baját a Santal Egger gyógyítja meg gyorsan és legjobban. 1 üveg használatai utassáival együtt 3 kor., a Nádor-gyógytárban Budapest, Váci-körtú 17. Postán bérmentve 3.40 korona.

(x) **Eredeti műalások Kertész Tódornál.**

Mattachich Géza Koburg Lujzánál.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, december 4.

A Budapesti Napló mai cikke Mattachich Gézának Koburg Lujzával való találkozásáról nagy visszhangot keltett mindenfelé a közönség körében, amely a boldogtalan királyleány sorsa iránt változatlan érdeklődéssel és részvétellel viselkedik. A cikk még ma eljutott Drezdába is.

Bécsből telefonozzák lapunknak:

(Hivatalos nyilatkozat.)

A Wiener Allgemeine Zeitung annak a cikknek kaposni, amelyet a Budapesti Napló mai száma Lujza köburgi hercegnőnek Mattachich Gézával való találkozásáról közölt, egyenesen Drezdába fordult felvilágosításért és onnan a következő értesítést kapta:

— 1902 október 10-én, pénteki napon Lujza köburgi hercegnő szokott sétakocsizására indult Pierson tanár, titkos tanácsossal és udvarhölgyével, Gebauer Anna kisasszonnyal és ekkor két kerékpáros férfival találkozott, akiknek egyike Mattachich Géza, az egykori főhadnagy volt. Ez alkalommal még üdvözlésre sem került a dolog. Mikor hétfőn, október 13-án csak az udvarhölgye kísérte a hercegnőt, a gyógyintézettel tőszomszédságban lévő erdőbe, Mattachich Géza a kocsihoz közeledett és ekkor közte és a hercegnő között rövid beszélgetés folyt le. Gebauer Anna minden szót hallott. Mattachich ajánkozott, hogy kiszabadítja a hercegnőt, de a válasz elutasító volt. Egyáltalán nem hatotta meg. A fenséges asszony megmaradt szokott egykedvűségében. Mattachich uszolta a hercegnőt, hogy udvarhölgyének közvetítésével érinkezhessek vele és arra is kérte, hogy adjon módot neki újabb beszélgetésre és engedje meg, hogy virágot küldhessen. Gebauer kisasszony, aki véget akart vetni ennek a jelenetnek, mindent megígért és ezzel véget ért a beszélgetés.

Másnap nem találkozhatott a hercegnővel a volt főhadnagy, nem is lett volna rá alkalma. Mattachich erre levelet irt Gebauer kisasszonynak és emlékeztette ígretére. Az udvarhölgy azt válaszolta Mattachichnak, hogy a hercegnőt nagyon megviselte a vele való találkozás és határozottan azt kívánja, hogy kerüljék el ezental a lehetőségét is minden öszzejövetelnek. A hercegnő — írja tovább az udvarhölgy — megvan elégedve mostani életmódjával és nem akarja azt megváltoztatni. Egyedül csak az a kívánsága, hogy Mattachich mielőbb utazzék vissza Bécsbe. Ha tehát Mattachich tiszteletben tartja a hercegnő öhajátását, jól tenné, ha nyomban elutaznék, mert különben a fenséges asszony többé nem kocsizik ki Lindenhof környékére.

Erre a levélre Mattachich azonnal választ és megígérte Gebauer kisasszonynak, hogy másnap, október 15-én elutazik. Magvan arról győződve, — ugymond, — hogy a hercegnőre idegen befolyás hatott s ha mégis visszatér Bécsbe,

csak azért történik, hogy a hercegnő ne legyen kénytelen nélkülözni a megszokott sétakocsizást. Ő tudja a legjobban, hogy miként gondolkozik a hercegnő, ha pedig Gebauer kisasszony levelének tartalma tanács akarna lenni az ő jóvendő magartására nézve, akkor kijelenti, hogy azt nem fogja követni. Végül azt kérte az udvarhölgytől, válaszoljon neki forduló postával arra, hogy mi történt azokkal a virágokkal, melyeket ő a királyi fenségeknek küldött.

A benyomás, amelyet ez az epizód a hercegnőre tett, futólagos volt, — így szól tovább a Wiener Allgemeine Zeitung drezdai tudósítása — s az orvos meggyőződött arról, hogy a szájalatrakiméltó hercegnő betegsége egyre súlyosodik.

A hercegnő nagyon megörült, mikor helyes viselkedésének jutalmául több apró ajándékot kapott, ezek között egy zubbonyt, amelynek látára a hercegnőn gyermekies öröm vett erőt.

(Mattachich nyilatkozata.)

A Budapesti Napló tudósítója a késő esteli órákban a Wiener Allgemeine Zeitung cikkével ölkerezte Mattachich Gézát, aki a legnagyobb felindulás és öli-háborodás közepette a következő nyilatkozatot tette:

— Uram, ön tudja legjobban, hogyan keletkezett az interjú, amelynek cáfolatára ez a sugalmazott cikk készült. Én nem akartam beszélni, ön kapacitált, egyáltalában nem is tölem tudta meg, hogy Drezdában voltam. Meghajoltam az ön okfejtése előtt és nem bánom. A hercegnő távol tartják a világtól, én vagyok az egyetlen, aki most megmondhatom, hogy örült-e vagy sem. Eppen a Wiener Allgemeine Zeitungnak ez a cikke is bizonyítja, hogy szükséges volt beszélnem. Nos, ennek a cikknek az egész tendenciája és esopotóstitása nem felel meg a valóságnak: én hazakozom a rejtett értelmé ellen, mintha én tiltakoznék a fenséges asszony változatlan kegyelmével. Én önnék tegnap az egész igazságot elmondtam és gyöngédségi okokból kértem, hogy néhány részletet elhallgasson. Ugye-bár? Hát most kérem, tessék leközölni. Hazugság, mintha én jel nélkül közeledtem volna a fenséges asszonyhoz. Gebauer kisasszony adta a jelet, aki nekem közvetlenül aztán, mikor a dombra fölértünk, ezt mondta:

— A hercegnő annyira fölindult, amióta önt tegnap látta, hogy megnyugtatóra nem tudok más utat, mint hogy ebbe a találkozásba beleegyezzem. De kérem, ne gondoljon semmi szökötésre, egyáltalában sem mire, ami a hercegnő asszonynak árthatna.

Erre én azt feleltem: Öszinteségemért öszinteséget kérek. Biztosítom, hogy az ön tudta nélkül, semmit se fogok kezdeményezni.

A fenséges asszony mély megindultsággal ezalatt odadült egy fatörzsre és hosszabb szünet után ez volt első szava:

— Mégis csak van Isten! — És zokogott. Majd Gebauer kisasszonyhoz fordulva így szólt: — Ugy-e mindig mondtam neked, hogy legelőször biciklin fogom látni!

Sült hazugság tehát, hogy a találkozás a fenséges asszonynra nem lett volna hatással. Szükségük van erre a hazugságra, hogy a boldogtalan hölgyet apatikus örültnek tüntessék fel. Eppen olyan hazugság, hogy ajánkozott volna szökötésre, és hogy a válasz elutasító lett volna.

A fenséges asszony helyzetét nyugodtan tűri, de nem nyugszik bele. Szórol-szóra azt mondta:

— Bár csak elérhetném a választ! Ismét folyamodni fogok a főmarsalli hivatalhoz, mint már többször, hogy a szabadságomat visszanyerjem.

Tehát csupán törvényes utakról és módokról volt szó, — egy pillanatig sem illegális szökötésről.

A sugalmazott cikk tendenciája világos: A hercegnő asszonyt (világos ellentmondással), majd apatikusként, majd fölindultnak mondja a látogatás következtében, csak hogy örültnek tüntesse föl. Nos, a fenséges asszony nem örült. Engem, mint toladó és kéretlen henegőt állítanak oda, aki a találkozást kezdeményezte. Ez sem igaz. Gebauer kisasszony pedig toladóskan öldozat-ként szerepel, pedig ő kezdeményezte találkozásunkat. A fenséges asszony beszélgetésünk közben még azt mondta:

— Sokkal korrektebb férfinak ismerem Mattachichot, mintsem engedelem nélkül közeledni merészkedett volna!

Az igazság végül az, hogy én magam kértém Gebauer kisasszonyt, jelentse be azt a találkozását Pierson tanárnak. Vagyok én bévül még mindig olyan katonára, hogy gyűlölköd minden titokzatoságot, álnokságot vagy hazugságot.

Öt évi szenvedésem alatt csak az a tudat tartott fenn, hogy a fenséges asszony változatlan kegyelemmel és bizalommal gondolt rám. Mindent elvehettek tőlem; állásomat, nevemet, szabadságot, becsületemet, de egyet nem: a fenséges asszony változatlan kegyelmét és bizalmát irántam. Ez a sugalmazott cikk nem felel meg az igazságnak. De mutassanak nekem egy sajátkezü levelet a fenséges asszonytól, amelyben felszólít, hogy menjek a magam útján, ne törődjem az ő sorsával, — akkor félreállok, — sohase fog látni, sohase hallja a nevemet. De ilyen levelet sohasem lehetek képesek felmutatni. Ez az a tudat, amit én a crowswigi erdőből vigaszként vittem el küzdelmes boldogtalanságomba.

Mattachich végül keserűen panaszkodott, hogy egy német mai bécsi estilap tendenciózus fordítások között le az interjú kivonatát, — amit ő a maga részéről az érdekeltek befolyásának tud be.

A kolozsvári akasztás.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Kolozsvár, december 4.

Köds reggelre ébredtünk ma, de a hideg, nedves idő nem tartotta vissza a város lakosságát, hogy a szokottnál jóval korábban lépje el az utcákat. Mindenki *Friedrich* Ferenoról beszélt, lázasan lesték a siralombából kiszivárgó híreket s irigyelték azt a néhány embert, akiknek a királyi ügyesség jóvoltából megadatott, hogy a kivégzést végignézhessék.

(Az utolsó órák.)

A siralombházban nehéz tiszta volt *Hirscher* János római katolikus lelkésznek, aki a halálaitól mellett töltötte az egész éjszakát. A lelkész egyre vigasztalta s imára biztatta a gyilkost, aki az ítélet kihirdetése után sokáig kínosan vergődött. Nem tudott sem ülni, sem állani, sem fektüdni s egyre panaszkodott hogy mindene fáj, de leginkább a lába. Néhány óra múlva kissé megnyugodott s imádkozni kezdett. Majd levelet írt egyik testvérének, de alig tudta befejezni, mert rohamok fogták el. Így mult el az idő hajnali három óráig, amikor birtelen lázas roham lepte meg, amely fölülmúlt az eddigieket. Egész teste remegett, s ordított, mint egy vadállat. Mikor nagynehezen magához tért az ágyon, melyre lefektették, elmondta, hogy nagyon fél, mert rémes álomlátásai voltak. A lelkész ekkor szeliden kérlelte, hogy könnyítsen a lelkiismeretén és gyónjon meg. Öt óra volt már, mikor a delikvens töredelmesen meggyón és megáldozott. S ettől kezdve egész a kivégzésig folyton imádkozott. Szinte megnyugodott, mikor a lelkészrel együtt elmondta a baldokló imádságát. A lelkész pedig ezután beszéde elegendet vele, kérdezte, hogy tart-e haragot valakire? Mire *Friedrich* kijelentette, hogy aki megbántotta őt életében, mindenkinek megbocsátott és amit vétkezett, azt megbánta. Kérdezte a lelkészt, hogy megbocsátotta-e neki az Isten?

— Olyan jó az Isten, hogy megbocsátott, — felelte a lelkész.

— Akkor nem félek a haláltól. Ugyis Isten elé kerülök. Csak attól félek, hogy soká fognak kínozni.

A lelkész megnyugtatta, hogy nem fogják kínozni. És a pénzeslevélhordó cinikus gyilkosából pár óra alatt egy megtört, istenfélő alak lett, aki lelkében a vallás által nyújtott vigasztól megnyihűve, látszólag nyugodtan várta a halál percét.

(Előlekedések.)

A farkas-utcai fogház hátsó udvarán készen állott a bitófa. *Bali* Mihály pribékjeivel még tegnap felállította. A kivégzés ideje hét órára volt kitűzve s már jóval hét óra előtt bevonult a fogház udvarára az 51-ik gyalogezred egy százada s az akasztófal szemben foglalt állást. Néhány perccel háromnegyed hét óra előtt érkeztek meg a bíróság és a város képviselői. A bíróság részéről *Bodor* László táblai bíró, *László* Ernő törvényszéki jegyző és *Csipek* Károly királyi ügyész, a városi hatóság részéről *Pataky* Sándor rendőrkapitány jelent meg.

Lázás izgalomban télt el az idő, míg a következő néző elhelyezkedett. Kínos percek teltek el, míg az ügyész jelt adott, hogy a delikvenst vezessék e.ő. *Halász* fogházfelügyelőt szólította föl, hogy vezesse elő *Friedrich* Ferencet.

Minden szem az ajtóra tapadt, ahonnan *Fried-*

richnek ki kellett lépnie. Szomorú, siralmas látvány volt. Elől a fogházfelügyelő jött s mögötte négy csendőr között, a lelkész karjára támaszkodva, támolygott az elítelt. Remegő kezében leszületet tartott és egyre csókolgatta. A bitótát még nem látta, mert hátul állott az akasztófalnak.

(A kivégzés.)

Bodor László táblai bíró azután fölolvasta az ítéleteket, ami rendkívül kínos dolog volt, mert tíz perccel tovább tartott. *Friedrich* oda sem figyelt, de közbe odaszólt az ügyészhez:

— Miért csinálnak annyi parádét?! Miért nem végeznek gyorsan velem?!

Az elítelt többször hátra is akart nézni, ahol a bitófa állott, de a lelkész ebben gyöngyöden megakadályozta. Miután elvégezték az ítéletek fölolvását, a királyi ügyész az elítelt előtt megállt és így szólt:

— *Friedrich*, a földi igazságszolgáltatás véget ért. Viseje magát keresztény emberhez illően és forduljon Istenhez!

Friedrich csak annyit felelt:

— Istenem, kegyelmezz, irgalmazz!

— *Bali* Mihály, fölívom, hogy teljesítse kötelességét, mondotta az ügyész.

Ebben a pillanatban a hóhér legényei megragadták és a bitófa miatt levő számlóra állították az elíteltet, aki ott is csak sobjajtott:

— Irgalmazz, Istenem, légy kegyelmes!

A katonák dobszáva elnyomta hangját. A hóhér gyorsan végzett. Hét perc múlva dr. *Kenyeres* Béla egyetemi tanár és *Kerekes* Gyula törvényszéki orvos konstataulta a halált. A lelkész ekkor letérdelt és elmondotta a *Miatyánkot* és a halottak imádságát. A katonaságot is imádságra vezényelték, a közönséget pedig eldühítolták.

Friedrich holtestét félóránig hagyták a bitófalán, azután pedig levették és fölboncolták. Majd kiadták a családának, amely délután eltemette. Édes anyjának nem volt pénze koporsóra, de a polgármester, akinek evégből fordult, adott neki.

Az értelem.

Az obstrukciós szónokok egyike, mint kémeim-től értesülök, háromórás beszédének vége felé, két-székigélv a farsádság okozta eszmességéből kifolyólag, a következő csinos mondatot vágta ki:

— A miniszterek persze szívesebben hallgatják a dicséreteket. Jobb is hallgatni a paszirták édes csattogását, mint a gyárkémények komor füstjét!

Ezek után rögtön tisztában voltam azzal, hogy ezentul az obstrukciós szónokoknak mindegy lesz, hogy mit mondanak, a fő az lesz, hogy mondanak valamit. Ez értelem, mint nehéz dolog, egyszerűen száműzni fogják a szónoki hatás eszközeit közül. Nem lehetetlen, hogy a legközelebbi szónokok egyike már ilyenormán jog beszédje vége felé nyilatkozzon:

— És a miniszter ur, aki az ádáz közhatalom élén állva nemesen a jankajáltók ezreinek bugyborékolását, hanem a kétségbeesett nép százezreinek bugy harsogásával telített mellékzöngéit is színezet nélkül, sőt a hatástalanság ernyedetlen gyupontjának becsapásával fogja tekinteni! A miniszter ur felé addig fognak a kinyújtott kezek ezrei sikoltozni, amíg megdondja magát és letelve a közbizalom renyhe latbatetésének számottevő faktorairól, kettőzött buzgalommal fog hozzáállni a keresetlen zagyaság magasabbrendű kulisszatitkaiknak bátorlalan, sőt lelzines exponálásához. Nem lesz itt rend ebben az országban, amíg a koturnusba burkolózó hatalmi refraktorok teli tudóval nem fogják harsogni a zenebona keselyűivel szemben a megátalkodottság kőpenyével vértezett és szabad leventességében egyszerűen intoleráns miniszterelnök felé a piros vértől nedves és százezrek könnyűtől piros kiáltást: Vederemo!

És így tovább.

#

FŐVÁROS

(*) A szónatarifa fölemelése. A tanács mai üléséből javasolja a közgyűlésnek, hogy a vasúti szónatarifának terbevetett emelése ellen intézzen feliratot a kormányhoz, minthogy ennek a keresztülvitele a főváros idegenforgalmát, kereskedelmét s általában közgazdasági érdekeit nagyban károsítaná.

(*) Az Erzsébet királyné-utí vasút. A tanács fölhívta a *közüli pászalya-társaságot*, hogy az Erzsébet királyné-utí vasútnak már elkészült s a Hajósár-utíig terjedő része megnyitására céljából kérje a kereskedelemügyi minisztertől a műtárendőri bejárás el-

rendelését. Egyszersmind fölhívja a tanács a társaságot, hogy erre a célra való tekintettel alakítson új rolációt, a Nyugati-pályaudvar kerepesi-utí, hajósár-utí s Újpest — Kerepesi-utí, hajósár-utí vonalat.

(*) A soroksári Duna-ág. A fővárosi köldűtségre *Márkus* József főpolgármester vezélése alatt ma délután tisztelettel a képviselőházban *Szél* Kálmán miniszterelnöknél, *Lukács* László pénzügyminiszternél és *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternél a soroksári Duna-ág hajózhatóvá tétele ügyében. A küldöttséghez csatlakozott *Halmos* János polgármester, báró *Podmaniczky* Frigyes, *Sándor* Pál, *Heltai* Ferenc, *Morzsányi* Károly országgyűlési képviselők és mások. A küldöttség első sorban a miniszterelnöknél tisztelettel, akinél *Márkus* főpolgármester tolmácsolta a főváros óhaját a következő beszédben:

A Dunának Budapest székesfőváros határában történt szabályozása alkalmával a soroksári Duna-ág elzárattott. Már az elzárásnak tervezése és végrehajtása alkalmával sokan — s ezek közé tartozott a székesfőváros köldűtsége is — komoly aggodalmakat tápláltak egyrészt abban a tekintetben, vajjon az elzárás megfog-e felelni a szakértők egy része által ahhoz fűzött azon várakozásnak, hogy általa Budapestre nézve az árvízveszedelmek teljesen megszűnjen, vagy legalább lényegesen csökkenni fog; aggodalmakat tápláltak, továbbá abból a szempontból, vajjon kényesítő ok és szükség nélkül helyes, okos dolog-e egy meglevő, nem csekély tartalmu vizinát egyszerűen kitörlni az ország vizutainak különben is szegény hálózatából. Az elzárás megtörtént. Mindenképp ismeri annak káros következtéseit. Az elzárás Duna-ág elposványosodott, maláriafészkek lettek; Pestmegyének jelentékeny része elesett egy kényelmes és olcsó közlekedési eszköz elnyelvése miatt; a székesfőváros elvesztett egy hosszú partvonalat, amelyre pedig kereskedelmi és gyáripari érdekek szempontjából lefekteteni szükség volna s éppen a soroksári ág elzárása okából máig sem tudta elkészíteni az csatornahálózatának egyik lényeges alkotórészét: a vészkielömlőt. A kormány maga is elismerte, hogy e bajokon a soroksári Duna-ágna rendezésével és hajózhatóvá tételével segíteni lehet és ez kell is, s tudomásunk szerint a rendezés tervei már régóta készek a kivitelre. Most, hogy a kormány 200 millió koronás beruházási kölcsön engedélyezése iránt tett a törvényhozáshoz előterjesztést, azzal a kérelemmel fordulunk nagyméltóságodhoz, hogy eladott indokaink méltatásával méltóztatassék akként intézkedni, hogy az említett beruházási kölcsönből létesítendő közmunkák sorába a soroksári Duna-ág rendezése és hajózhatóvá tétele is felvértessék.

Szél Kálmán miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy nem ő hozza tartozik az ügy, hanem a szakreferensek foglalkoznak azzal. Ennél a kérdésnél különösen a pénzügyi szempontot nem szabad figyelmen kívül hagyni. Fontosnak tartja a Duna-ág megnyitását, az elzárást már annak idején hibáztatta. Az ügyet különben komoly megfontolás tárgyává fogja tenni.

Lukács László pénzügyminiszternél szintén *Márkus* főpolgármester szólt a küldöttség nevében. A miniszter kijelentette, hogy nyíltan megmondta véleményét; foglalkozott már az ügyvel ő is, meg *Darányi* miniszter is. A dolgot szintén fontosnak tartja s a szakértők már foglalkoznak vele. A megnyitást mellett van szintén s ha *Darányi* a beruházási kölcsönből 5 millió koronát átengedhet, akkor nincs semmi kifogása a megnyitást ellen. *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternél volt a küldöttség utóljára, aki kijelentette, hogy fontos a kérdés, de egyszersmind konstataulta, hogy amióta a soroksári Duna-ág el van zárva, azóta Budapestben jégakadály még nem volt. A főváros álláspontja mellett van különben ő is; most nem nyilatkozhat véglegesen, mert a dolog nem tőle függ, hanem a minisztertanástól.

(*) Uj villamos vasúttársaság. A budapesti városi villamos vasúttársaság tervet mutatott be egy új vonalra, amely a *Podmaniczky*-utatótól a *Viktória*-görmalomig terjedne. A tervet kiadta a mérnök hivatalnak.

(*) Automobil-bérkecsok. Egy magánvállalkozó engedélyt kért, tíz évi kizárólagos joggal, arra, hogy a főváros területén automobil-bérkecsokat járathasson. A tanács, mielőtt érdemileg határozza ebben a dologban, a kérvényt kiadta a közlekedésügyi bizottságnak s fölívta a rendőrséget is, hogy nyilatkozzék közrendészeti szempontokból.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Operaház. Az *Operaházban* ma este *Carmen* került színpadra, a címszerepben *Novina* asszonnyal, a párisi *Operaház* tagjával. Érdekes és értelmes művésznő, akinek játékában az igazi temperamentum hiányérlet kárpótlást ad az intelligens jellemzés és biztos rutin. Mezősopránjáról a legnagyobb elszántság se mondhat búkokat, nem tudjuk még, vagy az idő, vagy talán mulandó indispozíció megfosztotta a hang érzéki szépségétől. A művésznő úgy segítette magát, hogy fölütötte elmes diszense-módban énekelte végig szerepét. A közönség több udvariasságot

tanusított iránt, mint melegséget. — Micaela szerepét ezúttal *Kam Malvin* énekelte szépen és értelmesen. A főbb szerep a régi kezében volt.

•• **Ysaye hangversenye.** Hangverseny közönségünk elijte gyűlt ma este össze a Royal-teremben, ahol *Ysaye*, a nagy belga hegedű-virtuoz önálló hangversenyét rendezte. A közönség tomboló lelkesedéssel ünnepelte a mestert, aki csodás művészetével maga teljes pompájában ragyogott. Minthogy már a tegnapi filharmoniai koncert alkalmából kimerítették képéről kell megemlékeznünk. A műsor minden egyes száma után (Mendelssohn Guirand, Vieuxtemps, Wieniawsky) elemi erővel tört ki a lelkesedés, úgy, hogy a mester ráadásul volt kénytelen szolgálni. — A hangversenyen igen rokonzenésen mutatkozott be egy fiatal hangorraművész: *Fabian Felicitás* kisasszony, aki sok készséggel játszott el Chopin három prelűdjét.

•• **Vigszínház.** Az utolsó helyig felt nézőtér nézte végig a Vigszínházban ma este *Molnár Ferenc* bohózatát, a *Doktor urat*. A rendkívül mulatságos bohózat, melynek ez volt a hatodik előadása, oly nagy vonzódót gyakorol a közönségre, hogy a Vigszínház a legközelebbi két ünnepra (vasárnap és hétfő) estjén is a *Doktor urat* adja elő.

•• **Blaha Lujza a Népszínházban.** *Blaha Lujza*, a Nemzeti Színház örökös tagja, két estén vendég-szerepelt a Népszínházban. *Somló Sándor*, a Nemzeti Színház igazgatója, ma adta meg az engedelmet a két vendégfellépésre. Az első vendégjáték vasárnap este lesz, amikor a művész *A jalu rosszában* fogja Finum Rózsit játszani, a második este pedig a jövő hét keddjén, amikor a *Székmondo asszony* színdarab lép fel. A Népszínház közönsége nagy örömmel látja a két fellépést, amelynek alkalmával a két legjobb szerepben láthatja az ünnepeit művésznőt.

•• **A francia színészek vendégjátéka.** *Achard* társulata december 11-ike helyett december 12-én, pénteken este kezdi meg vendégjátékát a Magyar Színházban. Az eredetileg december 11., 12., 13., 14. és 15-ikére váltott jegyek ugyanazoknak a daraboknak egy nappal később megtartandó előadására érvényesek. A már kiváltott jegyeket legkésőbb december 8-ig, kivánára visszacsorélt a pénztár. A jegyekre különben né fogják nyomtatni a darab címét, amelyre érvényesek.

•• **Küry Klára felléptel.** *Küry Klára* legközelebb négy legjobb szerepben fog fellépni a Népszínházban. Holnap, pénteken este a *Nébutásvágyban*, amely legnagyobb alakításainak egyike és amelyet már rég nem játszott. Ez alkalommal Celestint először játszza *Nyárai Antal*. Szombaton a *Sas Toy* című szerepét játszza az illusztris művész, vasárnap délután a *Niobét* és hétfőn este a *Casanova* négyes női szerepben fog fellépni.

•• **Az anyós.** *Paul Ferrier* bohózata, hétón délutáni előadásban mérsékelte helyiárrakkal kerül színpadra. A főszerepeket *Ledozsky Gizella*, *Szirmai, Kiss, Nyárai* és *Németh* játszzák.

•• **Keleti Svájo.** Óriási piros-sárga (bosnyák színű) plakátok hirdetik, hogy az *Uránia*ban holnap (pénteken) este fényelő órákor lesz a bemutatott előadás *Szokolay Kornél* Bosnyákszögről és a Hercegovináról szóló darabjának, a *Keleti Svájo*nak. A közönség körében élénk érdeklődés mutatkozik *Szokolay* műve iránt, amely rendkívül élvezetes és tanulságos. De az *Uránia* műterme is valóságos remekelt a közel két óráz szobrász, színesen vetített és sok mozgókép kiállításával. A világhírű jai vizessé óriási és színes mozgóképe, amely az előadást berekeszti, maga valóságos látványosság.

•• **Loute a vidéken.** *Pierre Véber* bohózata most vidéki városainkban is hódít. Kolozsváron *T. Halmi* Margit játszotta a címszerepet. Nagyváradon holnap mutatják be *H. Novák* Irénnel a címszerepben. Aradon pedig *Zilahy Gyula* társulata a jövő héten szintén előadja. A kedvelt bohózatot holnap, pénteken 19-edeszer adják a *Vigszínházban*. Loutet, a lumpok klubjának pátkos megalapítóját *Varsányi Irén* játszza, a kétféle Castilont pedig *Hegeudis Gyula*, aki most a *Doktor ur* sikere következtében estéről-estére fellép a leghálásabb szerepeiben.

•• **Vendég-szereplés.** *Idvái Jónó*, a Nemzeti Színház művésze tegnap az aradi nemzeti színházban vendég-szerepelt. A *Velencei kalmárban* Silyok szerepét játszotta sikerrel. *Zilahy Gyula*, a színház igazgatója, Lancelot szerepében nyújtott kitűnő alakítást. *Idvái* a jövő héten ismét fellép az aradi nemzeti színházban.

•• **Az Országos Színész-Egyletűlőből.** Az Országos Színész-Egyletűlőnek szombaton, a hó 6-án tartandó rendkívüli tanácsülésén az összes tanácsotokat szívesen látják. Hivataltól *Komjáthy János* és *Pintér Imre* vidéki tanácsotokat hívták be. Megemlítjük itt, hogy a pénzügyigazgatóság az egyesület sorsjegyjátékának végleges hatánapjául a jövő évi május hónap 15-ét tűzte ki s addig sorsjegyeket még mindig kapni.

•• **Henschel favaras Genuában.** *Hauptmann* Gerbardinak híressé vált színművét, a *Henschel* juvart a napokban előadták a genuai *Ponteama*-színházban. A darabot az olasz közönség a leghatározottabban visszautasította.

•• **A bécsi opera olasz staggione-ja.** A bécsi udvari opera jövő év május havára mint megemlékeztünk róla. Olasz operai előadásokat tervezett. Ez a terv nem fog megvalósulni, minthogy *Bonci* olasz tenoristának aki a vállalkozás élén állott, nem sikerült Olaszországban, május havára, elsőrangú társulatot szervezni.

•• **Francia színtársulat Münchenben.** A müncheni udvari színházban jövő héten egy francia színtársulat vendég-szerepel két estén át. A társulat *Baret* igazgatója alatt áll.

MŰVÉSZET

□ **Karácsonyi kiállítás.** Az Iparművészeti Múzeum Üllői-uti pa. otájában javában folyik a karácsonyi tárlati rendezés. Az angol kiállítás butorait és műtárgyait most szállítják vissza Angliába és azok helyébe jön a karácsonyi kiállítás, amely igen gazdagnak és érdekesnek ígérkezik. Nem kevesebb, mint huszonnhat interieur lesz teljes berendezéssel. Legkiválóbb műiparosaink vesznek rész a kiállításon, melynek ünnepléses megnyitása december 13-án, a jövő szombaton lesz. A sajtó képviselőinek a megelőző napon mutatják be a kiállítást.

□ **Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat** juryje ma ítélte oda a *Röck Szüldard*-féle s az *Esterházy*-féle díjakat. Az előbbi egyhangulag *Telek Ede* szobrász nyerte el, az utóbbit vízfestményeért *Tull Odón* kapta meg.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **A Magyar Történelmi Társaság** ma este az Akadémia felfoivasó termében *Thaly Kálmán* II.-elnök elnökelete alatt választmányi és felfoivasó ülést tartott. *Barabás Samu* felfoivasta a marosvásárhelyi cének lakomái és ádomásai a XVII. században című értekezést, melyet *Kelomen Lajos* irt *Pintér Sándor* pedig bemutatta *Cserny Mihály* erdélyi krónikaát, mely jelenleg *Prónai László* tulajdona. E kézirat *Cserenynek* öreg korában való feljegyzéseit tartalmazza. Van benne vers, birtokjog, életrajz, megyei és közigazgatási törvények rendelőletk stb. a XVIII. század elejéről. Az előklő *Thaly Kálmán* ismertetette azután a *Rákóczy-Thököly*-féle szabadságharagra vonatkozó érdekes és ismeretlen iratokat. Azután a *Jótiár* beszámolt a *Salomon Ferenc* szobrászról leleplezéséről és előterjesztette a pénztári jelentést.

○ **Az Akadémia lejáró pályázatai.** A magyar tudományos Akadémia *Jótiár*ra most teszi közzé azoknak a pályázatoknak sorrendjét, melyek ez évi december 31-én járnak le. — Ebből kiilólyog felhívja mindazokat, akik a *Csemey-jutalmak* egyikére vagy másikára a pályakérdések eddigi szövegezése alapján pályázni szándékoznak, a készíltendő pályamunka részletes tervezetét és mutatónyul legalább három nyomatotott ivnyi részletét névtelenül idegen kézzel írva e hó 31-ig a *Jótiár*ki hivatalhoz küldjék be azzal a kijelentéssel, hogy erre és erre a kérdésre óhajtanak pályázni. Amely pályakérdésekre a benyújtott tervezetek és mutatónyok alapján eredményt ígérő jelentkezések érkeznek be, azokra az Akadémia 1903. évi nagygyűléséből a pályázatokot újból kihirdeti, 1907. szeptember 30. határidővel. Azokra ellenben, melyekre ilyenmő jelentkezések egyáltalán nem érkeznek be, vagy pedig a jelentkezéshez csatolt tervezet és mutatóny kedvező sikerre nem nyújt kilátást az Akadémia nem ismétli meg a pályázatot.

Ugyanazok 31-én jár le a *Bródy-féle* alapítvány 6000 koronás pályadíjának terminusa. Ezt a díjat a 1903. évi nagygyűlés alkalmával oly publicistika mű jutalmazására fordítják, mely az utolsó három év alatt megjelent.

Lejár a *Wahrmann-féle* alapítvány 2000 koronás jutalmára irt pályázat. Ezt az utolsó hat évben (1897—1902), az ipar terén akár tudományos előbbrevítelt, akár a gyakorlati találmányok, szerkezetek, intézmények felvirágztatása szempontjából az illető évkörben legnagyobb érdemeket szerzett magyar állampolgárnak ítélk oda.

Lejárnak végre a *Forster Gyula-féle* 3000 koronás találmányok és felfedezések jutalmazására kiirt díj s a kivándorlás ellen irt önálló becsú, gyakorlatilag is értékes mű jutalmazására a *Groedel Armin-féle* 2000 koronás jutalom.

○ **Magyar Közélet.** A dr. *Halmi Elemér* szerkesztésében megjelenő *Magyar Közélet* politikai, társadalmi és irodalmi folyóirat legújabb (december 1.) száma a következő tartalommal jelent meg: báró *Bánffy Dezső*: A magyar nemzeti politika és a község s egyéb nevről szóló 1898. évi törvény végrehajtása. — Dr. *Halmi Elemér*: Pártaktúsiás. — Dr. *Kardos Samu*: Széchenyi és Wesselényi. — *Hektler Antal*: Görög földön. — Dr. *Rósa Ferenc*: A kodifikáció előkészítése a judikatúrában. — *Politikón*. — *Darászlások*. — *Regény*. Kritikus szemle stb.

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

SPORT

•• **V. F. C. C.—B. T. C.** Öt esztendővel ezelőt, midőn a football-sportot csak a Budapesti Torna-Ciub kultiválta, Bécsnek legérgebb és legjobb football-egylete, a krikettekerek néven ismert egylet, mérkőzésere hívta ki a magyar csapatot; kihívásban különösen kiemelte azt hogy bécske lesz arra, ha a Magyarországon kiküzdendő első nemzetközi mérkőzés részese lehet. A B. T. C. elfogadta a kihívást s a match 1897 november elején csekvyszámú nézőközönség jelenlétében került döntésre s a bécsiek kisanányu győzeimel végzödtöt. Azóta tizenötösör mérkőzött a legjobb magyar csapat a jelenleg legnépszerűbb bécsi csapattal s küzdelmük hol a miénk, hol a bécsiek győzeimel végzödtöt, a szerint, melyik egylet volt jobb kondícióban. December 7-ikén a krikettekerek utolag Budapestre jönnek s a B. T. C.-bal való mérkőzésekkel befejezik idei eseménydus football-szonjukat.

Nyilttér.

Rohitsi étvagygerjesztő,
„Tempel-forrás“ előmozdítja az emésztést és szabályozza az anyagcserét.

••••• AZ ÚJ ANGOL •••••

FÉRFIURUKA-BÉRLET

LEGJOBB RUKAZKODÁSI RENDSZER

* DEUTSCH F. KÁROLY *

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

Orvosi vizsgálat nélkül

a külföldön fényesen bevált, saját speciális módszere szerint, két megélelt-, halálesselt-, és gyermek-biztosítási-kat az 1844 óta fennálló

„CONSERVATEUR“ életbiztosító részvénytársaság.
Magyarországi igazgatóság: Budapest, VII., Erzsébet-körút 53 (Igazgató: BERENYI IMRE.)
Bistosisi Alomány 1901. decz. 31-én... fcs. 511,672,978.40
Különböző tartalek... 248,305,936.03
Fő- és vezérigazgatók az ország minden részére kerestetnek.
Üzletszerzők fétvetetnek.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A társaság vagyona:

1898. dec. 31-én	1,437,913,603	frank
1899. „ 31-én	1,563,961,000	„
1900. „ 31-én	1,687,840,168	„
1901. „ 31-én	1,828,181,200	„

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budap. st. IV., Kárly-körút 26.

(Az s rovat alatt közölteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK

(A magyar békeegylet) e hó 5-ikén pénteken délután 6 órákor a Pénztároléti tisztviselők országos egyesületének helyiségében (Andrássy-ut 2.) felfoivasást rendez. Ez alkalommal *Feldhaus Rihárd* tart előadást a *Jövő háboruja* címen, vetített képek bemutatásával.

(A Budai Polgári Kör) január hó 10-én a budai Vigadó összes termeiben a budapesti II. kerületi Általános Jótékonyági egyesület javára jótékonycélú bált rendez, melyre a meghívók a jövő hét folyamán fognak szétküldetni. A bábjórtosság tisztikarába a következők választották meg: elnök: dr. Ludvik Elemér, alelnök: Weisz Márton, házigazgató: dr. Weinek Károly és dr. Laakovich Elemér pénztáros: Ott Lajos, ellenőr: Duma Béla, jegyzők: Depold Zoltán és Sternák István.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ Tanfelügyelő és hírlapíró. Turóc-Szent-Mártonból írják, hogy hírlapi polémiából kifolyólag, mely a Turóc-Szentmártonban megjelenő *Felvédeli Híradó* és a *Narodne Novini* című lapokban folyt Bereoz Gyula kir. tanfelügyelő és Skultéty József hírlapíró között, idővel évi március 7-én pisztolyparba volt, amelyért Bereoz Gyulát három, Skultéty Józsefet négy heti áramlathozra ítélte a turóc-szentmártoni járásbírósa. Az eset előzményeiről a következőket írják:

Ez év elején dr. Ivánka Mihos ügyvédjelölt nagy lármát csapott a turóc-szentmártoni postahivatalban, mert az egyik postakalkuláción kijelentette, hogy nem tud tótul. A postagazgatóság e miatt panaszt is emelt dr. Ivánka ellen és a *Felvédeli Híradó* egy pár éltető szövegében regisztrálta az esetet. Ezért Ivánka elegendőt (teljesen bosszúkerést vagy legyveres elegendőt) kért Banfi Jánostól, mert az illető szamat a szerkesztő távollétében ő szerkesztette és a felelősséget is elvállalta. Banfi a kért elegendőt határozottan megtagadta, mert a szóban forgó közleményben becsületéért nem volt és mert az esetet az igazsághoz híven és Ivánka nevének említése nélkül mondotta el a sajtó-bírósa. Ugyanakkor Ivánka megbízottait. Ezért azután a *Narodne Noviny* Bereoz Gyula szerkesztője támad a meg sértő módon s így keletkezett a párba. Minthogy a *Narodne Noviny* hosszasan joglalkozott ezzel az ügyvel, a királyi ügyvédség dr. Ivánka Mihost és két megbízottját párba járva való kihívás miatt perbe fogta és az itteni járásbírósa el is ítélte őket két-két heti fogházra de a kir. törvényszék felmentelte őket, mert a kihívást letagadták, ho ott a *Narodne Noviny*ban ők maguk írták ki annak idején.

§§ A Tomka-féle betérés. Az itélőtábla ma déli előtt folytatta Marót Sándor bűnpörét, aki cinkostársra az őmagnánál börtört dr. Tomka Samunak. A mai ülésen dr. Devich László előadó bíró folytatást ismertette a bűnpör anyagát s ebből főképp azoknak a tanúknak a vallomását, akik a betérés színes voltára nézve szolgáltatott bizonyítékokat. Kiemelte azt is, hogy dr. Tomka vagyoni viszonyaihoz mérten aránytalanul nagy összegre biztosította magát betérés ellen. Az előadó ezután áttért a bűnpör tulajdonképeni vádlottjának, Marót Sándornak gyanus szereplésére az állítóg ellopott értékpapírok és ékszerek eladására körül.

Majd az új tanúk kihallgatását kezdték meg. Az első tanu dr. Tomkának és Marót Sándornak Bécsben élő nőtestvére volt, aki a törvényszék előtt annak idején — a rokonai kötelékre való hivatkozással — megtagadta a vallomástételt.

Elnök (a tanúhoz): Mért tagadta ön meg a vallomástételt a törvényszék előtt és mért jelentkezett most mégis vallomástételre?

— Egy szemrehányó levelet kaptam a védőügyvéd úrtól, amelyben kérdést intézett hozzám hogy mért nem vallok, ha egyről-másról tudomásom van.

Elnök: Figyelmeztetem, hogy joga van a vallomást újból megtagadni, de ha vallani akar, igazat kell mondania.

— Akarok vallani.
— Van-e tudomása arról, hogy Marótának mennyi vagyona volt s hogy adott-e valami kölcsönt fivérének, Tomka Samunak?

— Annnyit tudok, hogy Badenben tavaly nyáron megátogattam Tomkát, s ott találtam Marótot is. Beszélgetés közben Marót kérdezte Tomkától, számíthat-e arra, hogy visszakapja a neki kölcsönzött 56.000 koronát. Kérdeztem Marótól, hogy minek kell neki pénz. Azt felelte, hogy nagyobb üzletet akar kötni.

Előadó bíró (a tanúhoz): Kegyed tudja, hogy Marót ellen tenyitő eljárás van folyamatban, arról is értesült, hogy a testvért elítélték, s ön még az ítélet után sem jelentkezett vallomástételre csak akkor amikor Marót már szabadlábon volt. Hát mért jelentkezett ilyen későn?

— Szántam a fivéremet.
Dr. Darvai (a tanúhoz): Volt valaki jelen annál e bádni beszélgetésnél, mikor Marót a pénzt kérte vissza Tomkától?

— Csak hárman voltunk.
— Milyen viszonyban volt ön Tomkával?
— Egészben kétszer beszéltem vele.
— Önnek nyolc testvére van. Folyt önök között tárgyalás arról, hogy a Tomka-féle hagyatéki kié legyen? Részelt-vett ön ezekben a családi tanácskozá-
sokban?

— Igen. És követeltem a részemet.
— Ön tehát ebben a pörben érdekelve van.
Még a védő intézett néhány kérdést a tanúhoz, különösen arra a levélre nézve, amelyet Tomka írt Marótának s melyben bűnös manipulációját — titoktartás kérése mellett — bevallja. Ezt a levelet a tanu látta, olvasni is kezdte, de Marót kitépte a kezéből és a tűzbe dobta azzal a megjegyzéssel, hogy eskü köti őt a titoktartásra.

Azután a tábla még két bécsi tanut hallgatott ki arra nézve, hogy Marótának volt-e és mennyi pénze? A bizonyítási eljárás ezzel véget ért s a perbeszédet szombaton délelőtti től tíz órára halasztották.

§§ A tábla karácsonya. A budapesti királyi itélőtábla a enkörsége értesíti a jogkereső közönséget, hogy a karácsonyi ünnepek idején az év utolsóelőtti és utolsó hetében az ülések december 22-én, 23-án, 29-én és 30-án tartanak meg s a rendes ülések a jövő évben január hó 7-én kezdődnek.

§§ Sajtóperbe fogott panszlávok. A Turóc-Szent-Mártonban megjelenő *Ladove Noviny* című ultratört lap szerkesztője, *Dielok* Antal akit csak nemrég fosztottak meg neuzetiségi igazsáért tanítói nyugdíjait, most újból bamba került egyékk miatt, amelyben egyik törömegeyi iskola államostása ellen valóban adóvalakozott ígért. Ugy hírik, hogy egy ev-lekésznék is része van a jelentéses következtében támadt perben mint vádlottnak.

TÁVIRATOK

Berlin, december 4. A városi képviselők *Reiko* kormánytanácsost választották meg 115 beadott szavazat közül 114 szóval második polgármesteré.

Chamberlain utja.

Port-Szaid, december 4. A *Good Hope* nevű hadihajó *Chamberlain* gyarmatügyi miniszterrel ma reggel, a rossz idő miatt kis késéssel, ideérkezett.

A marokkói zavarok.

Madrid, december 4. A lapok tangeri jelentése szerint a szultán csapatai *Zemur* vidékén megverték a *Jöhlöket*, de maguk is nagy veszteségeket szenvedtek. Maga a szultán is abban a veszedelemben forogott, hogy elfojgák.

Vihar a birodalomgyűlésen.

Berlin, december 4. A biroda omgyűlés mai ülésén *Wurm* (szociáldemokrata) azt indítványozza, hogy egyes tételeket utasítsanak vissza a bizottsághoz, de indítványa fölött a ház naprendre tért.

Gróf *Stolberg* alelnök bejelenti, hogy *Rösioke* (Dessau) azt az indítványt nyújtotta be, hogy a 184. tétel újabb megvizsgálás végett küldjék vissza a bizottságnak. Az alelnök ezt az indítványt, az előbbi szavazásra való tekintettel, nem tartja megengedhetőnek. Az alelnöknek erre a kijelentésére nagy láрма támadt a szociáldemokraták soraiban. Több szociáldemokrata képviselő, nevezetesen *Stadthagen* és *Singer* ígértotán szót kérnek hogy a házszabályokhoz szóljanak. *Singer* felrohan az alelnök asztalához vezető lépcsőn, miután a jobboldalról többben rákiáltanak: *Le a lépcsőről!*

Gróf *Stolberg* alelnök folyton rázza a csengőnyűt és azt mondja: Ha nem megy le a lépcsőről, rendre utasítom!

Singer nem hagyja el helyét és beszélni akar az alelnökkel. Az alelnök ezért újra rendre utasítja, mire a szociáldemokraták között nagy láрма támad. Azalatt *Spahn* a szöszékről *Rösioke* indítványának megengedhetősége ellen beszél, de a nagy lármában nem érteni szavát. A szociáldemokraták tulkiáltják és folyton szót kérnek a házszabályozhoz. A pokoli lármából csak az az egy szó hallatszik ki: Házszabályokról Gróf *Stolberg* alelnök ígértotán tárgyal *Singer*rel és szakadatlan csöngetés mellett osítja a képviselőket. Szavai azonban teljesen elvesznek a nagy zajban. A láрма egyre tart és mindinkább fokozódik. *Spahn* végre belátja, hogy nem tudja magát megvértetni és ott hagyja a szöszéket. A szociáldemokraták össze-vissza kiabálnak az alelnök felé. Végre sikerül az alelnöknek annyira helyreállítani a nyugalmat, hogy kijelenthette, hogy *Singer* képviselőt a házszabályok alapján *kidérja a mai ülésből*. Az alelnök kijelentését a többség meg-megújuló helyesléssel, a szociáldemokraták pedig nagyon ígértotán fogadják. *Singer* mégis ott marad a lépcsőn és kijelenti, hogy nem tágit. A szociáldemokraták mindjobban lármáznak. Végre az alelnök negyed 1 órakor előlértára felüggeszti az ülést. A színet alatt a szociáldemokraták, köztük *Singer* és *Stadthagen*, valamint a jobboldalnak néhány tagja az alelnök asztala körül csoportosul és élénken beszélgetnek *Stolberg* alelnökkel. Színet után *Singer* a kirekesztés ellenére megmaradt helyén.

Bebel és *Stolberg* alelnök kimagyarázó nyilatkozatai után konstataciók, hogy *Singer* szólásoga körül az okozta a zavart, hogy az alelnök gróf *Ballestrom*-tól gróf *Stolberg* vette át. *Stolberg* alelnök azonban meggyőzté, hogy *Singer* kirekesztését fenntartja és sajnálatlan konstataja, hogy *Singer* a kizárás ellenére mégis a tereben van, *Singer*nek semmiesetre sincs

joga a mai ülésen jelen lenni. A többséghez tartozó pártok élénk helyesléssel fogadják az alelnök kijelentését.

Rösioke indítványát, hogy a 184. tarifátélt utasítsák vissza a bizottsághoz, napirendelésével intézik el. *Gothein*nak majdnem kétszáz referatuma után, mely alatt a terem majdnem teljesen kiürült és több obstrukciós indítvány előtöztése után az ülést két órára, este 7 óráig félbeszakították.

Ezután ígértotán szóváltás folyik *Stadthagen* és *Stolberg* alelnök közt. Az előbbi szemére veti *Stolberg*nek, hogy a többség eszköze és nagy lárna közt több rendre utasítást kap.

Robbanás egy hajón.

San-Francisco, december 4. A *Progresso* gőzö-sön, mely a harbovvei vasművek hajógyárában vesztegel, egy olajtároló szétrobbant. A legénységéből 11 ember eltűnt, a többi állítólag halálát lelta a robbanásnál. A kárt 200.000 dollárra teszik.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, december 4. A nyers cukorgyárak továbbá a nyers okor és finomított gyárak képviselői ma délután tartott gyűlésükön a kontingentálás ellen nyilatkoztak, nevezetesen pedig az olyan kontingentálás ellen, amely a kisebb gyárakra tekintettel van.

New-York, december 4. (Terményföldes. (Zárult.)
Gyapot: New-Yorkban helyben 8 50 (8.55), Decembere 8 27 (8.26). Márciusra 8.19 (8.18). New-Orleansban helyben 7.18 1/2 (7.14 1/2). — Petroleum: Stand white New-Yorkban 8.05 (8.05). Stand white Philadelphianban 8.— (8.—). Refined in Cases 9.25 (9.35). Credit Balances at Oil City 145.— (144.—). — Zsír: Western steam 11.20 (11.10). Rohe és Brothers 11.50 (11.30). — Tengeri irányzata szilárd. Decemb.-re 60.1/4 (60.1/4). Januárra 64.— (64.—). — Májusra 48.1/2 (48.1/2). — Buza irányzata szilárd. — Firoz ószi helyben 77.1/2 (76.1/2). Decembere 80.1/2 (79.1/2). Márciusra —.— (—.—). Májusra 79.1/2 (79.1/2). Jul.-ra 78.— (—.—). Gabona szállítási díja Liverpoolba —.— (1.1/2). — Kávé: iri 110 7. sz. 6.1/2 (6.1/2). — Dec.-re 4.45 (4.45). Márciusra 4.75 (4.70). — Lest: Spring Wheat clears 3.5—3.10, (3.5—3.10) Cukor: 3.1/2 (3.1/2). — Ór: 23.90 (23.75—23.96). — Réz: 11.65—11.50 (—.—.—.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, december 4. (Terményföldes. (Zárult.)
Buza irányzata szilárd. — Dec.-re 73.1/2 (73.—). — Jan.-ra —.— (—.—). — Tengeri irányzata állandó. — Dec.-re 54.1/2 (55.1/2). — Zsír: Jan.-ra 10.35 (10.22). — Jaj.-ra 9.60 (9.62). — Szalonna short clear —.— (8.87—8.87). — Sertészsír: Jan.-ra 16.35 (16.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A

Budapesti Napló

részére

Apró hirdetéseket

és

Előfizetéseket

elfogadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérkő, Torz-körút és Podmaniczky-utca sark.
Adler Leona, Lipót-körút.
Pösch József, Váci-körút 80.
Orv. Véber Vimosné, Váci-körút 15.
Feldmann Mórna, Marokkói-utca 1.
Mosch utóda, Dorottya-u. 2. Magy. királyi-szálló.
Kürthy Kálmánna, Harmadik-utca 1.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Hedrich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 60. Oktogon.
Deutsch Miksán, Andrássy-u. 38.
Schneiter Mórna, Dob-utca és Károly-körút sark.
Sopronyi V., dolány-nagyföldes, Kerepesi-ut 1.
Orv. Hüllada Anna, Múzeum-körút 10.
Szántó Mór, Keckemeti-utca és Kálmán-ter sark.
Deutsch Julia, József-körút 50. Baross-utca sark.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

K. J. Zombor. Dr. W. B. lakcíme téves volt, a helyes: Fűrdő-u. 8. — F. J. Budapest. Az elsőre az Akadémia titkári hivatalában, a másodikra a Magyar Kiv. és Csomagzásió részvénytársaság irodájában (Mérleg-u. 11.) kap felvilágosítást. Az utóbbi vállalat az összes külföldi lapokat szállítja. — Szerbia. Legjobb, ha a vármegyei orvosnál tudakozódik ez ügyben, ő talán talált valami módot a képessége értékesítésére. — S. L. Budapest. Magyarországon nincs ilyen gyár. Ausztriában, Német- és Franciaországban van több. —

— Az unatkozó milliomas. Egy londoni újság írja, hogy báró Ortlieb Hugó orosz milliomas nem kevesebb, mint tíz esztendeje, hogy ágyban fekszik Moszkva melletti pompás kastélyában. A külön milliomas evvel az elmés cselekedettel megafoldta azt az általános elodagott vélekedést, hogy az egészség fenntartásához a mozgás föllétlenül szükséges. A báró, miután kiaknázta az az összes földi gyönyöröket tisztára unalmából feküdt le ezernyolcszázkilenvenkettőben az ágyba, melyet aóra el nem hagyott. Ágyban utazik is. Külön erre a célra épített járművön viszik vele együtt az ágyat a szalonkocsiba. Az unatkozó milliomasnak egyébként semmi baja sincs. Elméje friss, kedve mindig jó, az étvágya kitünő, a színe rózsás. Ő maga vezető nagy birtokos, nagys erü gazda, mint társalgó elmés és öletes, csak nem szeret fölkelni.

— Miért keljek föl, — szokta látogatónak mondani — hiszen számomra nincs dolog, melyet ágyból ne tudnék jól elintézni. Aztán, ha fölke ek, hát mégis csak megint vissza kell feküdni. Ezen az áron mindjárt ágyban maradok.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A vetések állása. A földmívelésügyi miniszterhez beérkezett jelentések alapján a vetések állása november 30-ikán a következő volt:

November havában az időjárás nagyjából száraz és a hó második felében hideg is volt; igen erős fagyok voltak, különösen az ország felső részeiben és így az eke is kiszorult, tehát a vetési munkával sem készülték el mindenütt a gazdák.

A hosszantartó szárazságban ugyancsak a Felvidék nagy részében de az ország más részeiben is, nevezetesen a Királyhágón túl és egész Duna-jobbparti vármegyéiben az egerek nagyon elszaporodtak és kárt okoznak úgy a vetésekben mint különösen a lóherések és lucernásokban. Az egerjárás miatt több helyütt a vetések kézakarva készlettek, de mert a nagy hidegek idő előtt és váratlanul beállottak, a késedelemmel sok helyen el is maradt az őszi vetés teljes munkája. És mert az időjárás most sem kedvező, általában a kikelt vetésekre sem amennyiben a vetéseket jobbra gyenge hótakaró védő, ennélgyra attól tartanak a gazdák, hogy az amgy is kisebb területre redukálódott őszi vetések telélese a csapadék hiánya és a hosszantartó szárazság miatt, kapcsolatban az egér és itt-ott fereg-és rovar-okozta károcodással kevésebb lesz kedve ő. Eszjószerint ugyanis az őszi vetések, még a legkorábbiak is kevés helyen állanak ki ogyátlanul a későn vetett őszieknek pedig egy része ki sem kelt és több helyen olyankor eszirzött, amikor éppen az erős fagy bekövetkezett. Általában bőhavasasra és enyhébb időre volna szükség, hogy az elvetett ősziak megfelelőleg megterjedhessenek és hogy az elvetelt magvak esziraképeségüket el ne veszítsék. — A repovetések a száraz fagyot már több helyütt megsínyítették, mindazáltal

még türhetően állanak. A bevetett terület, szemben az előző évvel, kisebb. — Az erős hideg miatt igen sok helyütt a szőlők betakarása is elmaradt és, különösen a nyugati részekben, a répa egyrésze is szünetlenül maradt, sőt az a földben meg is fagyott. — A jószág mindentelé istállóra szorult s fogvasztja a készakarmányt, amely pedig nem mindenütt bőséges.

Fizetésképtelenségek. A bécsi *Creditoren Verein* a következő fizetésképtelenségeket jelenti: *Hartmann Károly* női divat- és rövidárukereskedő *Budapest* (Kerepesi-út 68.), *Schwarcz Adolff* kereskedő *Szerencs*, *Miklós Iván* kereskedő *Orány*.

Szesszarak. A kontingens nyersszes ára *Budapest* 37.50 korona pénzben, 88.60 korona áruban. *Bécsben* a kontingentnél készáru 86.60 korona pénzben, 87. — korona áruban.

Szarvasmarhavasár. (A budapesti marhavasártéri vásári pénztár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás: Vágómarhák. Magyar ökrök 856 darab. magyar tehén 477 darab, szerbiai ökrök 1069 darab, szerbiai tehén 126 darab, növendékmarha 9 drb, bivaly 35 drb, bika 129 darab, összesen 2701 drb. Gazdasági marhák: Igas- és hizalmi való ökrök — darab, fejstehén 64 darab, igás bivaly — darab, únó — darab, bika — darab, iszó — darab. Eladási árak ezen tudósítás zártáig: vágómarhákért: Magyar hizott ökrök, legjobb minőségű 6. — K-től 70. — K-ig, kivételesen 74. — K., 100 kilónként 65 sulyban, középminőség 54. — K-től 64. — K-ig, silányabb minőség 44. — K-től 52. — K-ig, Magyar fogelómarha jobb minőségű 48 K-től 56. — K-ig, kivételesen — K-ig. Silányabb minőségű 40 K-től 46 K-ig. Tarka hizott ökrök, legjobb minőségű 66. — K-től 72. — K-ig, kivételesen 76 K-ig, középminőség 54 K-től 64. — K-ig, silányabb minőség 46 K-től 62 K-ig. Szerb és boszniai ökrök legjobb minőség 60 K-től 60. — K-ig kivételesen — K-ig, silányabb minőség 88. — K-től 43. — K-ig. Bika jobb minőségű 54 K-től 68. — K-ig, kivételesen 74. — K-ig, silányabb minőségű 44. — K-től 52. — K-ig. Bivaly 82 K-től 42 K-ig, kivételesen — K-ig. Magyar tehén 40. — K-től 52. — K-ig, kivételesen — K-ig. Tarka tehén 42. — K-től 62. — K-ig, kivételesen — K-ig. Mind 100 kilónként 60 sulyban. Gazdasági marhákért: Igas ökrök elsőrendű — K-től — K-ig. K-ig kilogrammonként, kivételesen — koronától — K-ig páronként, középminőségű — K-től — K-ig 100 kilónként — K-t — K-ig páronként, silányabb minőség — K-től — K-ig 100 kilónként, — K-től — K-ig páronként. Hizalmi való ökrök felbér — kg-kint — K-től — K-ig. Fejstehén keresztzetű szines 160 K-től 240 K-ig darabonként, bonyhádi faj 220 K-től 220 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig. Igas bivaly — K-től — K-ig páronként. Vágómarhából a felhajtás 338 darabban kisebb volt a multhetnél. A kereset csak elsőrendű marhák iránt élénkebb mért is ezen minőségek élénk irányzat mellett a multheti árakon könnyen voltak eladhatók, míg gyöngye minőségű potom árakat fizettek. A fejstehénzlet lanyhább volt.

Borjvásár. 1902. évi december hó 4-én. (A budapesti marhavasártéri vásár-pénztár részvénytársaságtól.) Felhajtás: Belüldi élő borjú 804 drb, leölt borjú — db, bécsi borjú — db, — db., növendékmarha 9 darab, bárány élő — darab, leölt bárány — darab. Arjgyekétes — Belüldi élő borjú 1. rendű 74—84 L-ig, kivételes 92 —, II. rendű élő borjúkért 66—72 L-ig, 1 kilónként leölt borjú

1. r. — L-ig, II. r. — L-től — L-ig, kivét. 1 kilónként levonas nélkül. Rugott borjúkért 40—54 L-ig. Növendékmarha — L-től — L-ig, 1. r. — L-ig, középminőségű 44—50 L-ig, alárendelt — L-ig, 1 kilónként. Bárány élő — k., leölt bárány — K. kivételesen ár — k-ig páronként. — Az irányzat csöndes, az árak 3—4 fillérrel kilgrkint csökkentek.

Sertesaknámvasár. (A székesfevársi sertés-vásár és közvágóhid intézősége.) December 4-én. Főhajtás: Zsirtes, ugymint Öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 230—350 kilogramm — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 230—300 kilogramm — darab, könnyű 220 kilogramm — darab, süldő — darab, malac — kilogramm — darab. Összesen — darab. Husértés ugymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 250—300 kilogramm — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm — darab. Összesen — darab. Felhajtás Összege 490 darab. Előző napi maradvány 499 darab, összesen 989 darab. Eladott 781 db. Maradvány 208 db. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok. — Következő árak jegyzetünk: Zsirterés: Öreg I. r. 350 kgr.-on felül — fillérig; II. rendű 280—350 kilogramm 80—86 fillérig, kanló — fillérig, silány 76—4 fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 88—94 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm 80—88 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm 76—86 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Husértés: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm — fillérig. Árak minden levonas nélkül kilogrammonként, előszulban.

Bécsi juhvásár. December 4. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai juhvásáron a felhajtás 8676 darab juh volt. Árak kilgrkint kiviteli juh 43—53 fillér, kivételesen 64 — fillér, anyajuh 40—47 korona páronként. Az irányzat gyöngye.

Bécsi szarvasmarhavasár. November 27. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhoztak: 3789 darab borjút, 2570 darab élő sertést, 2456 darab levagott sertést, 473 darab levagott juhot, 411 darab bárányt.

A vásár hangulata lanyha. Eladási árak: Élő borjú — fill., elsőrendű 96—102 fillér, legeleje 104—112 fillér, lev borjú 72—90 fillér, elsőrendű — fillér, sertészir 100—108 fillér, fiatal sertés 70—86 fillér, kivételesen —, levagott nehéz sertés 100—108 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsirra hizalt sertés —, könnyű sertés 110—120 fillér elsőrendű süldő 90—108 L, élő juh — L, levagott juh 60—80 fillér, bonyák silányabb sertések — fillér, kilogrammonként. Bárány 12—24 — korona páronként.

A budapesti gabontözsde.

Budapest, december 4.

Mérsékelt vételkedy mellett 16000 métermássa buza került a forgalomba, egyes tételknél néhány fillérrel magasabb árakon.

Rozs jegyzése változatlan.

Régi tengerben szilárd volt az irányzat.

Eladott:

Buza. Tiszavideki: 150 mm 81 k. 8 K. 82½ L.

REGÉNY

A sötét titok.

— Bűnügyi regény. —

(16)

És nagyon fájt volna neki, ha Steinnal való barátságát ily ártatlan és jelentéktelen ok megszeméltetné volna. Azért megszólat:

— Hogy gondolataink kissé elterelődjenek ettől a szomorú bűnesettől, kérem bíró ur, mondjon el valami vidám történetet diákéletéből. Nekem fájdalom, sohasem volt részem a diákélet örömeiben.

Artur természetesen egészen mást akart hallani, mint a diákélet csinyjeit. Stein meg is értette a felügyelő rejtett szándékát:

— Ebben a pillanatban tulajdonképpen nem is gondoltam a bűnesetre, válaszolt szárazon.

— Azt gondoltam... Tehát megint Koniecki ki-asszonyról ábrándozott?

— Miért éppen Koniecki ki-asszonyról?

— Hiszen éppen róla beszélgettünk és ön már közelebbi felvilágosításokat akart nekem adni, amikor kecsink megállott a rosenthali fecskenégház előtt és beszélgetésünk megszakadt.

— Csakugyan felvilágosítást akartam adni? — vágott közbe Stein, miközben titkon gyanakvó pillantást vetett a felügyelőre. Majd hozzátette: — Hagyjuk ezt a dolgot!

De Sellint nem egykönnyen lehetett visszaziasztani.

— Nagyon nyomós okok indíthatják önt arra, hogy elutasítson magától olyan boldogságot, amelyért nagyon sokan száz kézzel nyulnának. Nem akarok betolakodni bizalmába, de arról, amit az ímént az abbanmaradt eljegyzésről mondott, egészen másképpen fog gondolkozni, ha már nem foglalkozik vele. Néha-néha irogatni szoktam és

azért roppant érdekelnek a szívek megpróbáltatásai. Nagyon hálás lennék tehát...

— Istenem, — vágott szavába a bíró, — abszolote semmi különös és eredeti nem esett meg velem... a régi történet volt csak. Együtt nevedtünk föl egy fészeken és eleinte együtt mentünk az egyosztályu falusi iskolába, ahol fiuk és leányok szépen egymás mellett szivtuk a bölcsesség mézét öreg iskolamesterünk bajszatlan ajkairól. Pompás hangja volt a leányok... mint egy angyal, ugy énekel... és ezzel ugyszólván beleénekelte magát a szívembe... Aztán nagybátyám jöszága folytán a szomszédváros gimnáziumába kerültem... Az ő szülei azonban még szegényebbek, mint az enyéim, és neki nem volt egy jószívú nagybátyja, aki tovább taníthatná volna. Tehát otthon maradt a kis faluban, megosztva idejét a három órai iskola és a háztartási és mezőgazdasági teendők közt. De ha vakációra hazakerültem, az első utam mindig 6 hozzá vitt. És vasárnap délelőtt, amikor a szomszéd falu templomába kellett volna mennünk, a szomszéd erdőben barangoltunk.

Ott leheveredtem a fűbe és 5 egy fához támaszkodva dalokat énekeltem, amelyeket oly szívesen hallgattam. Akkor még gyermekek voltunk. De mikor aztán az érettségi után hazamentem, már azt is észrevettem, hogy nemcsak szép hangja van, de nagyon szép arcoskája is. És ekkor azt mondtam neki, hogy szeretem. Boldogságtól sugározó arccal mondta, hogy viszontszerez. Nyakamba borult és boldog eljegyzéstünk ünnepeitük az erdőben végtelen sok esőkkal és esküvel, hogy nem leszünk egymáshoz hűtelenek soha... Természetesen egy léleknek sem árultuk el szerelmünket. Természetesen szilárd elhatározotam, hogy feleségül veszem, habár a leány hiányos nevelése miatt kétkedtem és terünk megvalósulásában. Oly szépen elgondoltam magamban, hogy taníttatni és nevelni fogom a magam szellemében. Már az egyetemre jártam, — a leány akkor 16—17 éves lehetett — amikor hallotta a templomban énekelni egy földbirtokos és kérte az apját, engedné meg, hogy a leányát

a saját költségén kiképeztesse. A szülők természetesen ezer örömmel beleegyeztek. Tényleg kiváló énekesnő lett belőle és megfélekedezett a parasztfunak tett fogadalmáról. Néhány év előtt elvesztette hangját, de előbb elég okos volt és feleségül ment egy grófhoz... Ez az egész történet.

Artur hallgatott. Csak hosszú szünet után kezdte:

— Bizony... fájdalmas lehet így eszlatkogni... de feledjen, bíró ur. Sok ember keresztült meg az ilyesmin. Törölje ki a szívből ölete részének ezt a fejezetét és kezdje az utat, amelyhez Koniecki ki-asszony önnök a legszebb tárgyat nyújtja.

Stein Ozvald a fejét rázta:

— Nem, nem! Eltökéltem magamban, hogy sohasem házasodom meg.

— De hisz ilyesmit nem lehet eltökélni, — szakította félbe vidáman Sellin.

— Hát leánygyal semmiesetre sem jegyzem el magamat többé. Ezt csak fejébe veti az ember, fejembe vettem én is és meg is tartom!

— De hisz az egyszerűen döröcsög, hogy oly okos ember, mint ön, egy szomorú tapasztalat miatt kárhozatra szánja magát, — felelt buzgón Artur... Vagy talán azt akarja velem elhíttetni, hogy ön Koniecki ki-asszonyt nem szereti?

— Eszem ágában sincs... Azóta. — A bíró megállt és hevesen összerázkódott.

Sellin nem változott. Ő már megadta az első lökést, a többit elvégzi majd az idő.

Az egész uton némán ült egymás mellett a két barát.

Amikor Starocinba értek, Wegener Frida barátónéknak tiltakozása ellenére éppen hazakétszült. De a három ur egyesült kérelmére még egy ideig ott maradt és megengedte, hogy Sellin újra kivigye kalapját és köpönyegét a kastély folyosójára és a már előlött kocsinak meghagyta, hogy menjen csak haza és tudassa: A nagyszáos ki-asszony csak későn jön haza az alrezedes kocsián.

100 mm. 82 k. 8 K. 33 1/2 l. 100 mm. 81 k. 8 K. 32 1/2 l. 100 mm. 81 k. 8 K. 30 l. 230 mm. 81 k. 8 K. 27 1/2 l. 260 mm. 81 k. 8 K. 27 1/2 l. 1100 mm. 8 k. 8 K. 25 l. 200 mm. 80 k. 8 K. 25 l. 100 mm. 80 k. 8 K. 25 l. 360 mm. 80 k. 8 K. 20 l. 150 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 l. 100 mm. 78 k. 8 K. 20 l. 100 mm. 70 k. 8 K. 22 1/2 l. 150 mm. 78 k. 8 K. 20 l. 100 mm. 79 k. 8 K. 12 1/2 l.

Bihari: 180 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 l. 100 mm. 79 k. 8 K. 17 1/2 l. 850 mm. 77 k. 8 K. 25 l. 350 mm. 79 k. 8 K. 25 l.

Pestmegyei: 100 mm. 80 k. 8 K. 20 l. 100 mm. 79 k. 8 K. 15 l. 500 mm. 79 k. 8 K. 22 1/2 l. 100 mm. 79 k. 8 K. 20 l. 100 mm. 78 k. 8 K. 17 1/2 l. 300 mm. 78 k. 8 K. 15 l. 150 mm. 77 k. 8 K. 10 l. 800 mm. 77 k. 8 K. 10 l. 100 mm. 79 k. 8 K. 10 fillér.

Felsőmagyarországi: 100 mm. 81 k. 8 K. 12 1/2 l. 400 mm. 80 k. 8 K. 15 l. 200 mm. 80 k. 8 K. 15 fillér.

Bánsági: 3500 mm. 78 k. 7 K. 95 l. 3300 mm. 78 k. 7 K. 92 1/2 l.

Bécsi: 300 mm. 77 k. 8 K. 15 l.

Mind három hónapra.

Ross: 200 mm. 6 K. 75 l. 200 mm. 6 K. 60 l. 100 mm. 6 K. 60 l.

Arpa: 450 mm. 5 K. 82 1/2 l. 350 mm. 5 K. 10 fillér.

Zab: 100 mm. 6 K. 55 l. 500 mm. 6 K. 42 1/2 l. 100 mm. 6 K. 40 l.

Tengeri: 6-áru: 100 mm. 6 K. 70 l. 1500 mm. 6 K. 75 l. ab közzraktár, 1500 mm. 6 K. 75 l.

Készpénzesítés mellett.

A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktőzsde s. okosai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenként és kilogrammonként.

Table with columns: Kilo, Kilogramm árs, K. 10 l, K. 10 g, K. 10 l, K. 10 g. Rows include: Magyarországi, Felsőmagyarországi, Alsómagyarországi, Bánsági, Bécsi, Ross, Arpa, Zab, Tengeri.

Table with columns: Kilogramm árs, K. 10 l, K. 10 g. Rows include: Bors, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Kólika.

A határvidéki elnyomás a következő kőtelek történetek: Októberi buza 1902. 7.62-7.61-7.65. Áprilisi buza 1903. 6.61-6.66. Októberi rozs 1902. 6.61-6.66. Októberi zab 1902. 6.28-6.27-6.29. Áprilisi zab 1903. 6.74-6.73-6.75. Májusi tengeri 1903. 5.77-5.78. Augusztusi repce 1903.

Déli óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Table with columns: Októberi buza 1902., Áprilisi buza 1903., Októberi rozs 1903., Októberi zab 1902., Áprilisi zab 1903., Májusi tengeri 1903., Augusztusi repce 1903. Values range from 7.65-7.66 to 5.77-5.78.

A budapesti értéktőzsde.

Minden intenció hiányában a tőzsde ma is szintelen volt. A forgalom úgy az elő-, mint a déli tőzsdén egész kor átlót maradt. Az árnyomok ingadozása csekély volt.

Előzőzsde. Előfordult kötelek: Osztrák hitelrészvény 667.75-669.40. Államvasut részvény 684.75-685.50 korona.

Déli tőzsde. A következő értékekben volt forgalom: Magyar Hitelrészvény 703.60-704. Leszámlító-bank részvény 439. —440. Osztrák hitelrészvény 667.75-668.75. Magyar aszfalt-részvény 153. —155. Salgótarjáni közszénbánya részvény 617. —619. Közüti vaspálya részvény 614. —615. Városi villamos vasut részvény 326.50-327.25. Déli vasut részvény 61. —62. Államvasut részvény 685.25-685.75. Hazai bankrészvény 220. —korona.

4 órai zariatok maradt. Osztrák hitelrészvény 669.25. Magyar hitelrészvény 704. —Leszámlítóbank részvény 439. —. Rimamurányi vasút részvény 464. —. Osztrák-Magyar Államvasut részvény 685.75. Közüti vasut részvény 618. —. Városi Villamos-vasut részvény 326.50 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terménytőzsdében a szezon szerinti hangulatnak megfelelően alakult az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő árnyomokat állapította meg:

Jegyzék: Heremag: juercna magyar 53. —60. —korona, vörös aprószemű 55. —59. —korona, vörös erdélyi —korona. vörös bánsági —korona.

— Vanda ... de most gondoskodjál alaposan tisztességes vacsoráról ... mindjárt nyolc óra van ... és pokoli étvágyunk van! szolt Konicki a leányához.

— Tálalásra vár minden! — válaszolt Vanda és éppen ki akart menni a konyhába, amikor atyja egy pillanatra félrevonta és halkán megjegyezte:

— Halled-e leányom ...? Délután te valószínűleg neveletlenül viselkedél vendégünk Sel ... Sanders ur irányában ... O bizonyára nagyon zokon vette.

Vanda ijedten nézett apjára: — Arra nem is gondoltam, papa, — hebegett. — mindenesetre érdekelt a bírő által előadott jogi eset ... De, hogy én ...

— Hagyjuk most már. Lesz alkalom hibádat jóvátenni! — szakította félbe Konicki és megveregette leánya barna arcát.

— Vanda kisietett.

Sellin és Stein, az utóbbinak kalauzolása mellett, szintén kimentek a szobából, hogy az alezredes hálószobájában átöltözködjének.

A bírő hamar készlet se volt, haját rövidre nyírva hordta és a ruháját se igen szokta lepóroltatni.

A felügyelő már rendezt adott a külsejére, néhány perccel tovább rendezte tolettjét. De Stein türelmesen várt, míg amaz is szalonképessé lett. Már nem gyanakodott többé a felügyelőre.

Amikor beléptek az ebédlőbe, amely közvetlenül a verandára nyílt, éppen tálat. Mindenki helyet foglalt a szépen terített és virágokkal díszített asztalnál. Artur megint a két nő közt ült és vele együtt mindenki jól nézett az ételeknek. A falusi levegő fokozza az étvágyat.

— Vanda atyja, figyelemzetetésének engedelmessé, meglehetősen feltűnő módon foglalkozott Sanders gyakorlatokkal.

Sanders azonban cseppet sem örült ennek és pedig két okból nem. Először is jobban sze-

retett volna társalogni szőke szomszédnőjével és másodszor attól félt, hogy Stein megint bizalmatlankodik iránta és féltékeny lesz rá. Mert arról szentül meg volt győződve Sellin, hogy a bírő bármennyire tiltakozott is ellene, fűlig szerelmes abba a szép fiatal asszonyba.

Természetesen, mint jól nevelt ember, minden aggodalma mellett is, készséggel társalgot a háziaszda lányával.

Wegener Frida sem érezte magát eléggé jól ezen a vacsorán. Micsoda ember is tulajdonképp ez a Sanders? Az uszonnakévé nál neki hódolt feltűnő módon és most kizárólag Vandával foglalkozik ... olyan mint egy Don Juan. Talán csak nem az? A szőke Frida természetesen épp oly kevéssé értesült, mint Sellin arról a titkos beszélgetésről, amely Konicki és leánya közt folyt. De hogy nyugtalanságát elrejtse, a kis Borisszal incselkedett, aki tőle jobboldalt ült.

Egészben véve Konicki és fia kivételével az egész társaság örült, amikor vége volt a vacsorának.

Az öreg alezredes szivarokért ment, Borisz a pincébe szaladt két üveg pezsgőért, a fiatal emberek maguk voltak a teremben.

Es csak most jutott igazán kifejezésre az a kedvetlenség, amely a kis körben honolt. Frida a zongorához ment és el kezdett lapozgatni a hangjegyekben. Sellin az értékes lajfestményeket nézegette, Vanda a szolgálak segített az asztalbetételnél, a bírő az ablakhoz állt és kinézett az éjszakába, mintha érdeklődne a csillagászat iránt.

Miután a szolgál végre eltávozott, Vanda egy pillanattal megállt a teremben. Se Konicki, se a fia még nem tértek vissza. Vanda majd a bírót, majd Sellint nézte, aztán Fridára vetette tekintetét, aztán megint Sellint mérte végig. Ekkor nagyot lélekelt és odament a bíróhoz, aki még folyvást az ablaknál állva, az eget bámulta.

(Folytatása következik.)

korona. középszemű 61. —63. —korona. nagy szemű 65. —68. —korona. Disznózsír: budapesti 66. —66.50 korona. vidéki —korona. Táblaszalonna: légszáritott vidéki —korona. városi 4 darabos 52. —52.50 korona. 3 darabos 54. —54.50 korona. Békelt —korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 13.25-13.75 korona 12. —darabos —korona. 100 darabos 13.50-15. —korona. 55 darabos 18.50-19. —korona. aszonnai szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 12. —12.50 korona. 100 darabos 13.75-14. —korona. 55 darabos 18. —18.25 korona. Szilvai: slavóniai 17.75-18. —korona. szerbiai 15.75-16. —korona. aszonnai való szállításra.

A bécsi gabonatózsde.

Bécs, december 4. (A Budapesti Napló telefonjelentése.) Ma fagy állott be s ennek beteltyása alatt az itteni tőzsdén annyiban javulás állott be, hogy buza és rozs 4, illetőleg 2-3 fillérrel, zab 3 fillérrel javult.

Kötötlet: Buza tavaszra 7.79 rozs tavaszra 6.90, zab tavaszra 6.80-6.81 korona.

A bécsi értéktőzsde.

As előzőzsde kedvező volt az irányzat. A déli tőzsdén éleik volt a forgalom, de az irányzat szilárd maradt.

Bécs, december 4. (Magyar értéktőzsde s. okosai szerint) 4 1/2%-os aranyjárdék 120.35. líszai és szegedi kőcsen-sorsjegy 156.75. Magyar vasut kőcsen ezüstben —. Magyar kőcsen vasut 61.00 kőcsen —. Magyar aszfalt-részvény 439. —. Osztrák hitelrészvény 437. —. Rimamurányi vasut részvény 466. —. Magyar koronajárdék 97.90. 4 1/2%-os Magyar földtőzsde, kötvény 98.90. Magyar hitelbank részvény 702.50. Magyar nyercorányi kőcsen sorsjegy 200. —. Kassa-odobergi vasut részvény 379. —. Magyar keresk. bank —. Magyar cukorpár 13.35

Bécs, december 4. (Osztrák értéktőzsde s. okosai szerint) 4 1/2%-os papírjárdék 101.20. 4 1/2%-os osztr. aranyjárdék 120.63. 1890-os sorsjegy 151.75. Osztrák hitelrészvény 434. —. Angol-osztrák bank —. Bécsi bankeszközlet 449. —. Osztrák-magyar bank 155.7. Déli vasut 61.50. Dunagőzhajózás részvény 878. —. Donányrészvény 332. —. Csakvári és királyi arany 11.35. Német bankváltó 117.05. 4 1/2%-os ezüst járdék 101. —. Osztrák koronajárdék 100.40. 1864-k. sorsjegy 247. —. Osztrák hitelrészvény részvény 669. —. Unionbank 528. —. Osztrák Länderbank 385. —. Osztrák-magyar államvasut 686. —. Elbavölgyi vasut 448. —. Alpeisi bányarészvény 360.50. 20 ránk. arany 19.00. —. Londoni váltó 235.57. Bécsi Tramway Ltd. B. —. Bécsi Tramway Ltd. A. —. Lipói kőcs 317. —. Az irányzat tartott.

Bécs, december 4. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A déli tőzsdén magánforgalomban a zariatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 690. —. Magyar hitelrészvény 703. —. Angol-Osztrák bank 270. —. Bécsi bankeszközlet 449.50. Union bank 528.50. Länderbank 385.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 685.50. Déli vasut 625. Elbavölgyi vasut 449.50. Eszanyugati vasut részvény —. Donányrészvény 332. —. Rimamurányi vasut 466. —. Alpeisi bányarészvény 300.25. Májusi járdék 101.20. Magyar korona járdék 97.90. 100k sorsjegy 112.25. Német birodalmi váltó 117.10-117.12. h. p. o. c. d. r. 1908.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, december 4. (Léleki tudósítás.) Negyvtákor bányarészvény helyi vételével éleikben indultak, ellenben bankokban nem volt forgalom és vasutak el voltak hanyagolva. Beiföldi járdékok gyengébbek. Spanyolország alacsonyabbak. Később az irányzat Párisra javult, de a forgalom csendes volt, mert attól tartottak, hogy az Angol Bank ma a kamallal felemelkedés fogja elhatározni. Később hankok mérsékelt forgalom mellett jó tartottak magukat. Egyétek változatlanok. Magánkamallal 3 1/2%.

Berlin, december 4. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 102.60. Elbavölgyi vasut —. Magyar koronajárdék 98.50. Osztrák-magyar államvasut 147.60. Kassa-odobergi vasut —. Bécsi váltó 85.50. Magyar vasut beruhásai köcsen —. Alpeisi bányarészvény —. Disconto-Commandant 188.40. Aitalanos vilamososság Kildon 175.75. Gelsenkirchen 174.90. Laura-kőcs 202.50. 4 1/2%-os ezüstjárdék 101.40. 4 1/2%-os magyar arany járdék 101.40. Osztrák hitelrészvény 211. —. Déli vasut 16.75. Karoly Lajos vasut —. Orosz bankjegyek 216.25. 4 1/2%-os új orosz köcsen —. Török dohányrészvény —. Osztrák járdék 103.30. Magyar hitelbank —. Dynamit Irust —. Harpen 167.60. Az irányzat szilárd.

Berlin, december 4. (A Budapesti Napló tudósítójának hírvirány.) Eszt forgalom. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.50. Magyar koronajárdék 98.75. Osztrák hitelrészvény 211.40. Osztrák-magyar államvasut 147.75. Déli vasut 17. —. Eszanyugati vasut 216.40. Elbavölgyi vasut —. Orosz bankjegyek készpénz —. Buschtelrad —. Orosz bankjegyek —. (Ultimo.) Lombard —.

Páris, december 4. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut —. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 102.10. Osztrák Länderbank —. 3 1/2%-os francia járdék 99.85. Oltom-bank 589. —. 3 1/2%-os francia járdék 99.10. Alpeisi bányarészvény —. Déli vasut —. 4 1/2%-os magyar arany járdék 103.55. Párisi bankrészvény 1080. Osztrák járdék 103.67. Francia törleszt. járdék 99.35. Osztrák földtőzsde-intézet részvény 12.75. 100k dohányrészvény 356. —. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, december 4. (Zárlat.) 4 1/2%-os papírjárdék 101.60. 4 1/2%-os osztrák aranyjárdék 102.90. Magyar koronajárdék 98.50. Osztrák-magyar bank 112.10. Déli vasut 16.80. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltó 204.45. Bécsi bankeszközlet 113.60. Villamos részvény —. 3 1/2%-os magyar aranyköcsen 87.60. 4 1/2%-os ezüstjárdék 101.50. 4 1/2%-os magyar aranyjárdék 101.60. Osztrák hitelrészvény 211.10. Osztrák-magyar államvasut 143.30. Eszanyugati vasut 111.50. Bécsi váltó 853.25. Párisi váltó 81.90. Unio bank —. Alpeisi bányarészvény —. Az irányzat csendes.

Frankfurt, december 4. (A *Budapesti Napló* tudósítójának távirata.) Aranyának január. *Ért. (forgalom)* Osztrák hitelrészvény 211.80. Német bank — Disconto 189.40. Berlini kereskedelmi bank — Gelsenkircheneri 175.40. Harpen 163.25. Laura-tóhó — Olasz járadék — Az irányzat nyugodt.

Hamburg, december 4. (Zárta.) 4 3/8-0a ezüst-járadék 101.30. 1880. sorjegy 161.75. Dél vasút 16.70. 4 1/2-0a osztrák aranyjárdék 102.60. Osztrák hitelrészvény 211.40. Osztrák-magyar államvasút 147.50. Hízel járadék 103. — 4 1/2-0a magyar aranyjárdék 101.20. Az irányzat szilárd.

Budapest-közbányai sertés-kereskedelmi csarnok jelentése.

December 4. A sertésüzlet irányzata: esendőbb.

A Hízott sertések ára: I. A Magyar elsőrendű: Oreg néhéz (paronként 400 kilogramm felüli súlyban) 107—109 fillér. Oreg közép (paronként 300—340 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Fialat néhéz (paronként 320 kilogramm felüli súlyban) 110—113 fillér. Fialat közép (paronként 251—320 kilogramm terjedő súlyban) 108—110 fillér. Fialat könnyű (paronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — II. Magyar szesedett néhéz (paronként 280 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (paronként 240—260 kilogramm súlyban) — fillér. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — III. Romániai: Néhéz (paronként 320 kilogramm felüli súlyban) — fillér. Közép (paronként 250 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Néhéz (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) — fillér. — V. Szerbiai: Néhéz (paronként 260 kilogramm felüli súlyban) 106—108 fillér. Közép (paronként 240—260 kilogramm terjedő súlyban) 104—106 fillér. Könnyű (paronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 100—102 fillér.

Ser-és-élesztés 1902. dec. 2. napján volt készlet 83200 darab. — 1902. dec. 3. napján felhatalott 874 darab. — 1902. dec. 3. napján elszállított 711 darab. 1902. december 3. napjára maradt készletben 33.363 darab.

Napirend.

Naptár: Péntek, december 5. — Római-katolikus: Szabasz nap. — Protestáns: Szabasz. — Görög-ország: (november 22.) Filemon. — Zsidó: Kiszlev 5. — Nap kel: 7 óra 17 percek. — Nyugszik: 3 óra 52 percek. — Hold kel: 10 óra 36 percek délelőtt. — Nyugszik: 9 óra 16 percek este.

A kereskedelmi miniszter tegnap délután 4 órakor. A képviselőház élénke fogad 9—10-ig. Nemzeti Múzeum. Asványár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.

Téli kiállítás a Múzeumban. Nyitva 9 órától 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Paul Liszák-kiállítás a Nemzeti Szalonban. Látható délelőtt 9 órától este 8 óráig. Belépődíj 50 fillér.

Oroszgaszkegyház az Akadémiaudvar délelőtt 9—1 óráig. Technológiai sparmúzeum nyitva délelőtt 9—1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-11 óráig.

Szabadalmi leolvtár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. A főudvari könyvtár (Károly-körút 28.) mindnapon nyitva van, köznapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9—12-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 2 órától 7 óráig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 8 órától 12-ig és délután 3 órától este 8 óráig.

A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. Statisztikai hivatali könyvtára és térképgyűjteménye délelőtt 10—1 óráig.

Alkalmi a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatózó, kereskedelmi szakosztály, tudakozó osztálya és keleti mintatár. V. körút Váci-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-11 óráig, délután 2 óráig, este 6 óráig. Házai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arányaitok is eszközöl) a városi ipari parcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külügyi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, december 4.

Észak-Európát magas, Dél-Európát pedig alacsony levegőnyomás borítja. Európában a hőmérséklet süllyedt és a csapadék is csökkent. Jelentékeny esők a Balkánon és Keleten fordultak elő. Nálunk az idő változóan felhős, hűvös és csapadék csak szórványosan esett. Küldés: Változóan felhős, hideg idő várható helyenkit — főleg Délen, meg Keleten — havazással.

Vizállás.

Dec. Dec.	26 6 1/2	Dec. Dec.	26 6 1/2
Am. Duna	Schelléring 0.20 0.18	Tisza	M. Szeged 0.29 0.26
•	Pannón 1.12 1.10	•	Tokaj 0.21 0.22
•	Lina 1.40 1.33	•	Tolaj 0.10 0.12
•	Sáos 1.01 1.04	•	Tisza-Püred 0.08 0.02
•	Pozsony 0.81 0.81	•	Tisza-Tó 0.20 0.44
•	Komárom 2.92 0.92	•	Ócsa 1.42 1.42
•	Budapest 0.41 0.38	•	Szeged 0.90 0.88
•	Pécs 0.49 0.42	•	Török-Bossú 1.23 1.24
•	Mohács 0.58 0.43	•	Tisza 0.00 0.33
•	Gombos 0.00 0.00	•	Ónód 0.00 0.00
•	Vidék 1.35 0.34	•	Bárta 0.45 0.44
•	Pancsova 0.20 0.22	•	Topolya 0.00 0.00
•	Orsova 0.70 0.68	•	Bodrog Zemplén 0.24 0.40
•	Magyarfalva 0.00 0.00	•	Felső Zoltos 1.52 1.52
•	Sz.-Göthárd 0.16 0.18	•	Horvát H-Németh 0.10 0.14
•	Temesváros 0.18 0.14	•	Berettyó Margits 0.24 0.00
•	Szered 0.85 0.85	•	H-Ujfalv 0.14 0.00
•	Sz.-Göthárd 0.28 0.23	•	Középcsa 0.00 0.07
•	Sárvár 0.28 0.28	•	N-Várad 0.08 0.00
•	Győr 1.62 1.62	•	Békés 0.00 0.00
•	Pécs 0.64 0.61	•	Telkess 0.00 0.00
•	Zala 0.28 0.23	•	Gurahona 0.20 0.00
•	Bárc 0.19 0.23	•	Borjossal 0.28 0.32
•	Eszék 0.50 0.48	•	Gyoma 0.08 0.06
•	M. Szeberény 0.00 0.15	•	Békéscsaba 0.00 0.00
•	Sárvár 0.00 0.00	•	Gy. Pálffy 0.24 0.20
•	Székes 1.12 1.06	•	Branyiska 0.12 0.06
•	Milóvina 1.62 1.46	•	Soborné 0.00 0.00
•	Latoros Munkács 0.28 0.28	•	Arad 1.24 1.25
•	Debrecen 1.22 0.92	•	Mako 0.00 0.00
•	Szatmár 1.22 0.92	•	Békéscsaba 0.60 0.33
•	N. Majláty 0.00 0.00	•	Kispest 0.00 0.00
•	Latoros 0.18 0.15	•	Békéscsaba 0.00 0.00
•	Laborca Homonna 0.28 0.28	•	Temesvár 0.65 0.70
•	Ung 0.10 0.10	•	Bécskereszt 0.65 0.64

Nem tövezziti össze cégünket hasonnevűekkel, a ki megfityáti védjegyünket, mert

„Angol szabó”-hoz

KOHN HEILMANN és FIAI

cs. és kir. udv. szállítók

Budapest, Károly-körút 12.

összes ruháit védjeggyel hozza forgalomba.

Férfiak ingyen kapnak

egy legújabb találmányú gyógyszert, melylyel az elgyengült erőt visszanyerhetik. Mindenki, aki eziránt érdeklődik, kap egy próbacsomagot, egy 100 oldalas könyvet, a „Könyv, jól beszámolója. Ez egy csodálatos csodagyógyszer, mely már ezreket mentett meg, kik fiatalkori kihágások miatt neki betegségekben, sypbilis és elgyengült férfierőben szenvedtek. E céllal elhatározta az intézet, mindenkinek egy csomag gyógyszert felvilágosító könyvvel együtt ingyen küldeni. E háziszervet a baj odahaza gyógyítható és mindenki, a ki fiatalkori kihágások miatt neki betegségekben, szellemi gyengeségben vagy krónikus bajokban szenved, otthon gyógyíthatja magát. Ezen gyógyszerkövetlen hat azon szervekre, melyek erőn szükségének, és csodálatosan gyógyítja az évek óta tartó betegségeket. Országok és fiatalok írhatnak a „State Medical Institut”-nak alant címen, honnét nekik a csomag haladéktalanul megküldetik. Az intézet elsősorban azokat akarja megmenteni, kik kezelés miatt otthonukat nem hagyhatják el. A próbaküldemény bizonyítja, hogy mily könnyen lehet a veszedelmes bajból otthon is megmenekülni. Az intézet nem tesz kivételeket. Mindenki írhat a gyógyszerért bármilyen írásmóddal, mire neki díjaként mellé egy gyógyszerküldeményt küldetik felvilágosító könyvvel együtt. Irjon azonnali. A küldemény egy szepten vagy csomagolva, hogy tartalmaz senki sem gyanítja. A levelek következőleg címzendők: State Medical Institute, 8. Elektrom Building, Fort Wayne, Ind., America és minden levél bérmentesítendő.

A szenvedő emberiség öröme!

Dr. Garai Antal a bőr- és nembetegségek országos hírt szakorosa, ki már 29 éve működik a téren, elhatározta, hogy a

Népszerű Utmutató

a neml betegségek és azok észszerű gyógykezeléséhez című közel 200 oldalra terjedő munkája 80-ik kiadásának méltó megünneplésére a még készletben levő példányokat teljesen ingyen

bocsátja a szenvedő emberiség rendelkezésére. A könyv tartalmazza az összes tilkos betegségeket (örvénzítés, áljeli magánia, húgycsőgyulladás, húgycsőszűkület, elgyengült férfierő, bujjakóty (sypbilis, fehérlótyás stb.) alapos leírását és legújabb észszerű gyógyítményét. Tehát írjon öné mindenki némi előbb, hogy ezen fontos munkát (volt ára 2 frt 50 kr.) díjtalanul megkapassza. Forgó fejében 20 fillér bélyeg küldendő. Szükség esetén borkéban. Cím:

Dr. Garai Antal

Budapest, VI. ker., Andrásy-ut 24. sz.,

ahol egyszerűségi a lekorolt betegségek ellen a munka megkezdése után mindenki 4. és 10-ig és 7-ig este. Levelekre azonnali válaszal a gyógyszerkereskedő gondoskodik.

895. sorozat. 030. szám.

BON

POLGÁR SÁNDOR

m. kir. szab. nyert orvosi mű-és költészert

Budapest, VII. Erzsébet-körút 50.

köteles ezen utólag beküldése mellett, minden megrendelőnek 10% az üzleti szakszemélyi árnyelvmentésről, azaz az eredeti ár 10% kedvezményével. Ez a kedvezmény a költészetek (gyászerek) és a művészetek, a kimerítő képes arany- és díjmentesen zárt levélben küldetik. Kivétel: a BUDAPESTI NAPLÓ-ból.

AZ ATHENAEUM ZSEBSZÓTÁRI:

Magyar és Német Zsebszótár.

Tekintettel a két nyelv szólására.

III. kiadás. Szerkesztette: KELEMEN (WOLFF) BÉLA.

L. rész: Német-Magyar. II. rész: Magyar-Német.

Minden rész külön csinos vászonkötésben 2 korona. A két rész egy erős félbörkötésben 4 korona.

Francia és Magyar Zsebszótár.

L. rész: Francia-Magyar. II. rész: Magyar-Francia. Szerkesztette: UJVÁRY BÉLA.

Minden rész külön csinos vászonkötésben 2 korona. A két rész egy erős félbörkötésben 4 korona.

Horvát-Magyar és Magyar-Horvát Szótár.

Szerkesztette: MARGALITS EDE.

Ára csinos vászonkötésben 2 korona.

Magyar Könyvtár

Szerkeszté: **RADÓ ANTAL**

Kiadja: **LAMPEL R. (Wodianer F. és Fiai)** cs. és kir. udvari könyvkereskedése

Egy-egy szám ára 30 fillér.

Minden fűzet egyenként kapható.

Teljes joggyűjtemény minden könyvkereskedésben kapható.

Az eddig megjelent számok részletezése is kaphatók.

A novemberi sorozatban megjelentek:

Church J. A. Római élet Cicero korában. 306—307.

Goethe. A nagy német költő egyik legszebb drámája, Salgó Ernő új átdolgozása. 308—309.

Petőfi. Vegyes költemények. 310.

Balassa József magyarzó jegyzeteivel és Tull Odón képeivel.

Megrendelhetők **LAMPEL RÓBERT (WODIANER F. és FIAI)** CS. ÉS KIR. UDV. KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN, BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-UT 21. SZÁM és minden könyvkereskedésben.

Olesőbb és jobb, mint bárhol.

Legnagyobb **BUTOR-áruház** budapesti

Több száz szoba dívtos asztalos- és kárpitos-butor, barokk, angol, szecesszió, ó-nemet stb. stílusban, a leggyorsabbított a legújabb, a legmodernebb fazonban, a garantiált behatású szobák, pólók, francia és angol szőnyegekkel, bőzben, raktárban készülő 10 minútigben.

A tartósságért több évi kezességet nyújtunk.

Varga Mihály és Társai magy. butoripar-társasága

BUDAPEST, IV., Koronaherceg-utca 2., Kigyló-tér sarok.

A legújabb butor-alkalmunkat több mint 47 káppal 5 kr. beküldése ellenében bérmentesen küldjük. Bevásárlás esetén a 25 krajcár visszaadjuk.

Olesőbb és jobb, mint bárhol.

MAGYÁRHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

Alapított 1847.

Bräusweller János Ca. és kir. királyi óraalkotó és mérész, Pótlakajja Szegeden. szab. chronometer- és mérész. Pótlakajja remontrált ingóóráknak stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Péntek, 1902. december hó 5-én.
Zárva.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. december hó 5-én.

Előszór:

Király idyllek.

Három magyar színdarab. Irtá Brédy Sándor.

I. Lajos király válik.

Személyek:

I. Lajos király Császár Hercegisassz. Ligeti
A királyné Márkus Molnár
Phoebus Rózsahegyí „ Dellí

II. A fejedelem.

Személyek:

A fejedelem Gyenes Tamító Rózsahegyí
Fejedelemsz. Márkus Ditrík Berogi
Óreg diák Gabányi Belső katona Abonyi

III. Matias király házását.

Személyek:

Mátyás Császár Óreg legény Rózsahegyí
Petronka Márkus Ifju György Mihályí
Gaeotti Gál Menyasszony Dellí

Kedzete 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. december hó 5-én.

Loute.

Böhözát 4 felvonásban. Irtá: Pierre Veber. Fordította: Heltai Jenő.

Személyek:

Dupont Góth Echanguettenő Hunyadi
Casillon Hegedüs René, leánya Nógrádi
Francolin Tany Bruné Makrócsnyé
Fabronin Szörényi Chevalné R. Rostágní
Bru Vendrei Pettiboisné Erdéi
Loute Varsányi Marchaisonné Niké

K. z. d. te 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. december hó 5-én.

Nebántsvirág.

Énekes színmű 4 felvonásban. Irták Meilhac és A. Millaud. Fordította: Evva Lajos és Rákosi Viktor.

Zenéjét szerzte Hervé.

Személyek:

Denise Kürí Színigazgató Ujjvári
Chateau Németh Rendező Parányi
Champlatreux Szirmai Gusztáv Dellí
Celestin Nyárai Róbert Kalocsai
Corinna Dóry Loriot Solymsói
Apácafejed. Siposné Lydia Harmath

Kedzete 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. december hó 5-én.

Pálmay Ika asszony vendégfelléptével.

Nőemancipáció.

Énekes bohóság 3 felvonásban. Irtá Szigeti József. Zenéjét szerzte Serly Lajos.

Személyek:

Bátori Mihály Szilágyi Keilinger Sziklai
Gerőfi János Mátyás Veróbas Dellí
Flóra Pálmay Csónka Gíréth
Zarándiné Lubrinez Duzogeloi Sziklainé
Árpád Ráthonyi Lidi Marosi
Kaczér Tamás Faragó Boriska Kornai

Kedzete 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. december hó 5-én.

Előszór:

Keleti Svájc.

Irtá Szokolay Kornél.

Kedzete 7 1/2 órákor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Péntek, 1902. december hó 5-én.

Jancsi és Juliska.

Mese 3 képpen. Szövegét írta: Wetté Ádelaida. Fordította Ábrányi Emil. Zenéjét írta Humpertdinck.

Személyek:

Andris Várady S. A. vasorrú bába Bertis
Panna Rotter Altató bácsi Palócsyiné
Jancsi Váradi M. Harmat bácsi Szalai K.
Juliska Payer

Utána:

Rococo.

Ballet 1 felvonásban.

Kedzete 7 órákor.

Király-utca 71. **RÉMI-MULATÓ.** Király-utca 71.

Rémi Tivadar, igazgató. Halimovici M., művezető

Pénztárynyitá 7 órákor. Rozsda 2 órákor.

Az új decemberi műsornak hallatlan sikere

Fenomenális! Mulattató!

Mdlle Nina de Dersy

Páris calliga

Aurora-csoport

elismert legjobb műkerékpárosok, világbajnokok

ALMASIO TRIO

Sporting Ball-act

Miss Marguerite

8 hatalmas oroszlányjával, az oroszliánok etetésé a n. közönség szemé előtt

Blark & Adra

zene excentriksnokok

valamint a többi 10 újonnan szerződött kitűnő művész felléptével.

Nappali pénztár 10-12-ig és 3-5-ig.

Jöjnek előtérben 70 krtát a következő díjnyitásokban kapnak: Andrásy-utca 83. Erzsébet-körút 51. Király-utca 72. és Sopronyi nagytér, Kerepesi-utca, a Nemzeti Színház bérház-épületében, Gizella-tér Haas-palota, József-körút 2.

VAVAVAVA TELEFON 447. VAVAVAVA

FOLIES CAPRICE

VI. kör. Révay-úton 18. szám.

Igazgató: Lőrinc és Keleti.

Naponta 3 bohózát. - 9 órákor

A kis KOHN! Irtá: Caprice.

10 órákor

ÉJJELI SZOLGÁLAT.

Bohózát a vasuti előtér, Irtá: Forgalmista.

1/12 órákor

Egy óra az anyakönyvi hivatalban.

Bohózát. Irtá: Caprice.

A remek tollkerítés **Munyó Lajos** híres zenekara reggeli 5 óráig hangversénnyel.

I. Nemzetközi Macska-kiállítás

Budapest, IV., Kiglyó-tér 1. Kir. bérpalota

1902. december 4-étől 9-ig.

Nyitva naponta reggeli 9 órától esti 8 óráig.

Nagy látványosság.

Állatok a világ minden részéből.

Belépő díj személyenként 60 fill., gyermekek és katonák örmestertől lefelé 30 fillér.

Az órák:

Báró Flotov Frigyes.

KÉZIMUNKÁK

Élmző, kötő, horgoló-pamutok és selymek, nemkülönbözve

hímzőszövetek rendkívül nagy választékban, szobrot gyártó áron

kapni átok

Bérczi D. Sándor

kezimunka nagyiparosnál

Budapest, Király-u. 4.

264 oldali képes árjegyzékem 2006 eredeti kezimunka-rajzzal ingyen és bérmentve küldöm.

Viktória hímzőgépek elsőrendű 6 Korona

Point-Lace szálakok rendkívül nagy választékban vannak raktárban. Mintákkal díszesen szolgálok.

Kávé és tea közvetlenül a termelőtől a fogyasztónak.

Legnépszerűbb és legolcsóbb - **Kunz testvérek** - vásáriás

22 saját fiók. Számos raktár a vidéken. Budapest, Fürdő-utca 9.

Kitüntette ezüstéremmel Párisi világkiállítás 1900. Kitüntette az ezredéves orsz. kiállításon.

Donáth Sándor tájtipa-metsző

BUDAPEST, Kossuth Lajos-utca 3. sz.

Ajánlja a raktárát saját készítményű táj- és borostyánkő-árukban, élmér, monogram, a 2 1/2 g. m. legnépszerűbb kivitelben.

Különlegességek spanyol tájtekében.

Régi kiszivott tájtekpipák vétele és előadása.

Nagy raktár divatos sétabotokban. Pipátlapok ingyen és bérmentve.

CIMBALMOK

Legújabb szociális, 5 év (1841) óta, legelső hangul., érzéketlensége is kapható. Szinté gyártmányok hangul., a m. csatlakozók, becsók, harmonikák, tavolák, okharimák, bőgők stb. Külön magyar barok. Szám kiállítás és elismerés a 10 munkái. Nagy képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök meg.

Mogyorósy Gyula magyar hangverseny-telepe.

BUDAPEST, VIII. Kerekes-utca 71.

AZ ANKER

élet- és járadék-biztosító-társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI. ker., Deák-tér 6. szám (Anker-nóvra), a társaság saját házában. Alapítatott 1858.

Összes vagyon 145 millió korona

Biztosítási állomány 511 millió korona

Eddigi kifizetések 242 millió korona

A nyereség-részesüléssel biztosítottak vegyes és haláleseti biztosításoknál A osztályok szerint - vagy mint 26 év óta állandóan - az évi biztosítási díj 25%-át kapták közszépben kifizetve, míg a **vegyes és takarékpénztári biztosításoknál** B osztályok szerint (évenként emelkedő osztály) a biztosítás kezdete óta befizetett összes díjak 30%-a, ugyint a biztosítási tartam

3 év. 4 év. 5 év. 6 év. 7 év. 8 év után

9%, 12%, 15%, 18%, 21%, 24%

fizetett ki közszépben.

Előnyös kiházasítási és vegyes biztosítások.

Prospektussal és felvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, (bőve ügynököknek iránti ajánlatok is intézendők), valamint a társaság ügynökei.

FŐVÁROSI ORFEUM

Waldmann Imre igazgató
Nagymező-utca 17.

A tőkéleteseen
új
decemberi
programm.

Az előadás 8 órákor kezdődik.

A tollkerítésben reggeli 5 óráig **Vörösi István** elgátnyzenekara hangversénnyel.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	VI. színház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	A navarrai leány A piros cipő	Király-idyllek	A doktor ur	San-Toy	Nőemancipáció
d. u. Vasárnap este	A denevér	Aranyember	Loute	Niobe	A postásfu és a huga
	A denevér	Király-idyllek	A doktor ur	A falu roszsa	Nőemancipáció

Elsőrangú bányavállalat néhány évi gyakorlattal bíró, okleveles

gépész-mérnököt keres

állandó alkalmazásra.

Pályázóktól a magyar és német nyelv tökéletes tudásán kívül, az általános geológiai ismeretek bírása kívánatlik.

Részletes ajánlatok, melyekben a pályázó kora, családi és katonai viszonyai, valamint eddigi alkalmazása is felsorolandók, "BÁNYAVÁLLALAT" jelige alatt e lap kiadóhivatalába küldendők.

Színházak heti műsora.

	M. kir. Operaház	Nemzeti színház	VI. színház	Népszínház	Magyar színház
Szombat	A navarrai leány A piros cipő	Király-idyllek	A doktor ur	San-Toy	Nőemancipáció
d. u. Vasárnap este	A denevér	Aranyember	Loute	Niobe	A postásfu és a huga
	A denevér	Király-idyllek	A doktor ur	A falu roszsa	Nőemancipáció

Meglátja,

hogy igazunk van Otosó arany és ezüstteladása: egy-lyen forrás, ahol jutányosan lehet vásárolni. Mi alkalmi vételek után az aranyat be árulnkat és eszté abban a helyzetben vagyunk, hogy igen olcsón eladhatjuk a. vovítelnok és pedig: 12 személyre való komplett evokészlet 13 latos ezüsthöz 180 ft., 6 személyre való 65 ft. és feljebb, 12 ftb 13 latos erős ezüst evokészke 8 ft 25 krt. Továbbá a vázlatokban arany fűrés és nő órák, láncok, gyémánt, brillant ékszerok és minden a személyre való élmér. Képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök. Ékszeroket esetleg részletfizetésre is adunk el.

Grünberger Armin Béla örököséi.

IV. Váci-utca 30. l. em. 23. (Harris-bazár).

Vessünk és beszerülünk aranyt és ékszeroket.

Az „ATHENAEUM” irodalmi gyomdai részvénytársulat kiadásában megjelent:

Köszöntő-könyv.

irták **Lenkel Henrik és Roboz Andor.**

Ára köve ezme borítékkal I. korona 40 fillér.

Partalisan verses közöléseket gyermekek részére, mindenféle alkalmakra - szilveszter, nagy-szilveszter, mindenféle rokohoz, barátokhoz, ismerősök, tanítókhoz.

Előzetes a kiadó-társulatnál Budapestben, VII. Kerepesi-utca 64. szám, és minden könyvkereskedésben.

A KI

Kossuth

korát

alaposan ismeri akarja, azt a kort, a melyben a szabadságharc lángszelleme

háza sorát irányította, rendelje meg

1. Gracza György

Az 1848-49-iki magyar szabadságharc története

című nagy munkáját, a mely a szabadságharc legkimerültebb forrasmunkája - Ára 20 fillérben, eszmélet több illusztrációval 70 korona.

2. Varga Ottó

Az Aradi Vértanúk Albuma című művét, a mely a szabadságharc emléke, számos illusztrációval, quart alakú díszkiadásban. Ára 15 korona. Mind a két munka sokon-köln vagy együtt is megrendelhető csekély havi részletfizetésre a kiadóknál: **Lampel & Fischer** és **Fischer** és **Károlyi** könyvkereskedésben, Budapest, VI. Andrássy-utca 71. szám.

